

รายงานวิจัยเรื่อง

คลังแผนที่แสดงการแปรของคำศัพท์ใน
ภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาไทยถิ่นกลาง
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย
พ.ศ. 2522 และ พ.ศ. 2545

Map Archive Showing Lexical Variation in
Central Thai and Non-Central Thai Dialects of Northeastern Thailand
in 1979 and 2002

ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวิไล ธีระโรจนารัตน์

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มรว.กัลยา ดิงศภัทัย

กันยายน 2567

ภาคผนวกที่ 3

คลังแผนที่ :

แผนที่แสดงการแปรของคำศัพท์ใน
ภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาไทยถิ่นกลาง
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย
พ.ศ. 2522 และ 2545
จำนวน 95 หน่วยย่อย

ตารางที่ 3.1 : ตารางแสดงหน่วยย่อย จำนวน 95 หน่วยย่อย

ตารางที่ 3.2 : คำอธิบายสัญลักษณ์ในแผนที่ เพื่อใช้อธิบายกระบวนการแปร/เปลี่ยนแปลง
ของของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นที่พบในพื้นที่ศึกษา

ภาพแผนที่ : แผนที่แสดงการแปรของคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาอื่นที่ไม่ใช่
ภาษาไทยถิ่นกลาง จำนวน 95 หน่วยย่อย

ตารางที่ 1 : ตารางแสดงหน่วยอรรถ 95 หน่วยอรรถ

ลำดับที่	หน่วยอรรถ (หน่วยความหมาย)	หมวด
1	จมูก	ส่วนของร่างกาย/สิ่งที่ผลิตจากคน
2	ฟัน	
3	ท้ายทอย	
4	ตัว	
5	สะดือ	
6	น่อง	
7	ตาตุ่ม	
8	หู	
9	เสลด	
10	ขี้ไคล	
11	หิด	อาการผิดปกติของร่างกาย
12	ลมพิษ	
13	แผล	
14	มะละกอ	พืชผักผลไม้
15	สับปะรด	
16	พุทรา	
17	ขนุน	
18	ฝรั่ง	
19	น้อยหน่า	
20	มันแกว	
21	มะเขือพวง	
22	มะระ	
23	ฟักทอง	
24	ดอกกลั่นทม	

ลำดับที่	หน่วยอรรถ (หน่วยความหมาย)	หมวด
25	จิ้งจก	สัตว์
26	ตุ๊กแก	
27	คางคก	
28	กิ้งก่า	
29	ปลาช่อน	
30	ปลาไหล	
31	ลูกน้ำ	
32	ค้างคาว	
33	ผีเสื้อ	
34	น้ำค้าง	ธรรมชาติ
35	เมฆ	
36	ส้มตำ	อาหาร/วัตถุดิบที่ใช้ทำอาหาร
37	ขนมจีน	
38	กำไล	เครื่องประดับ
39	กางเกง	เครื่องนุ่งห่ม
40	ผ้าขาวม้า	
41	กระดุม	ของใช้
42	ช้อน	
43	แก้ว	
44	ไม้ขีดไฟ	
45	ขี้ไต้ (จุดเวลาก่อไฟ)	
46	เสื่อ	
47	ไม้กวาด	
48	กระดาง	
49	กรรไกร	

ลำดับที่	หน่วยอรรถ (หน่วยความหมาย)	หมวด
50	พัด (คำนาม)	ของใช้ (ต่อ)
51	กระจกเงา	
52	จอบ	
53	เปล	
54	ยั้งข้าว	สิ่งก่อสร้าง
55	สะพานข้ามแม่น้ำ	
56	พระ	นักบวช
57	ชายหนุ่ม	คำเรียก
58	พี่สะใภ้	
59	อาชาย	
60	น้ำชาย	
61	เท่าไหร่	คำถาม
62	เมื่อไหร่	
63	พรงนี้	คำบอกเวลา
64	มะรีน	
65	วันนี้	
66	ตอนเย็น	
67	พูด	กริยา
68	เรียก	
69	เดิน	
70	วิ่ง	
71	ล้วง	
72	นินทา	
73	โกหก	
74	(น้ำ) ทก	

ลำดับที่	หน่วยอรรถ (หน่วยความหมาย)	หมวด
75	(ฝนตก) ปรอยๆ	กริยา (ต่อ)
76	โกน	
77	รำคาญ	
78	เปื้อ	
79	กลัว	
80	สงสาร	
81	เวียนหัว	
82	เป็นเหน็บ	
83	เรอ	
84	ก่อไฟ	
85	โกรธ	
86	แทั้ง	
87	อรร้อย	คำขยาย
88	เปรี้ยว	
89	สนุก	
90	ขยัน	
91	(คน) เร็ว	
92	(คน) ใ้	
93	ข้าวเช้า (ข้าวมื้อแรกของวัน)	มื้ออาหาร
94	ข้าวกลางวัน (ข้าวมื้อที่สองของวัน)	
95	ข้าวเย็น (ข้าวมื้อสุดท้ายของวัน)	

ตารางที่ 2 : คำอธิบายสัญลักษณ์ในแผนที่ เพื่อใช้อธิบายกระบวนการเปลี่ยนแปลง/แปรของคำศัพท์
ภาษาไทยถิ่นที่พบในพื้นที่ศึกษา

ประเภทของ การ เปลี่ยนแปลง	แผนที่ภาษาถิ่น พ.ศ. 2522 (หน่วยอรรถ)	แผนที่ภาษาถิ่น พ.ศ. 2545 (หน่วยอรรถ)	รหัส	ความหมายของรหัส
1	CT	CT	NO CHANGE (CT) หรืออีกนัยหนึ่งคือ รหัส “CT = CT”	ไม่พบการเปลี่ยนแปลง/แปรของคำศัพท์ ภาษาถิ่น โดยผู้บอกภาษาใช้คำศัพท์ “ภาษาไทยถิ่นกลาง” ทั้ง พ.ศ. 2522 และ พ.ศ. 2545
2	NCT	NCT	NO CHANGE (NCT) หรืออีกนัยหนึ่งคือ รหัส “NCT = NCT”	ไม่พบการเปลี่ยนแปลง/แปรของคำศัพท์ ภาษาถิ่น โดยผู้บอกภาษาใช้คำศัพท์ “ภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาไทยถิ่นกลาง” ทั้ง พ.ศ. 2522 และ พ.ศ. 2545
3	CT	NCT	CT -> NCT	พบการเปลี่ยนแปลง/แปรของคำศัพท์ ภาษาถิ่นระหว่าง พ.ศ. 2522-2545 โดย คำศัพท์แปรจาก “ภาษาไทยถิ่นกลาง” เป็น “ภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาไทยถิ่นกลาง”
4	NCT	CT	NCT -> CT	พบการเปลี่ยนแปลง/แปรของคำศัพท์ ภาษาถิ่นระหว่าง พ.ศ. 2522-2545 โดย คำศัพท์แปรจาก “ภาษาอื่นที่ไม่ใช่ ภาษาไทยถิ่นกลาง” เป็น “ภาษาไทยถิ่น กลาง”

หมายเหตุ : สัญลักษณ์ต่าง ๆ ในตาราง ดังนี้

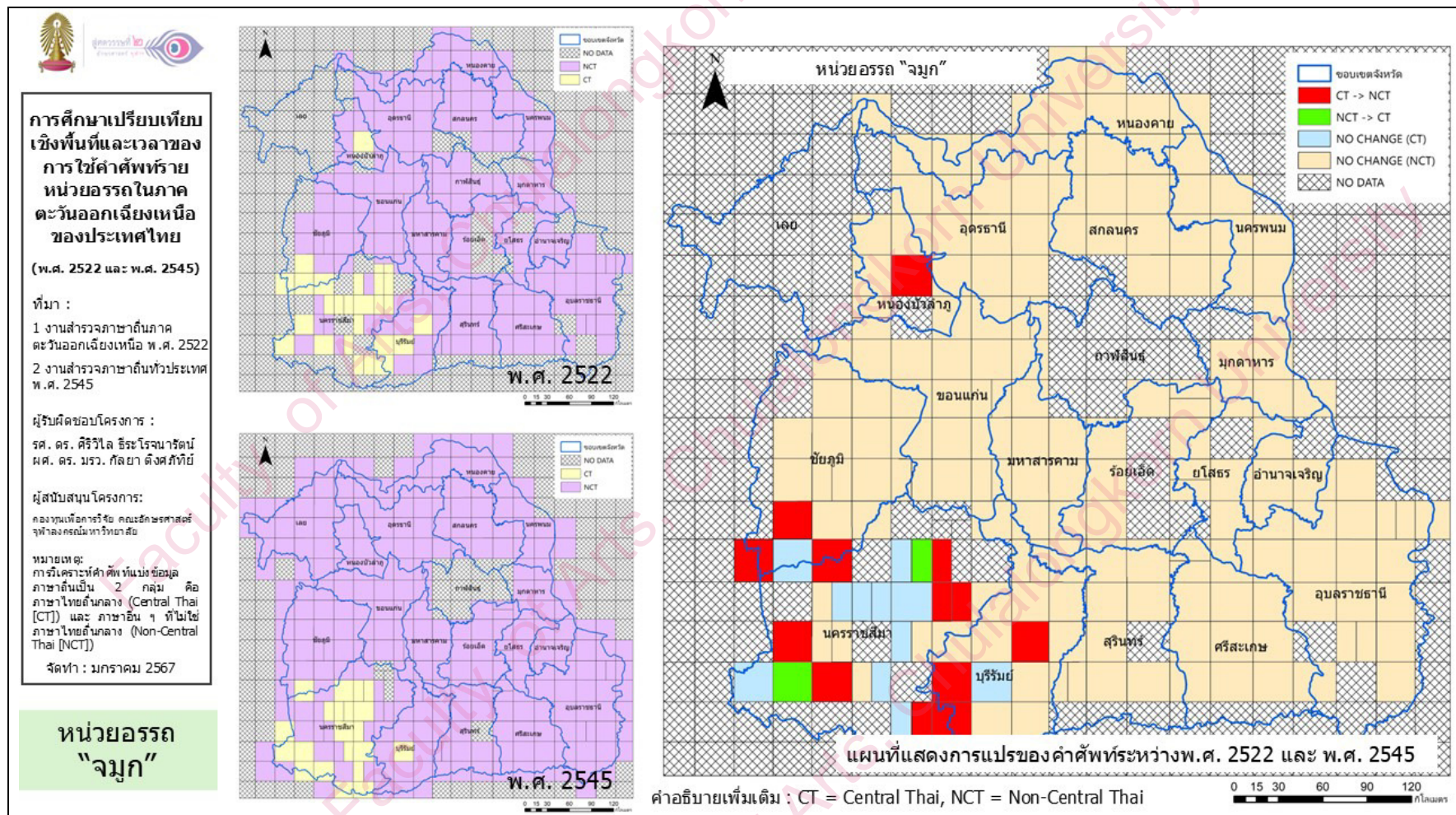
CT หมายถึง ภาษาไทยถิ่นกลาง, NCT หมายถึง ภาษาไทยถิ่นอื่น

เครื่องหมาย “=” หมายถึง ไม่พบการแปร/เปลี่ยนแปลงของคำศัพท์, “->” หมายถึง พบการแปร/เปลี่ยนแปลงของ
คำศัพท์จากภาษาถิ่นหนึ่งไปเป็นอีกภาษาถิ่นหนึ่ง

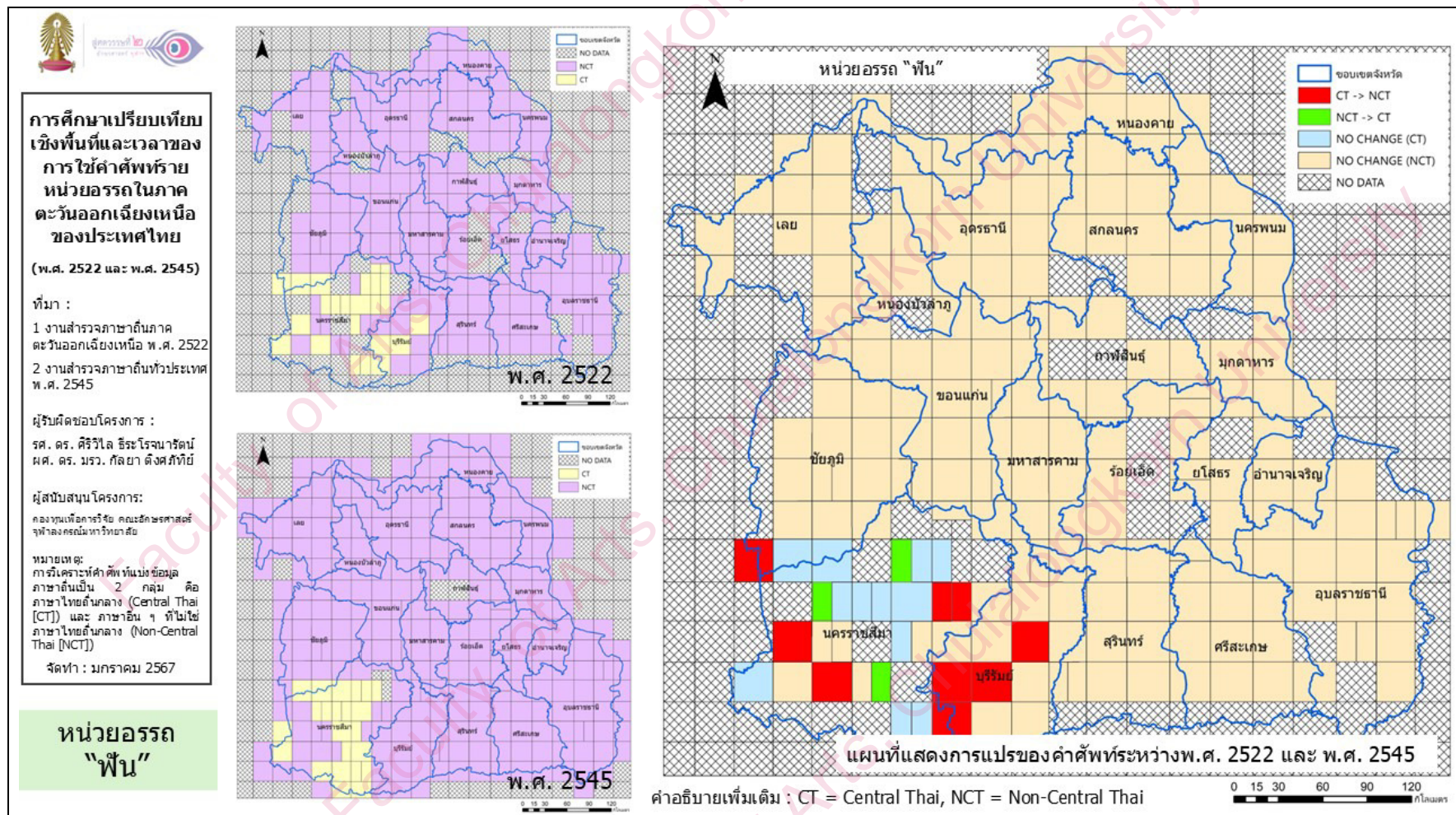
ภาพแผนที่

แผนที่แสดงการแปรของคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาไทยถิ่นกลาง
จำนวน 95 หน่วยอรรถ

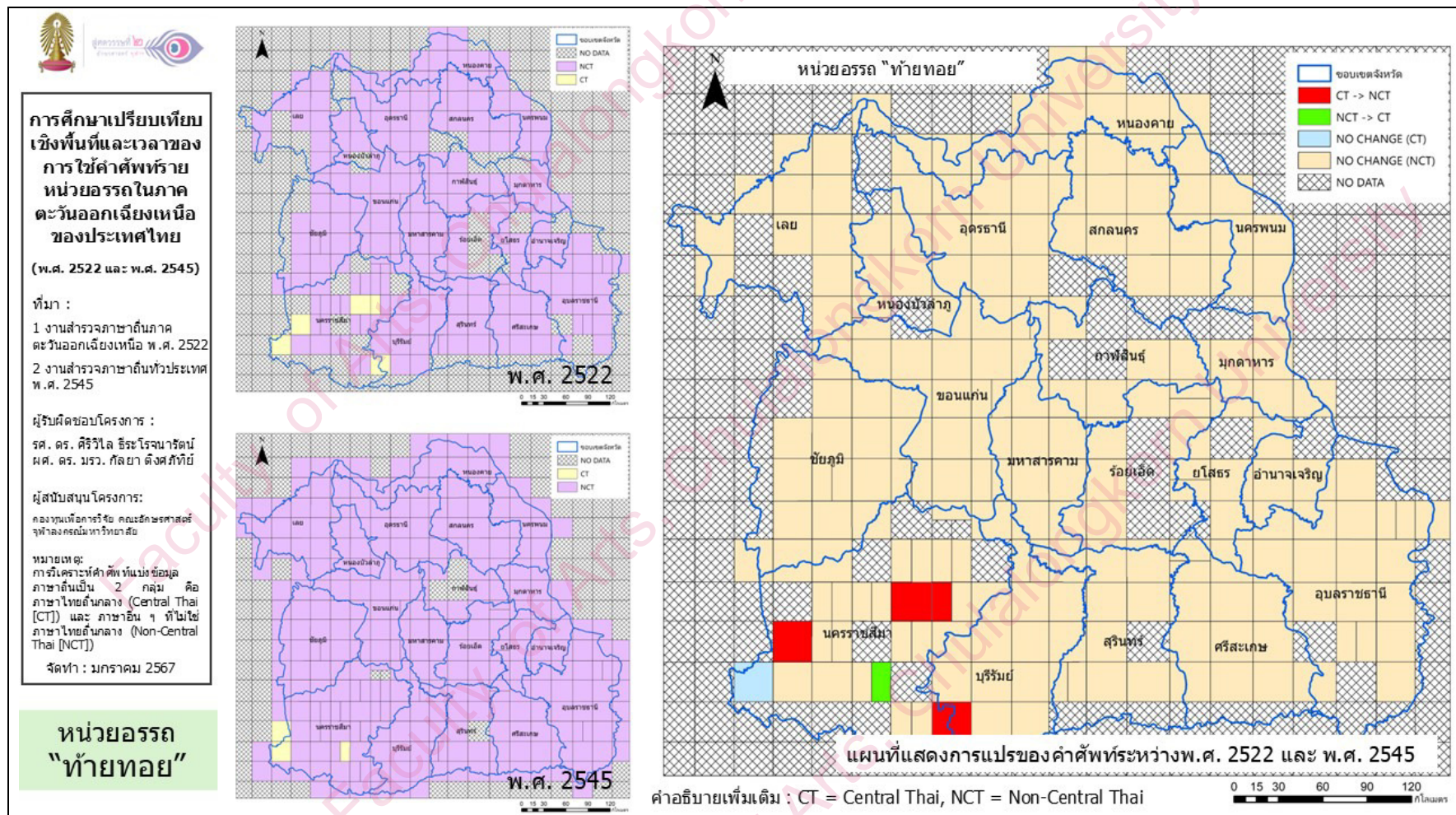
จมูก

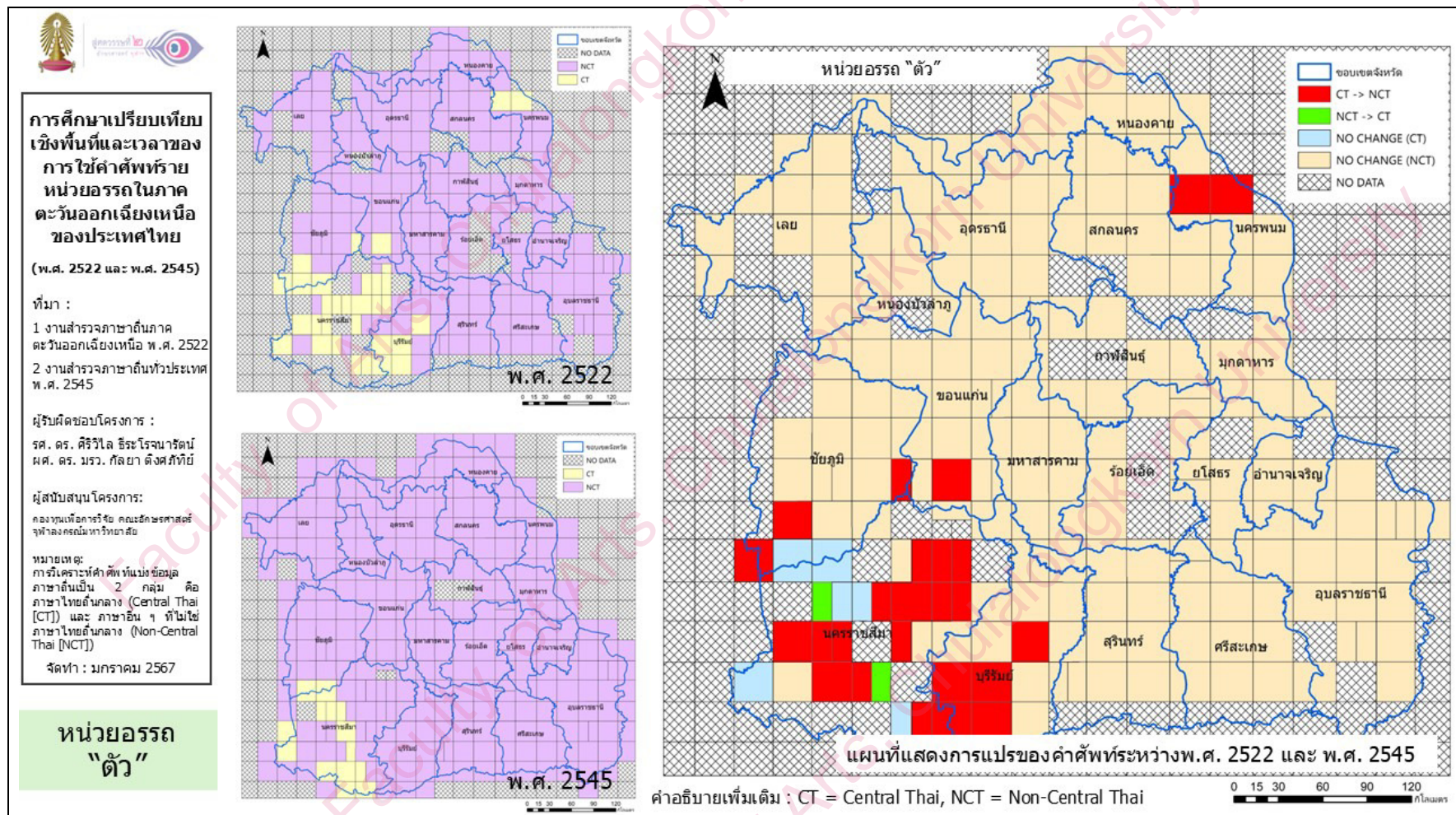
พื้น

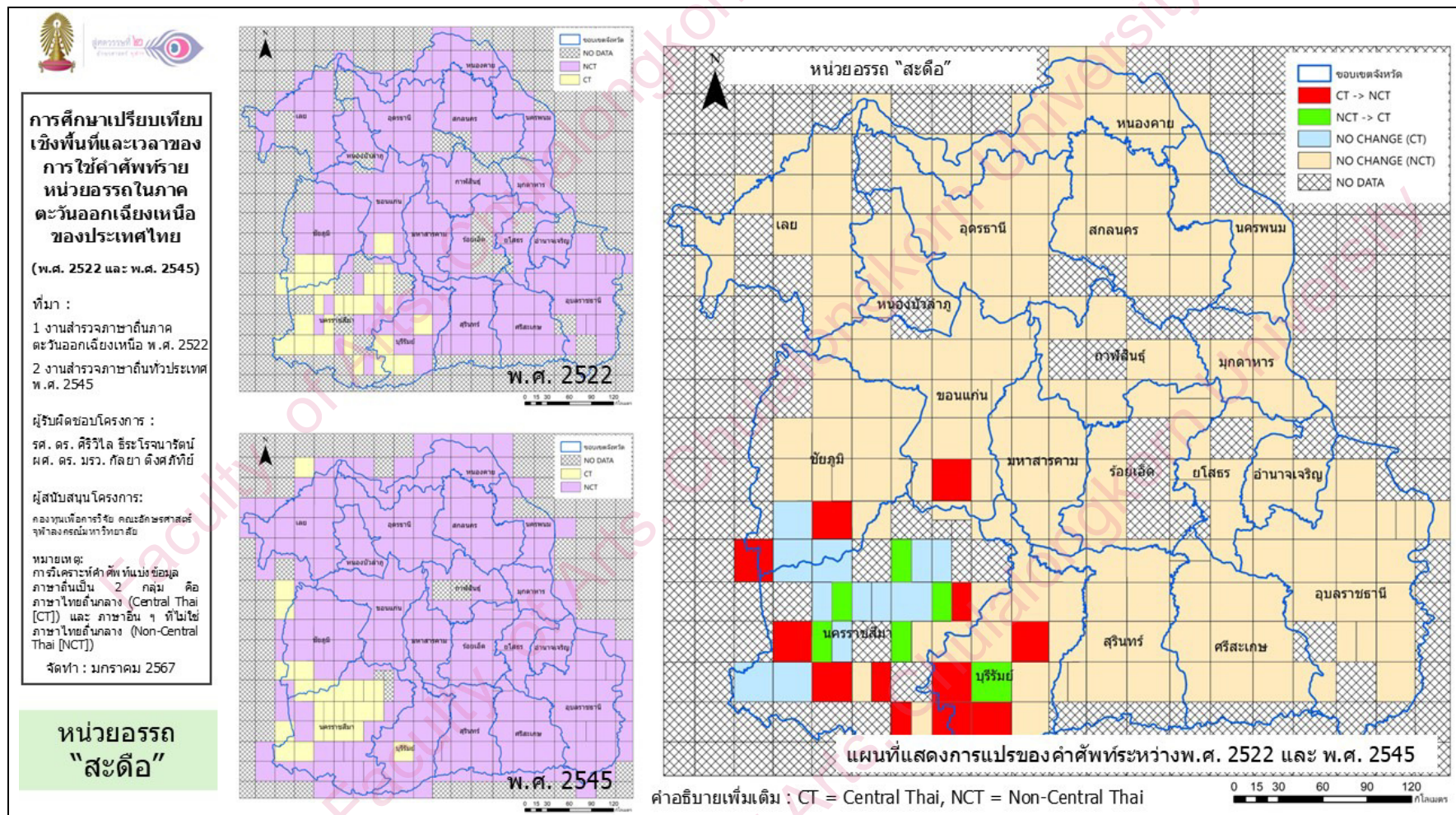
ท้ายทอย

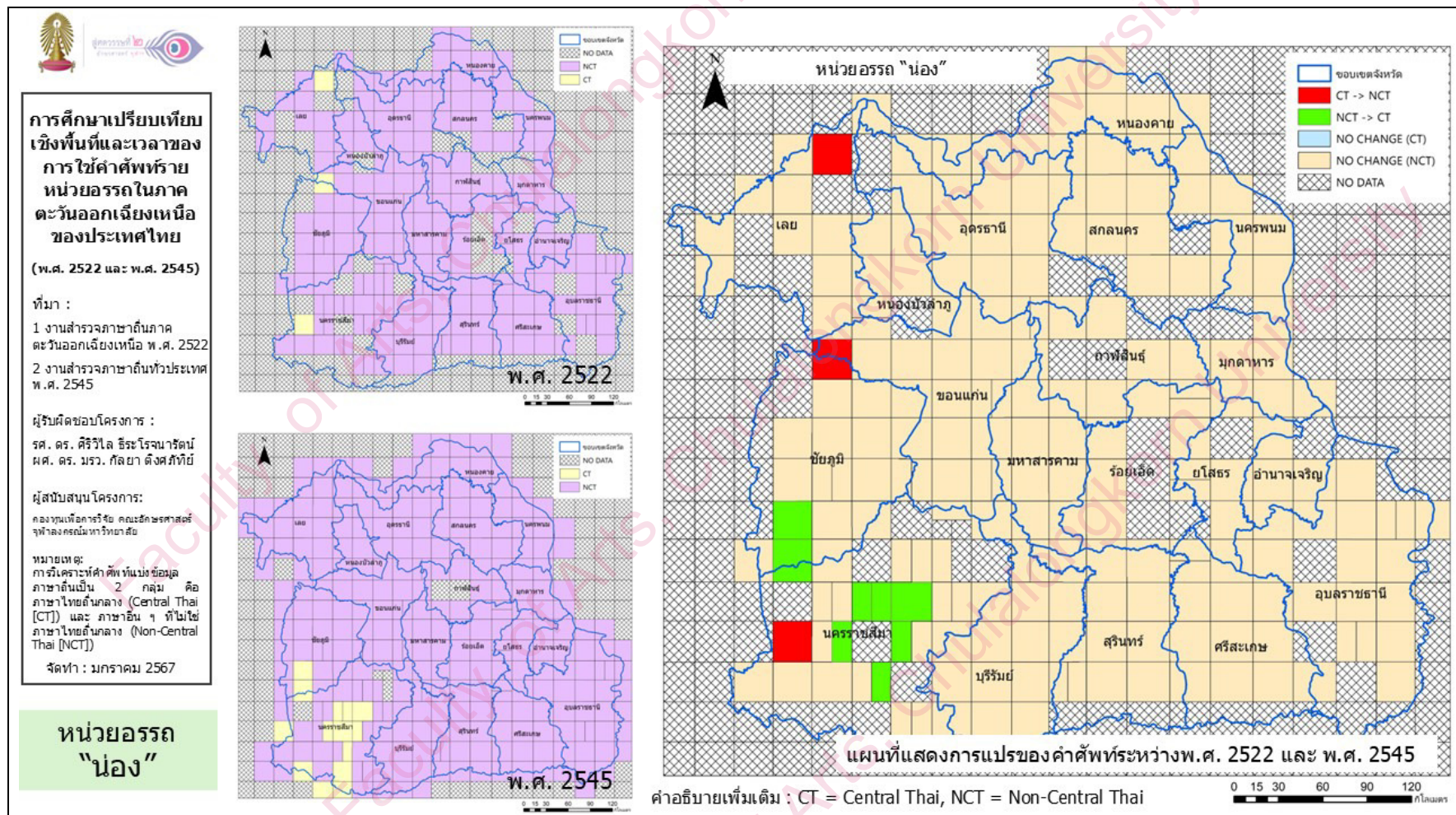
ตัว

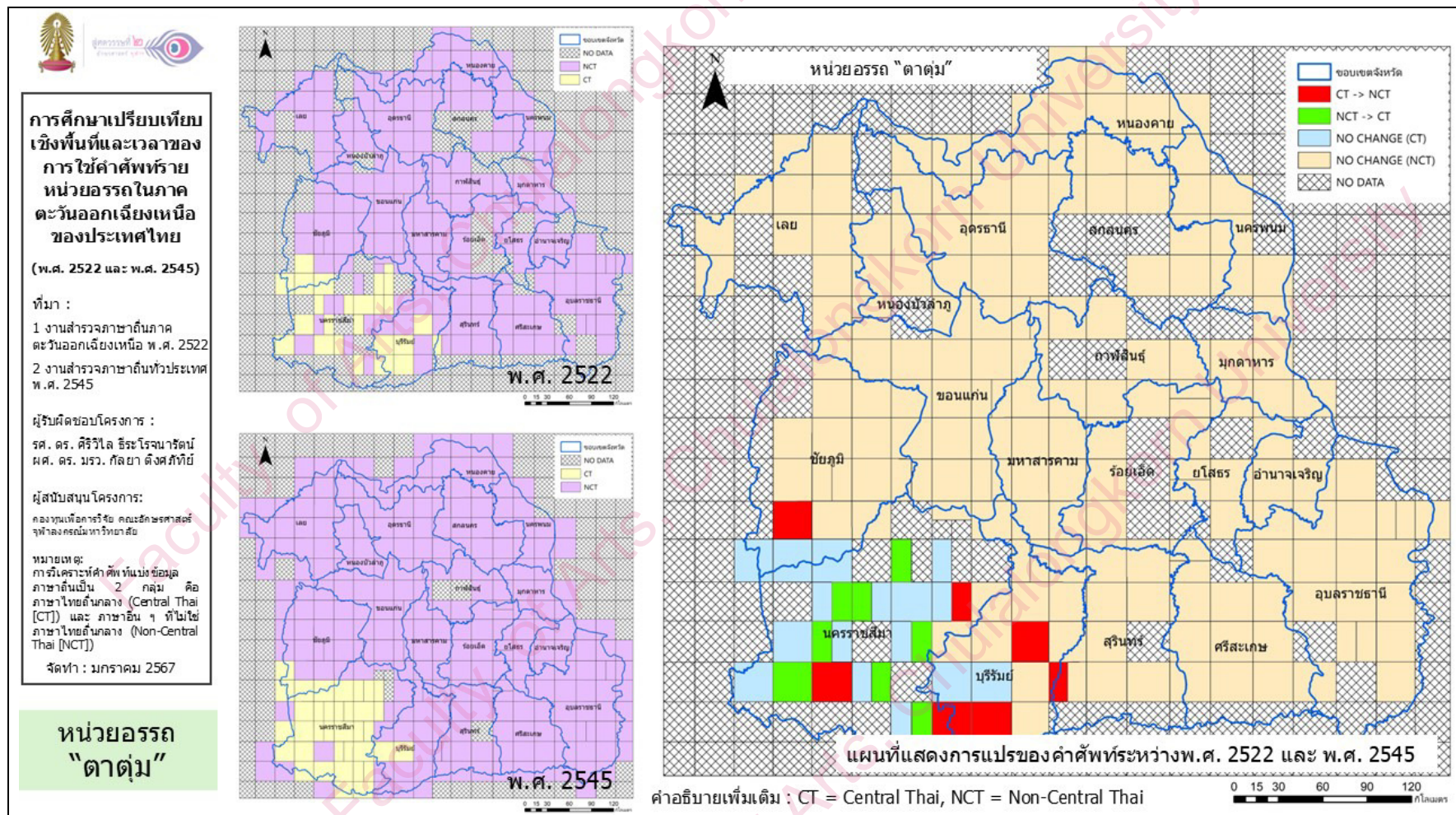
สละดื้อ

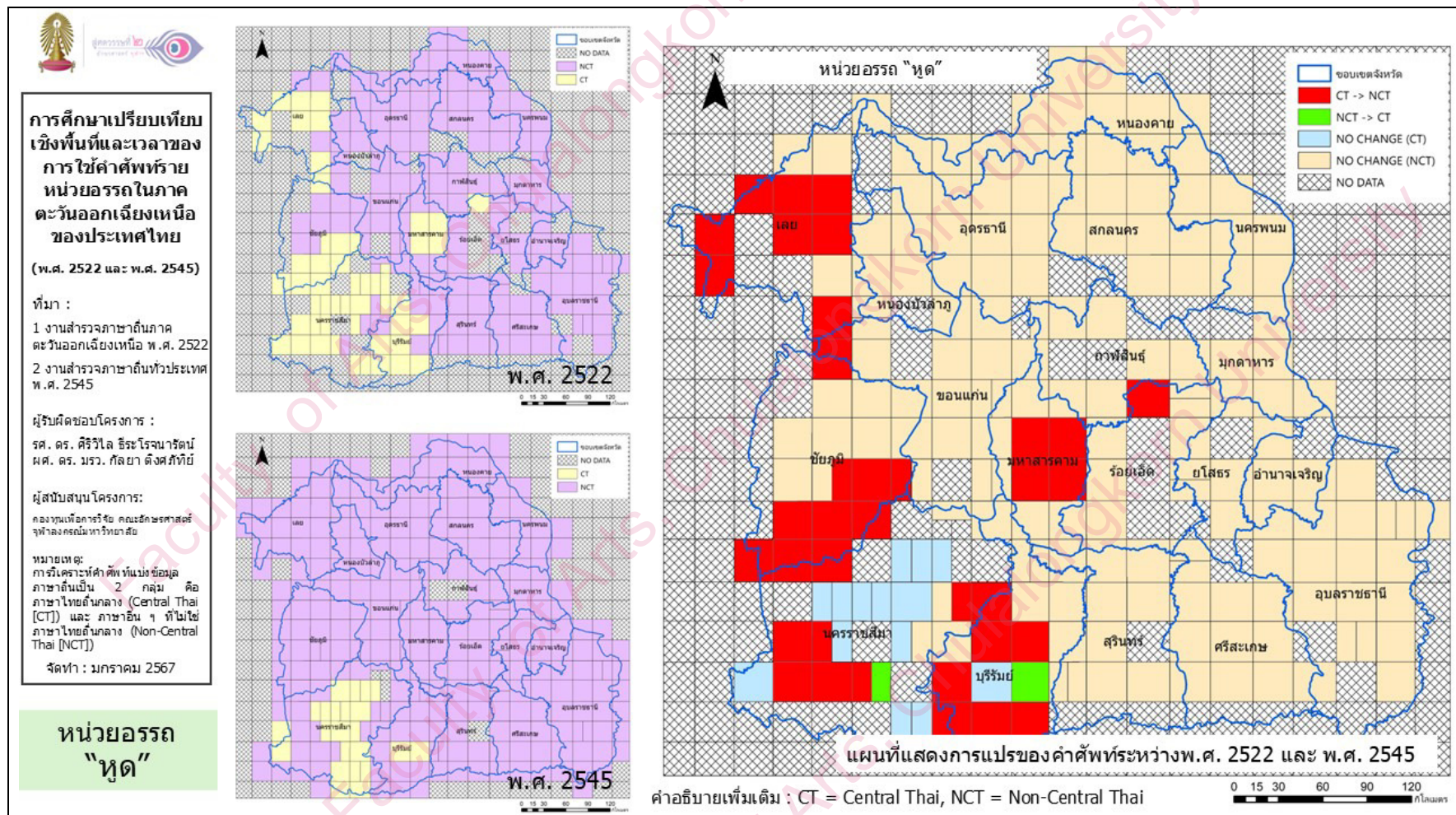
นื่อง

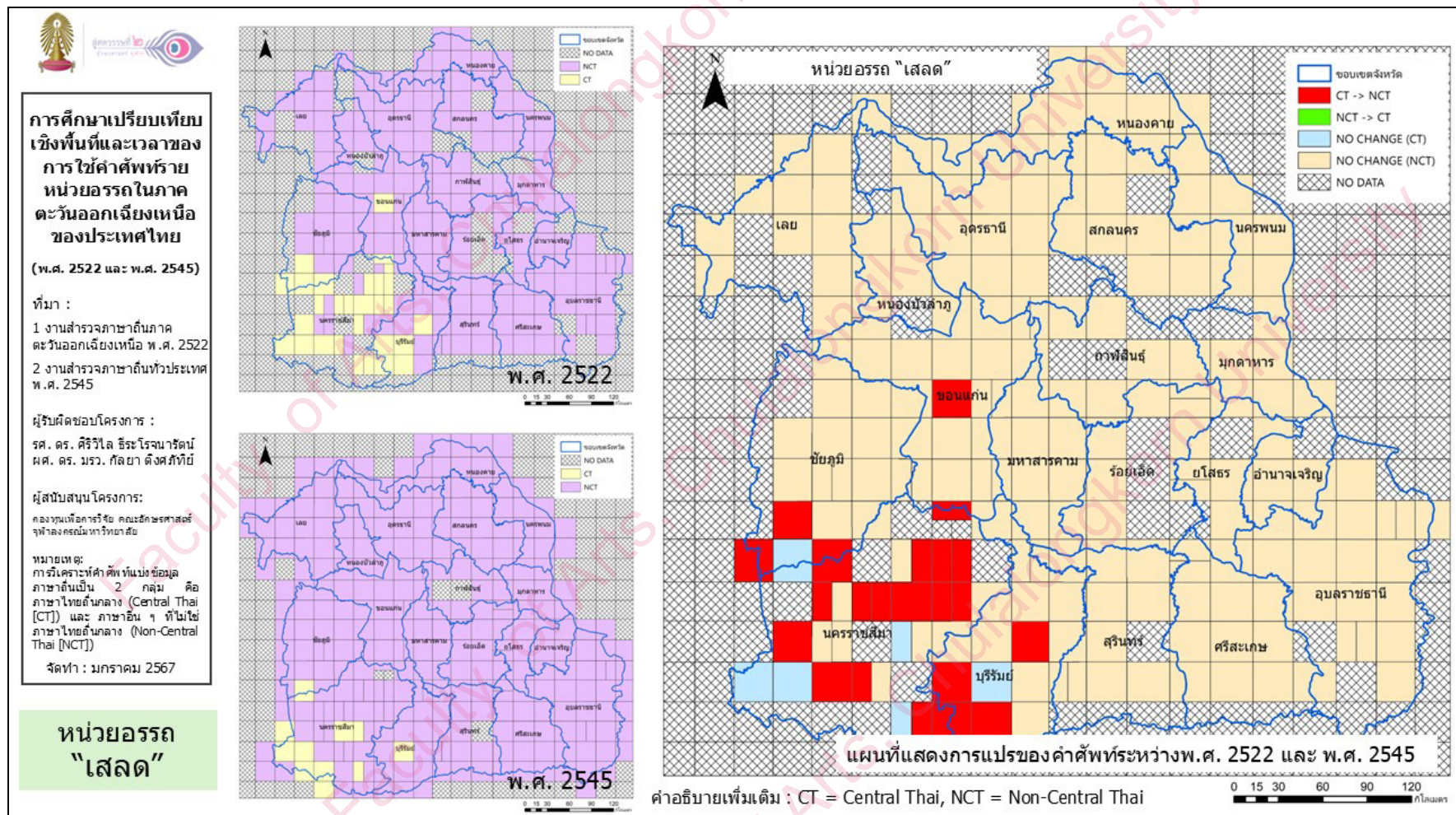
ตาตุ่ม

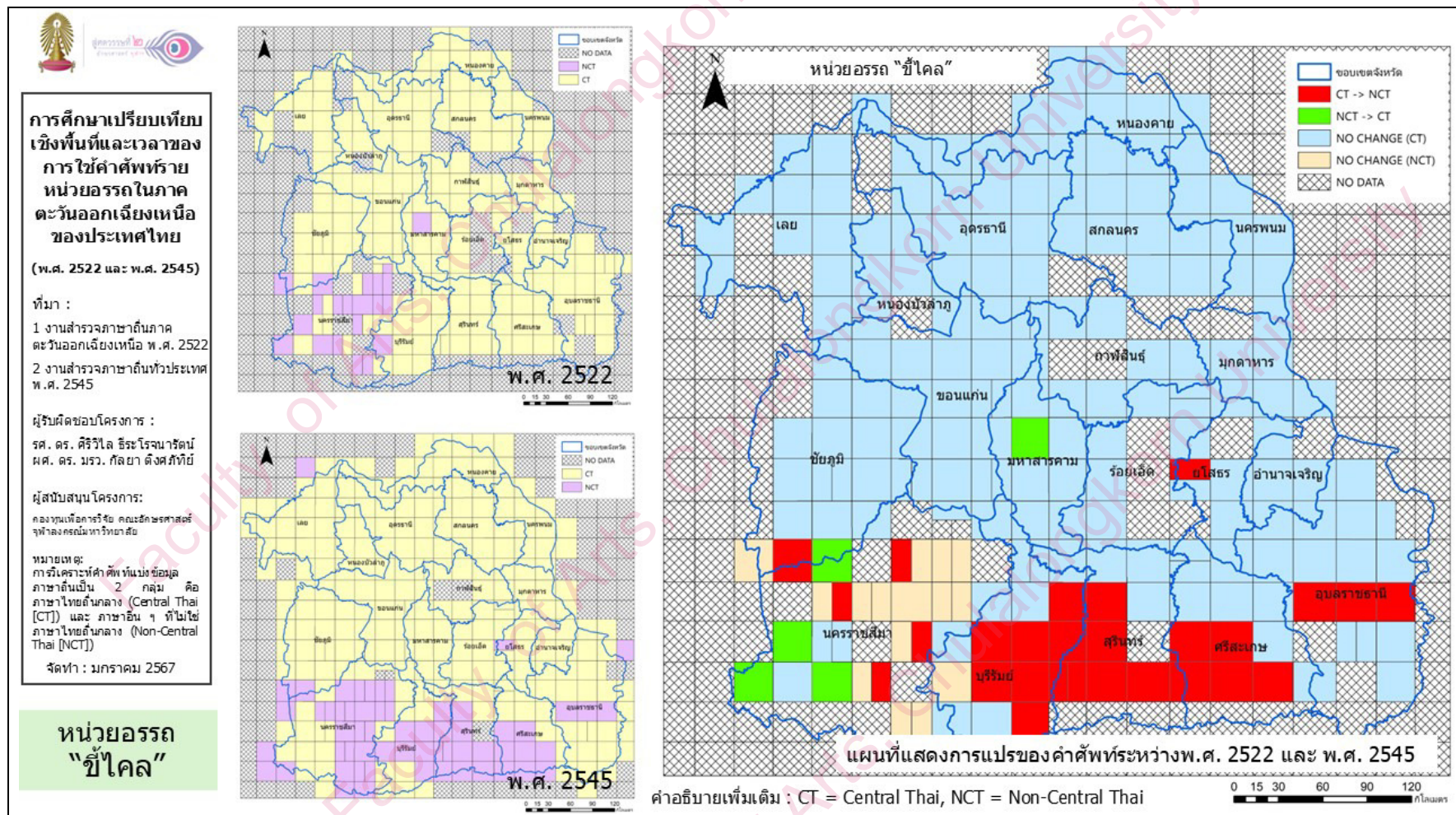
หุด

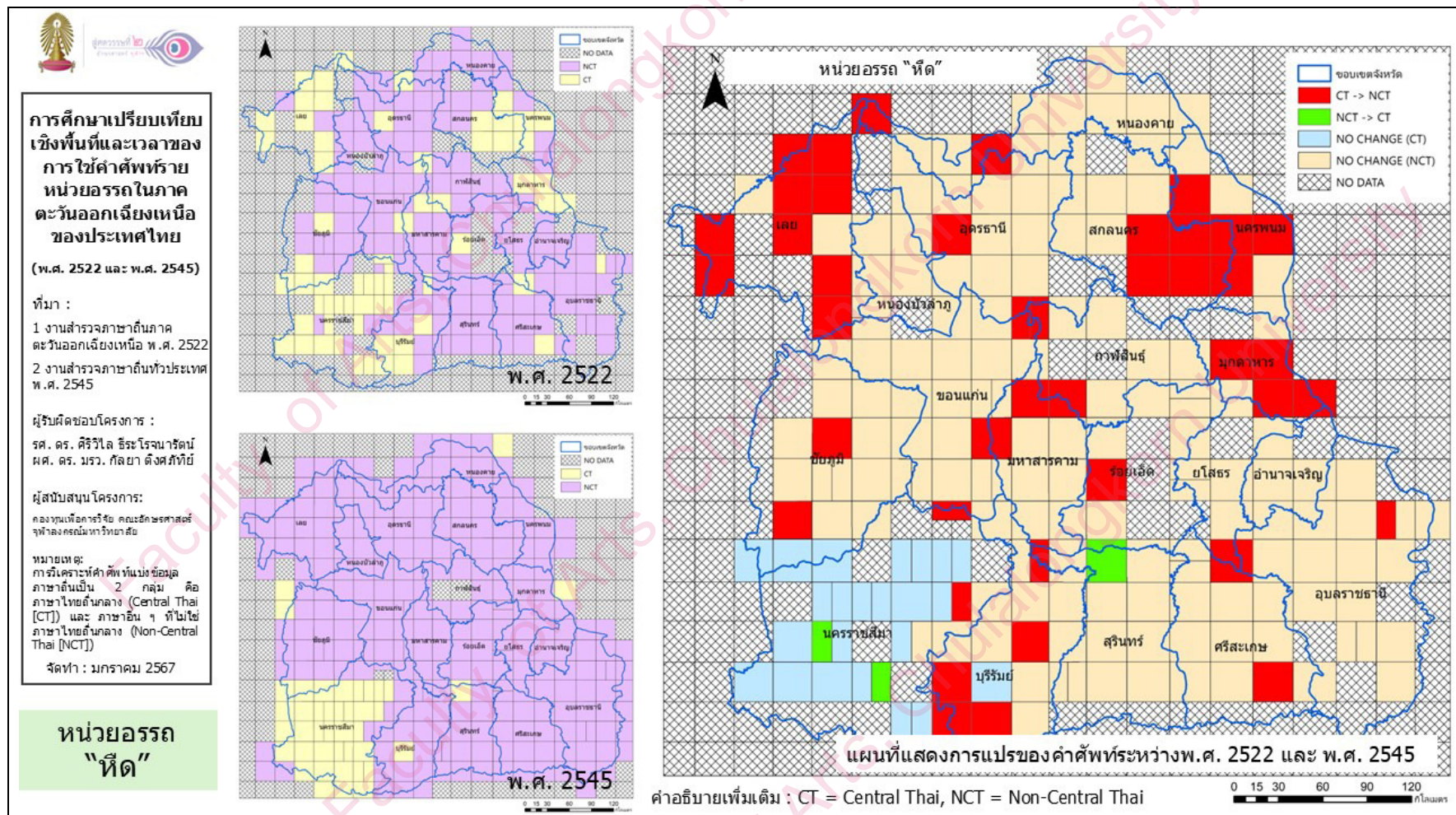
เสลด

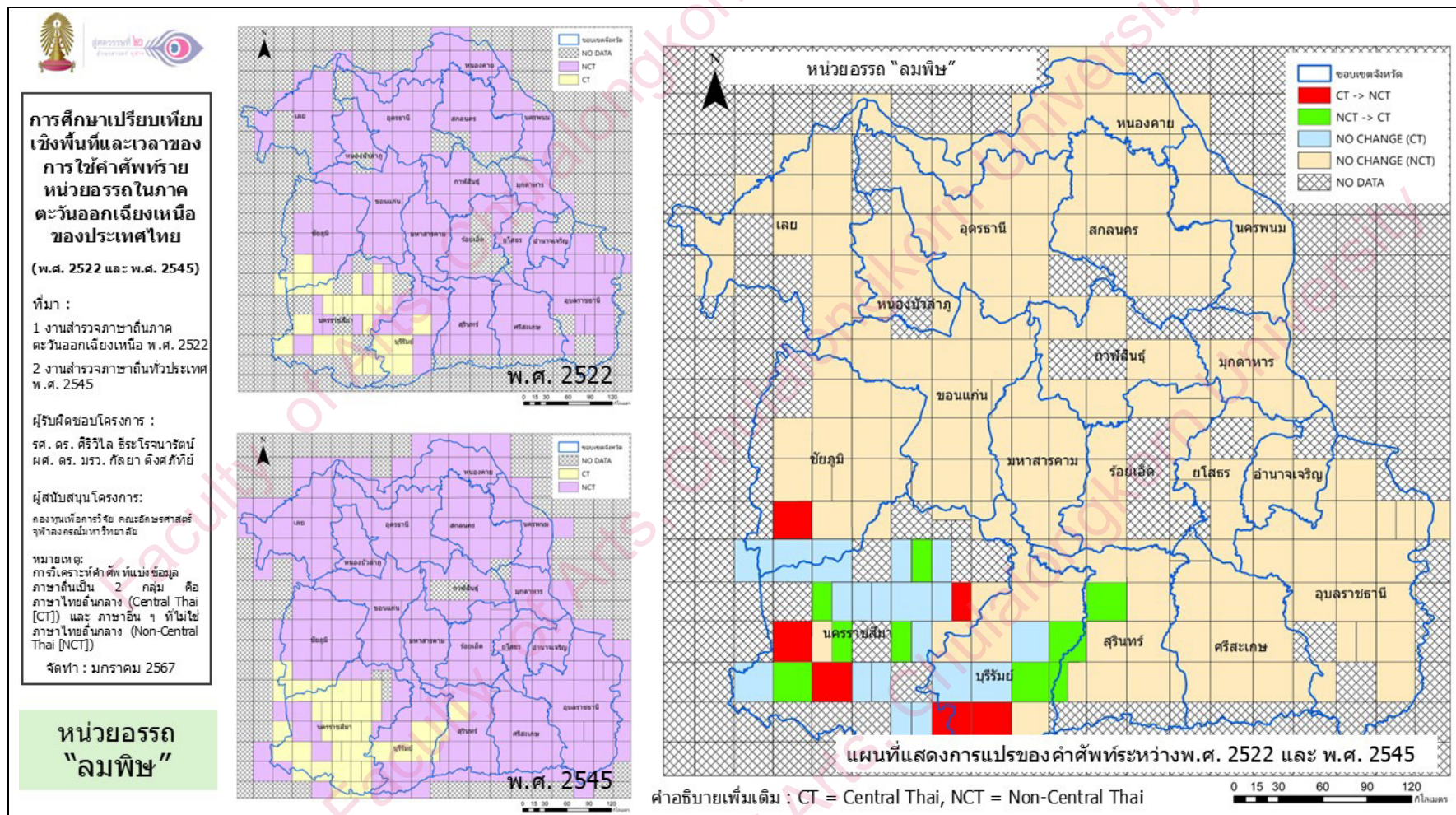
ชีโคล

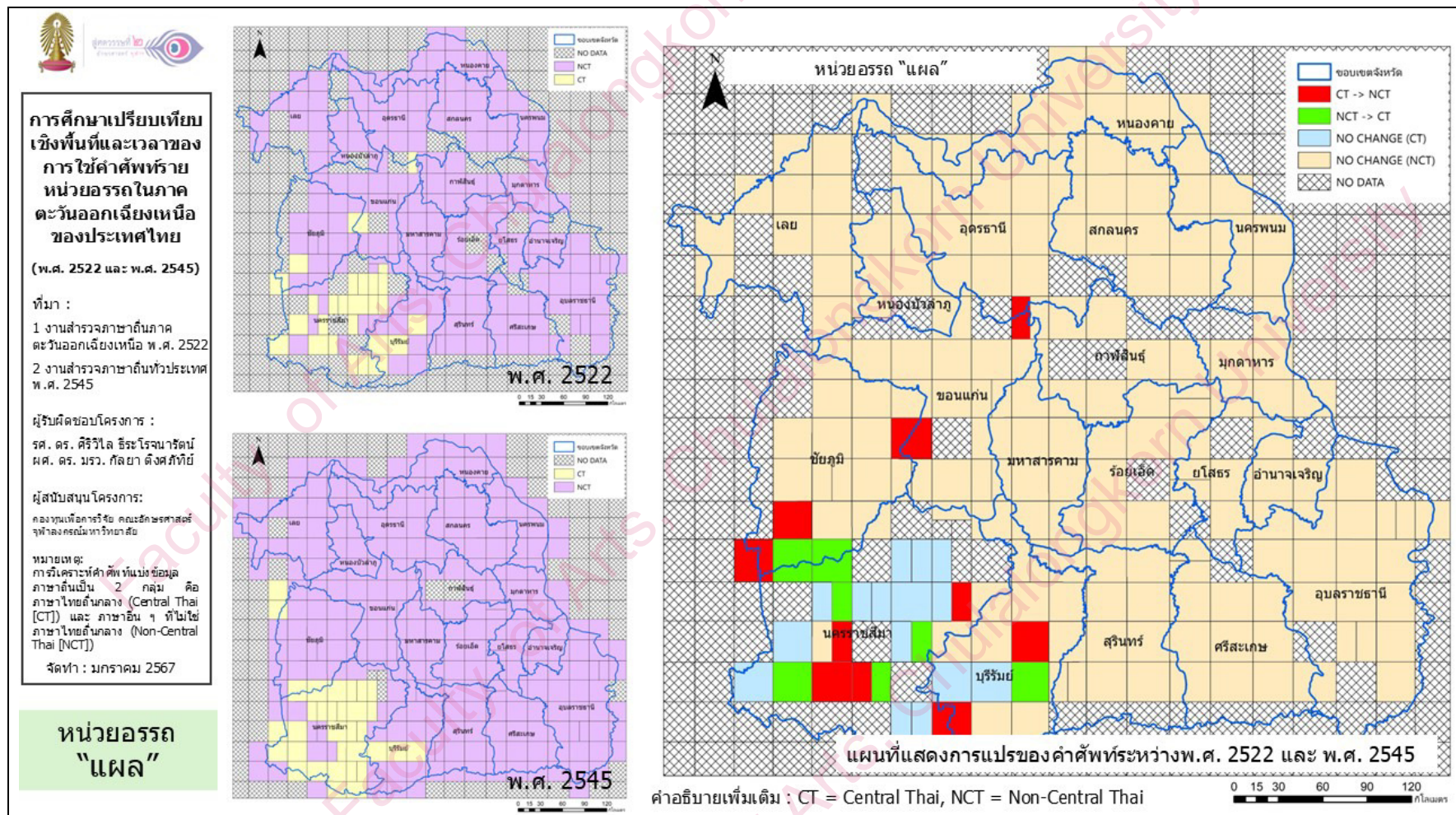
หัต

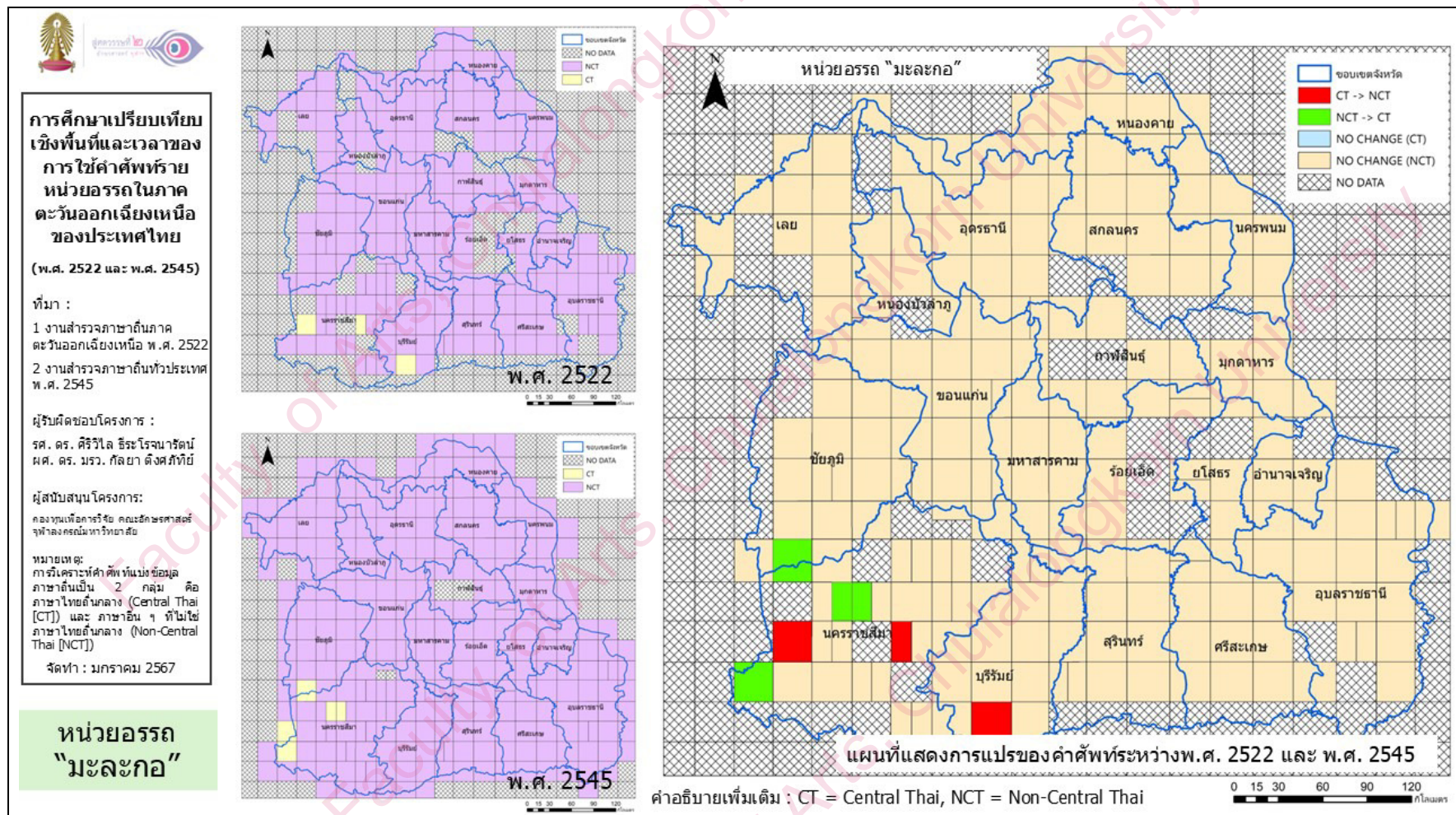
ลมพิษ

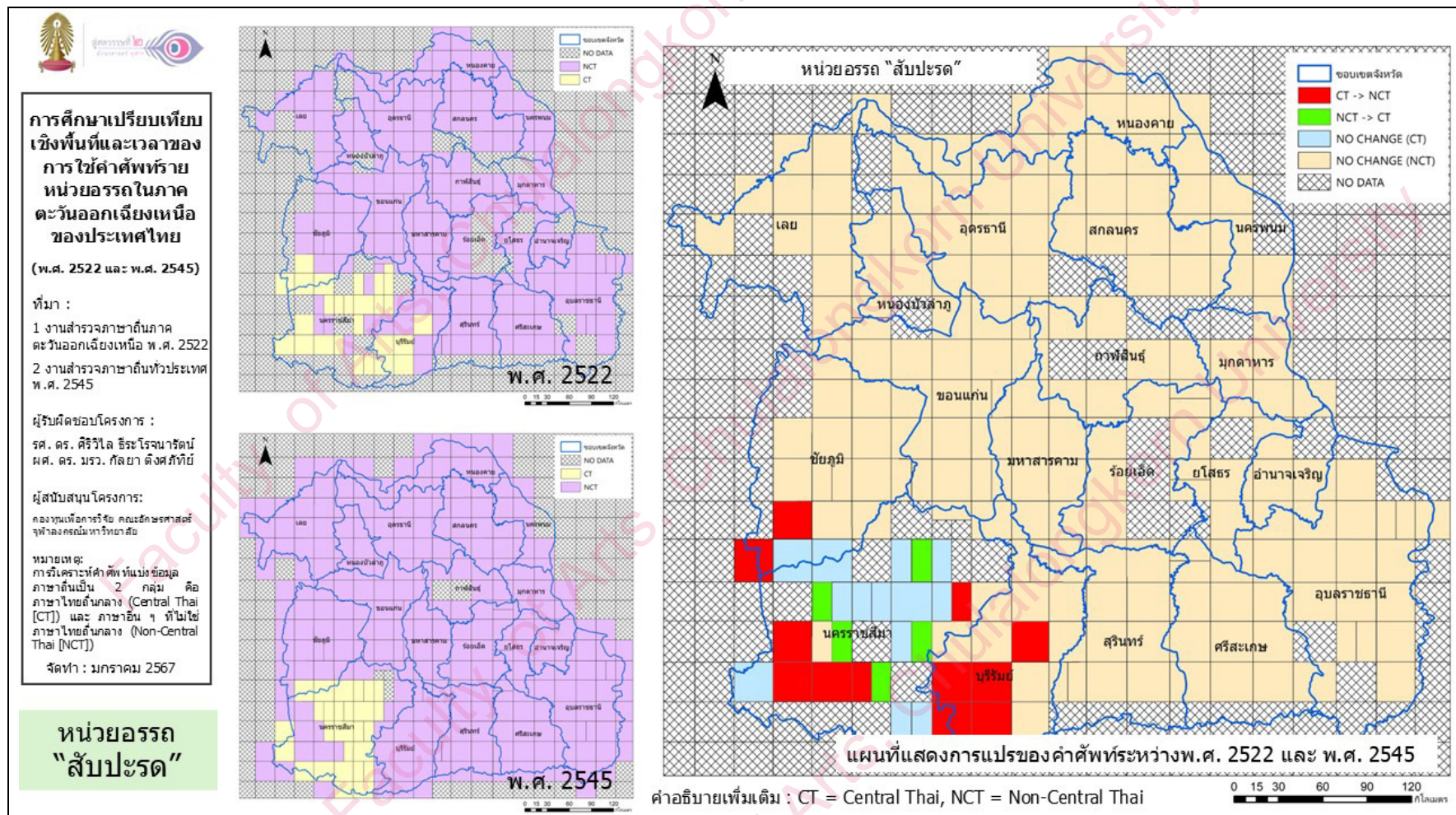
แฟล

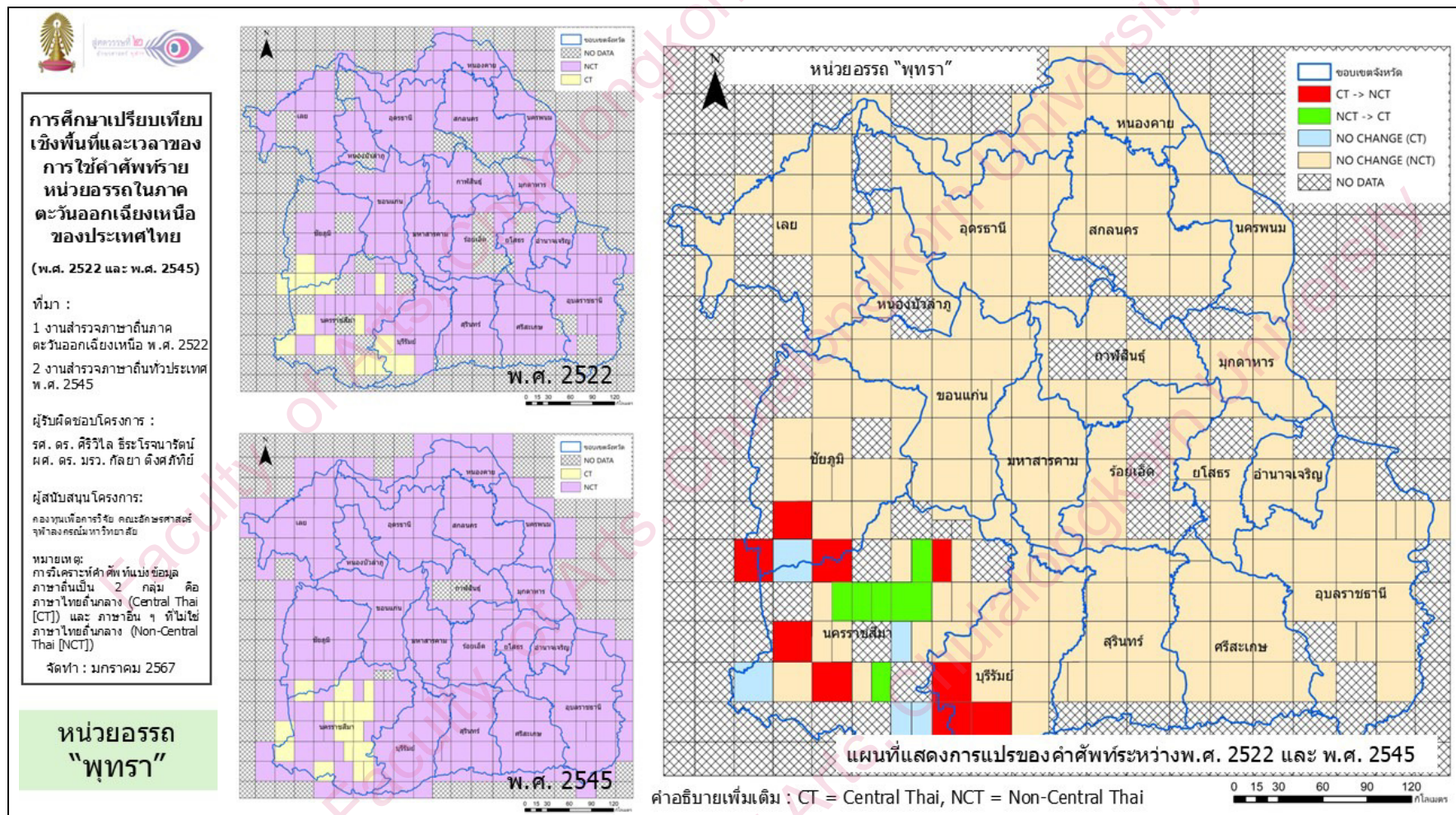
มะละกอ

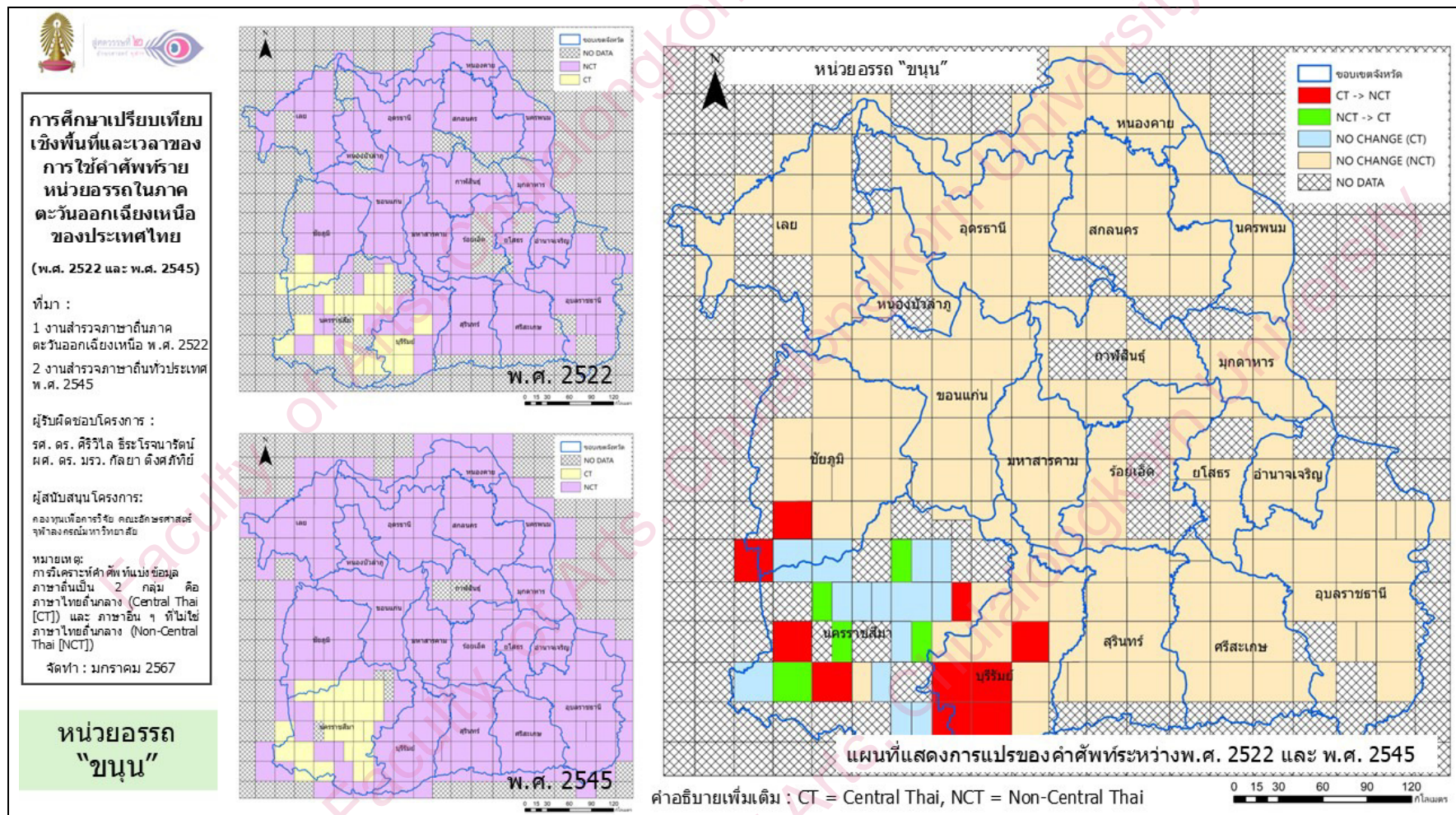
สับปะรด

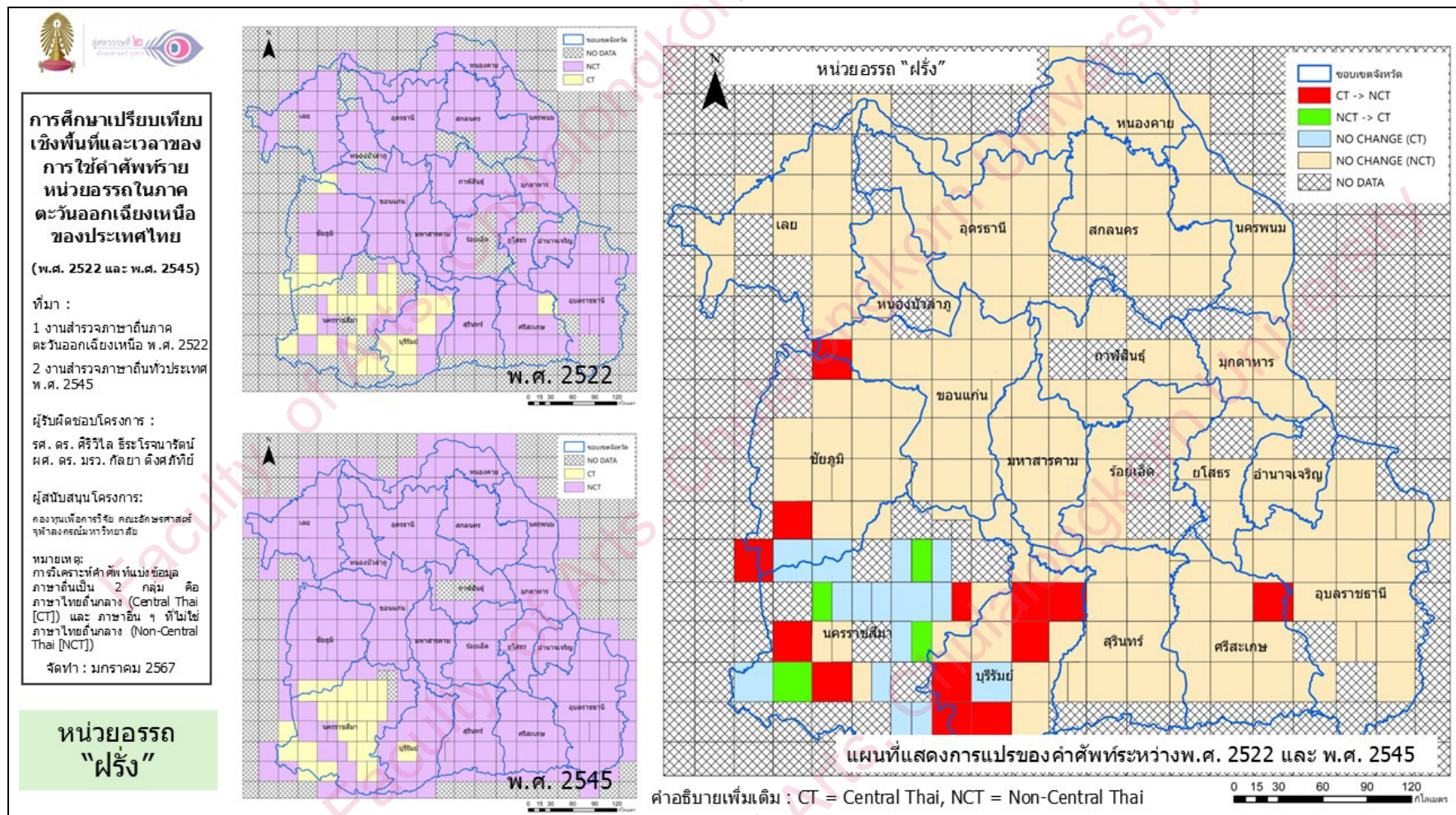
พุทรา

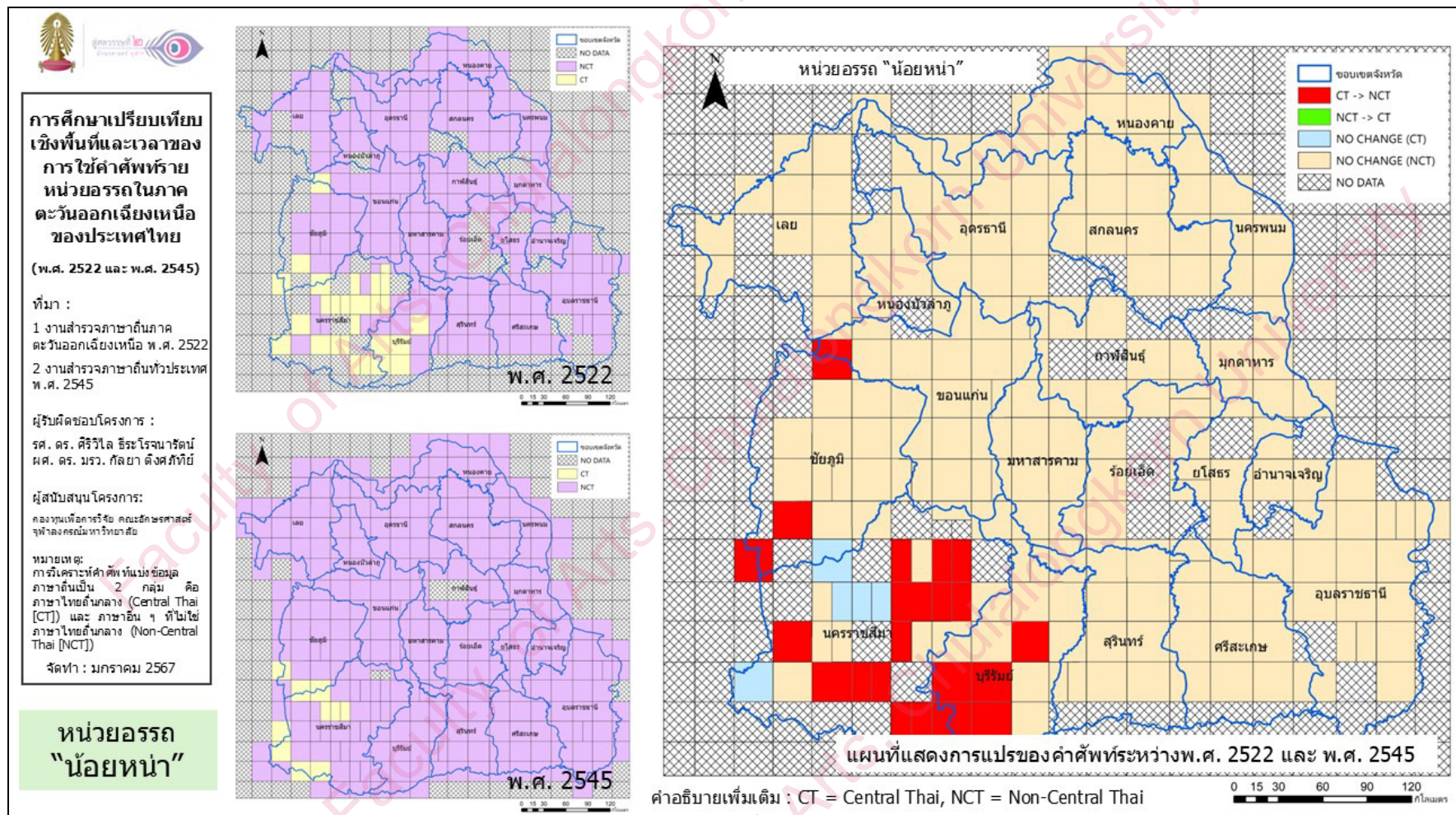
ขนุน

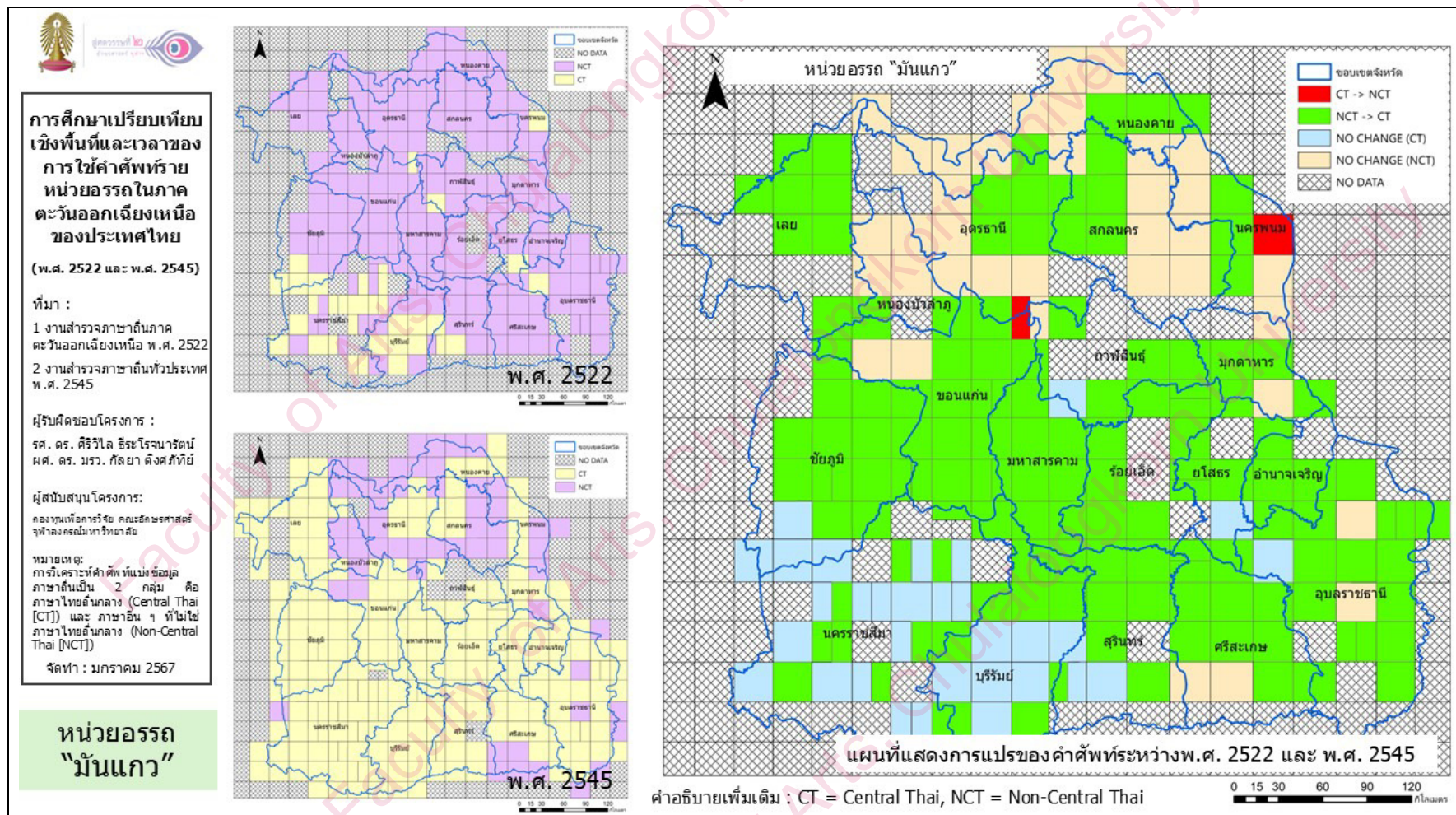
ผัง

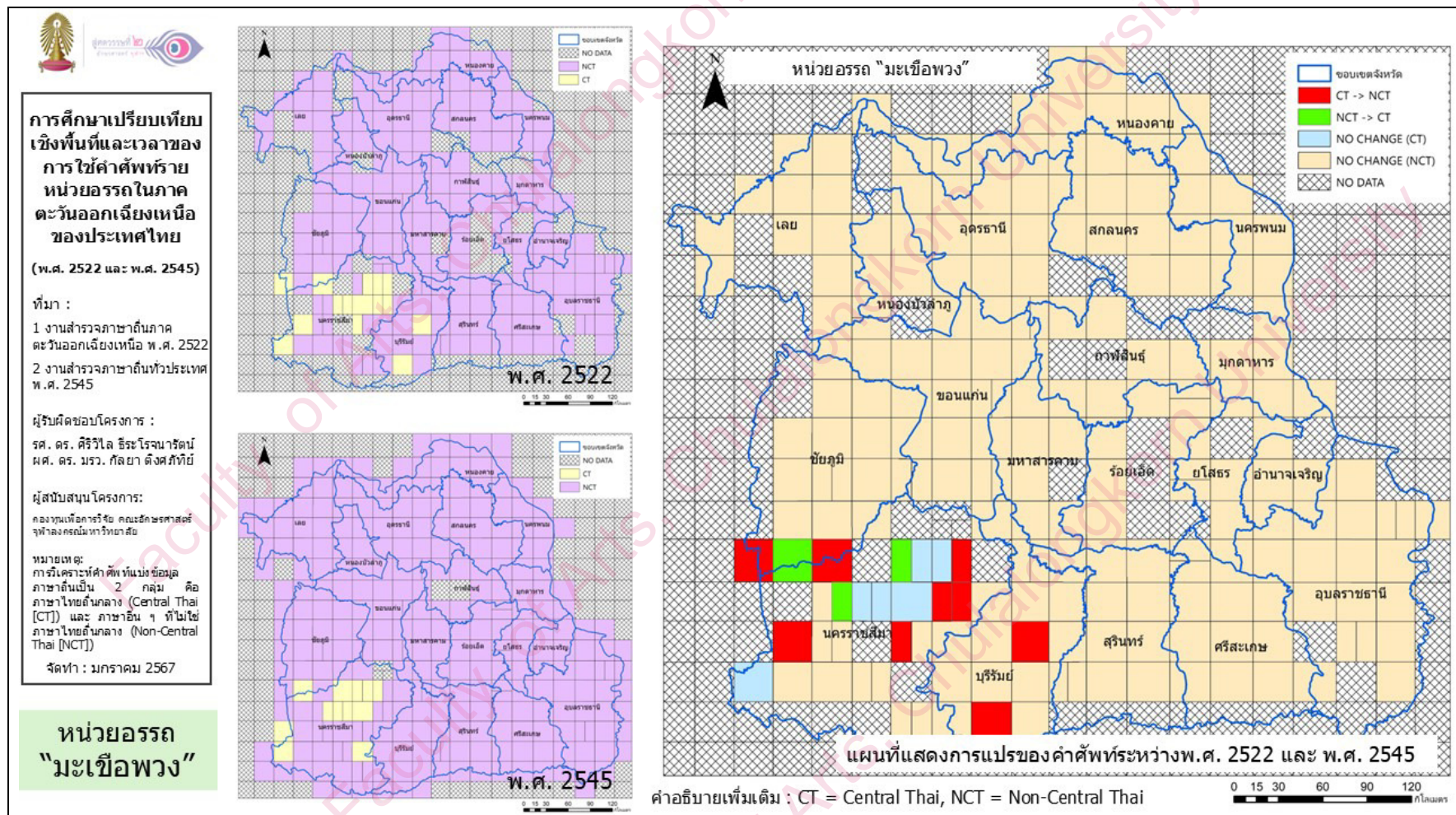
นอ่ยหน้า

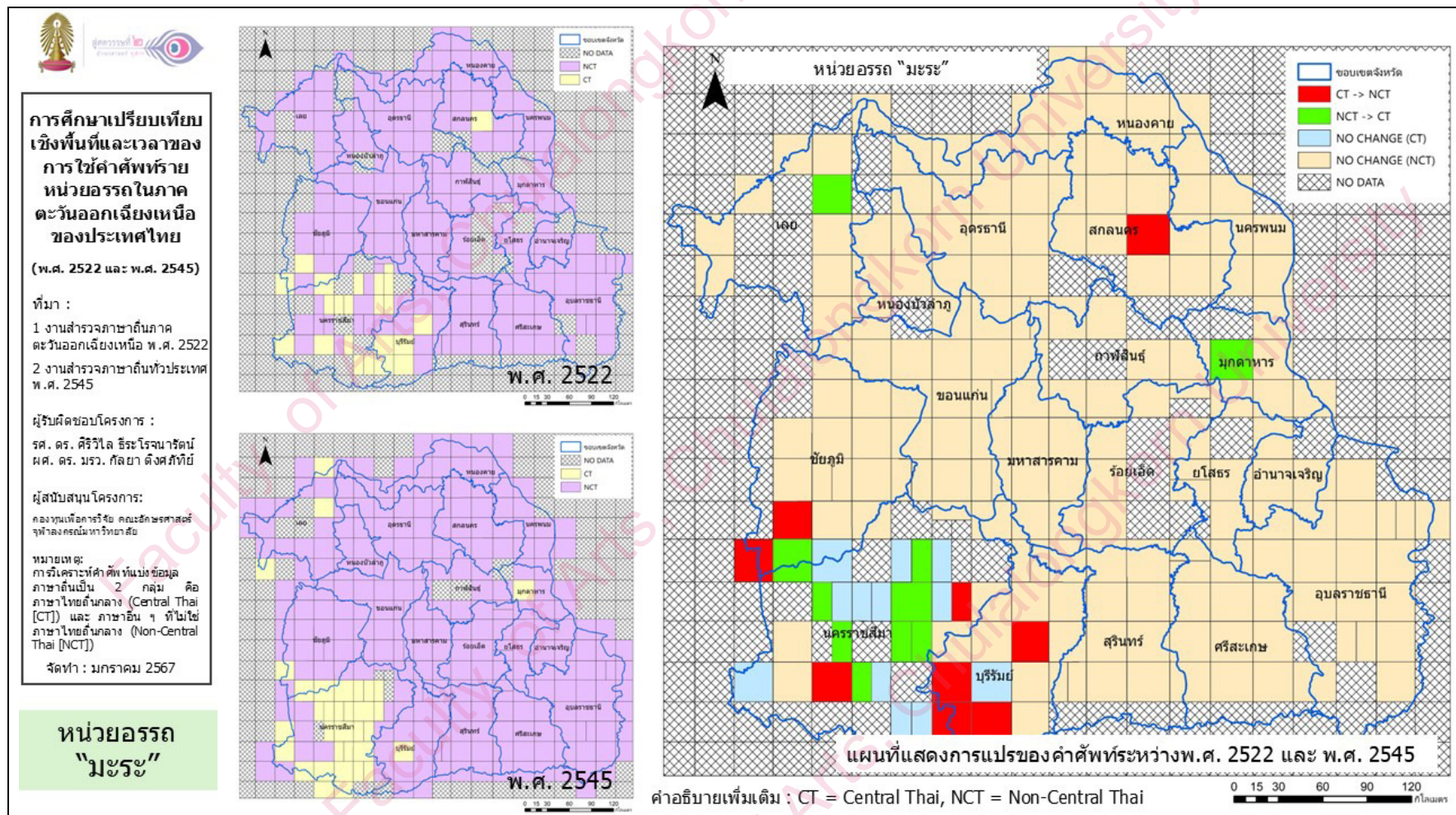
มันแกว

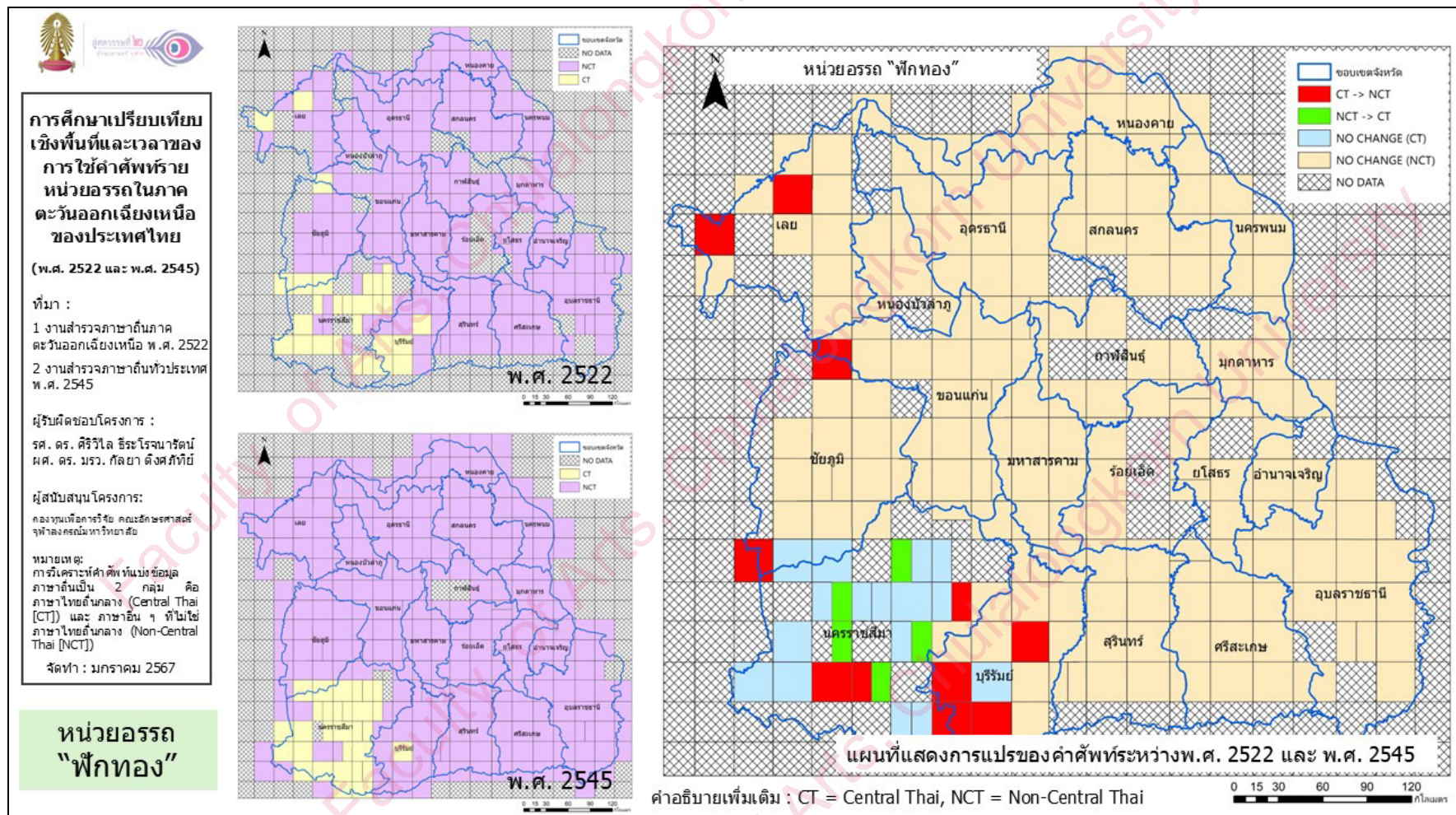
มะเขือพวง

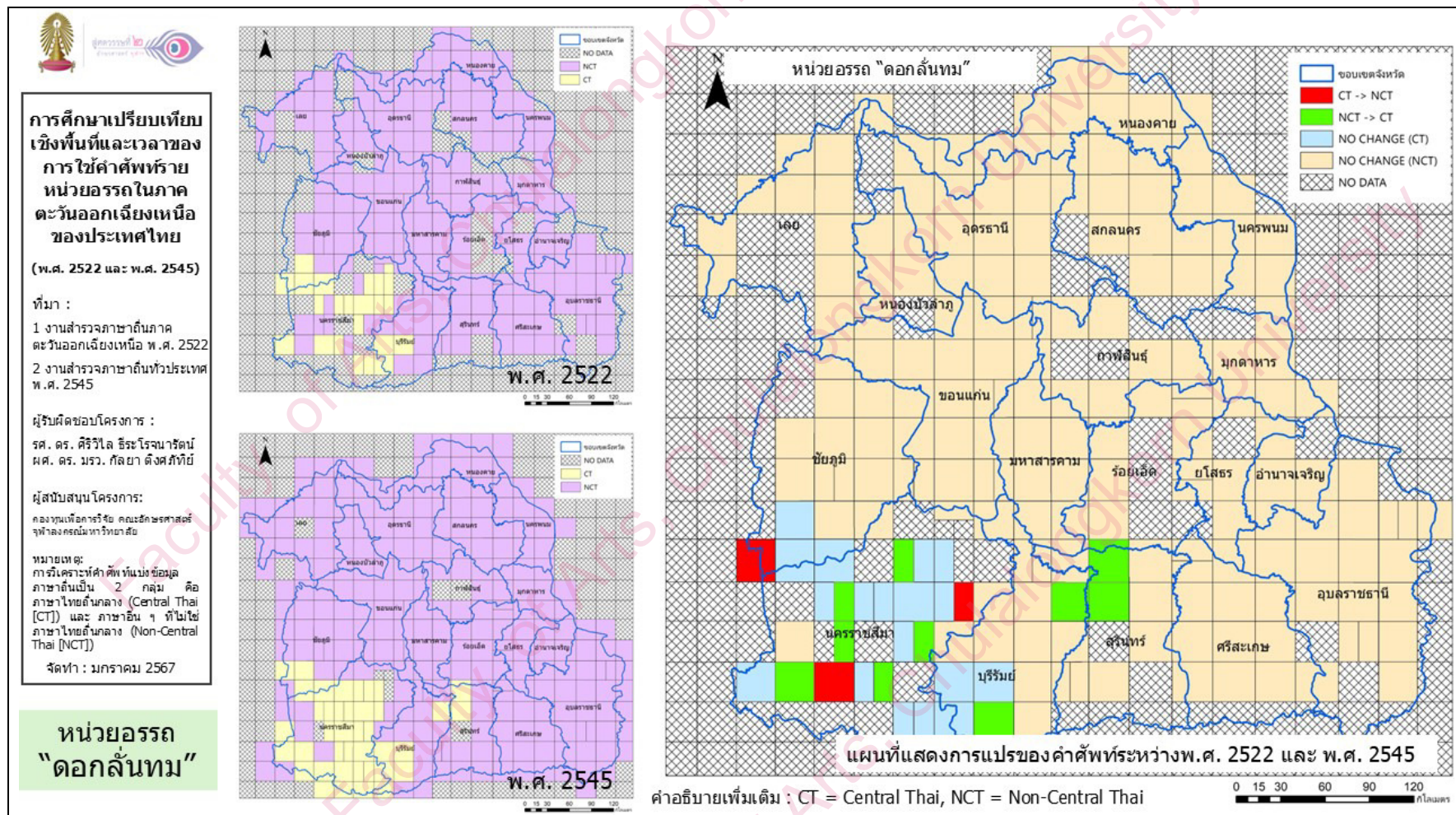
มระ

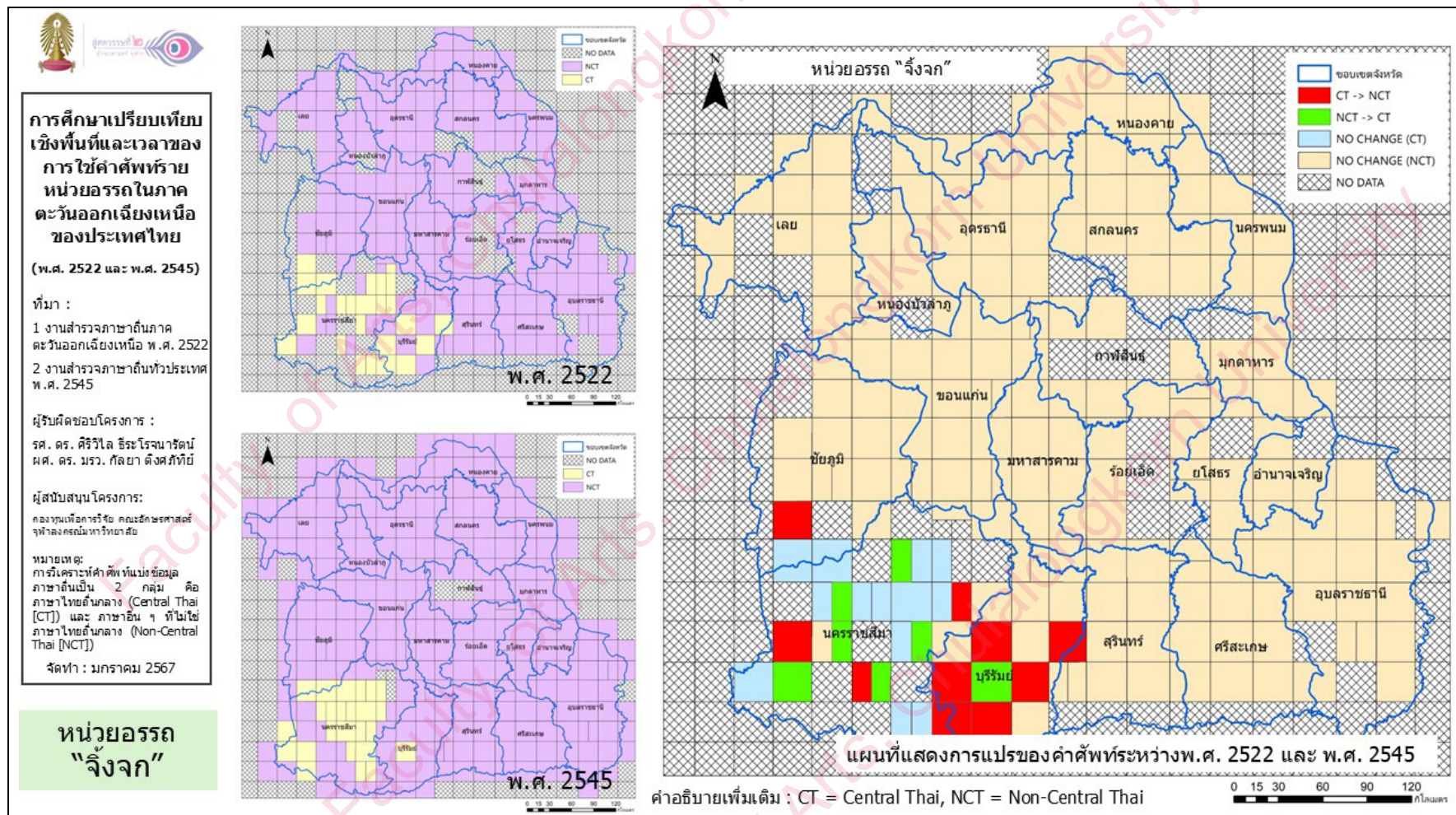
ฟักทอง

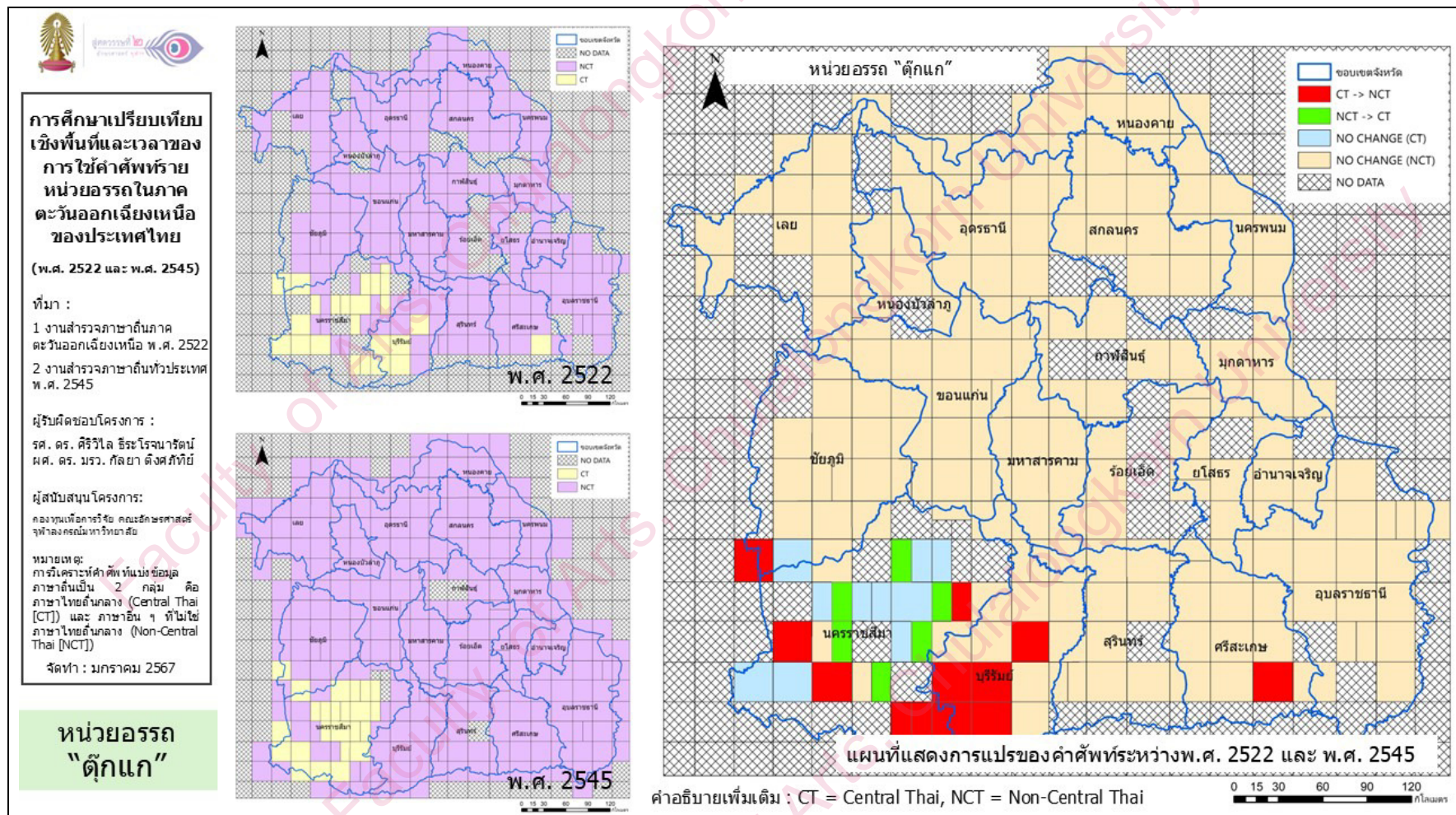
ดอกล้นทม

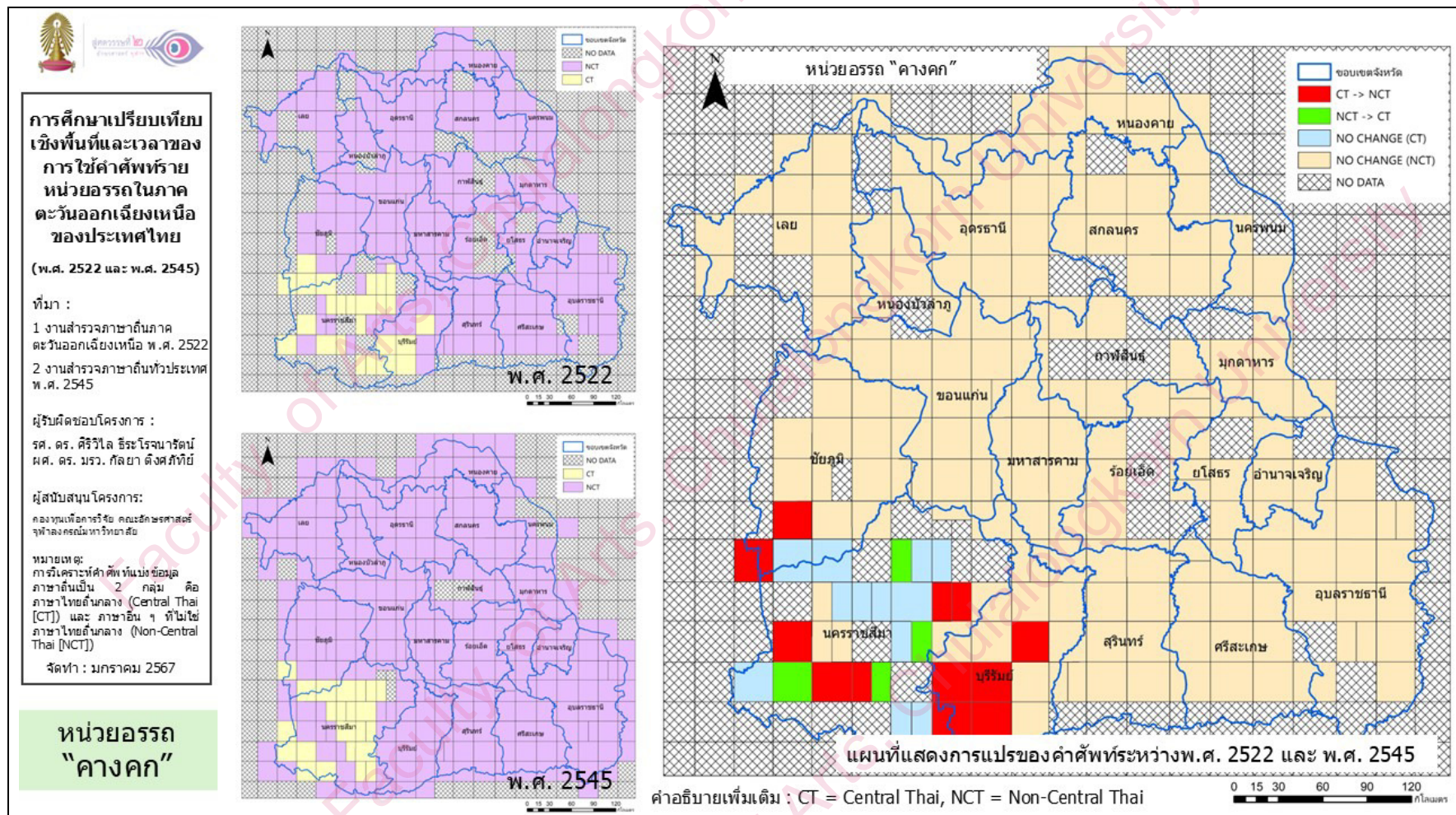
จิ้งจก

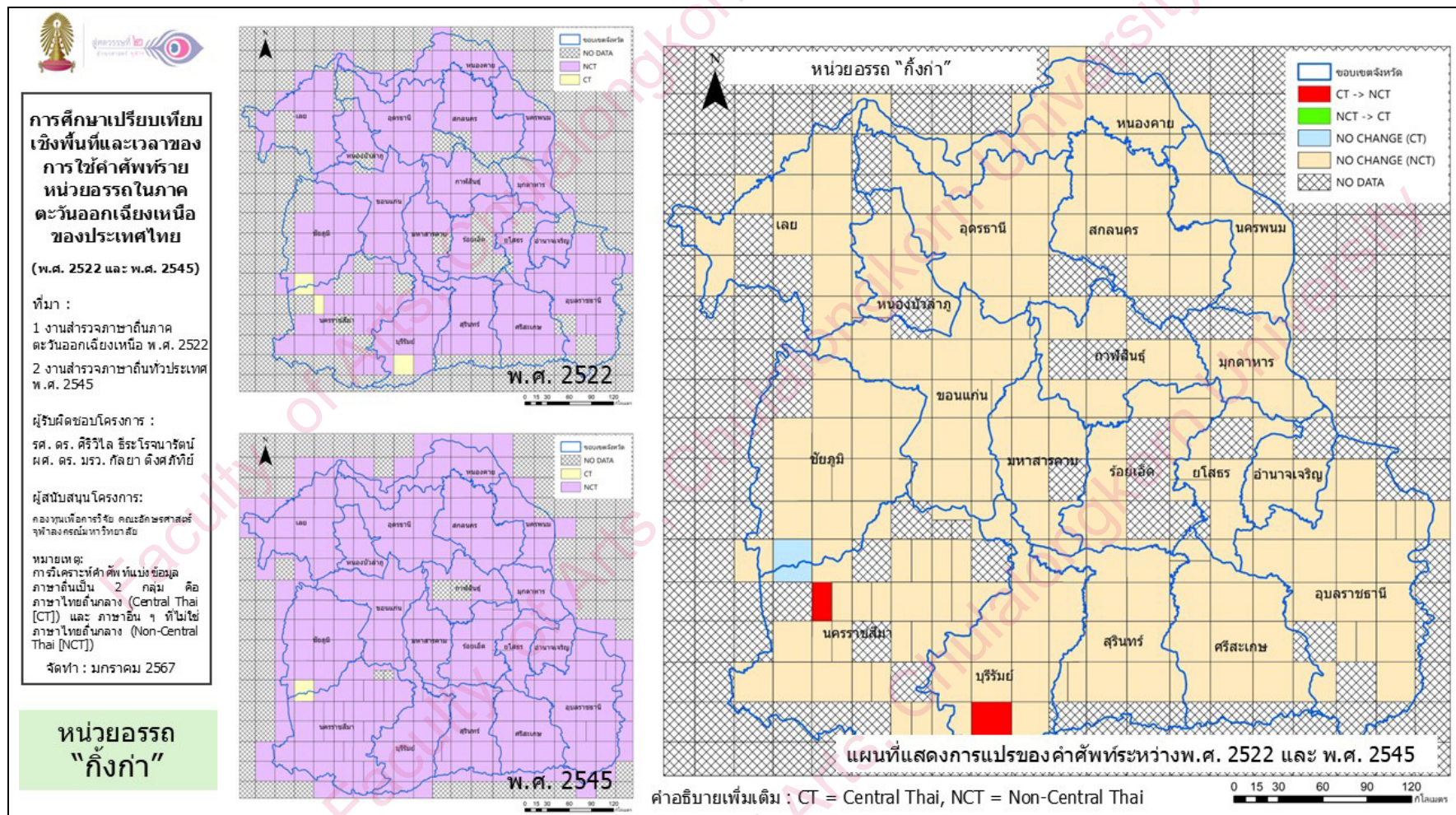
ตุ๊กแก

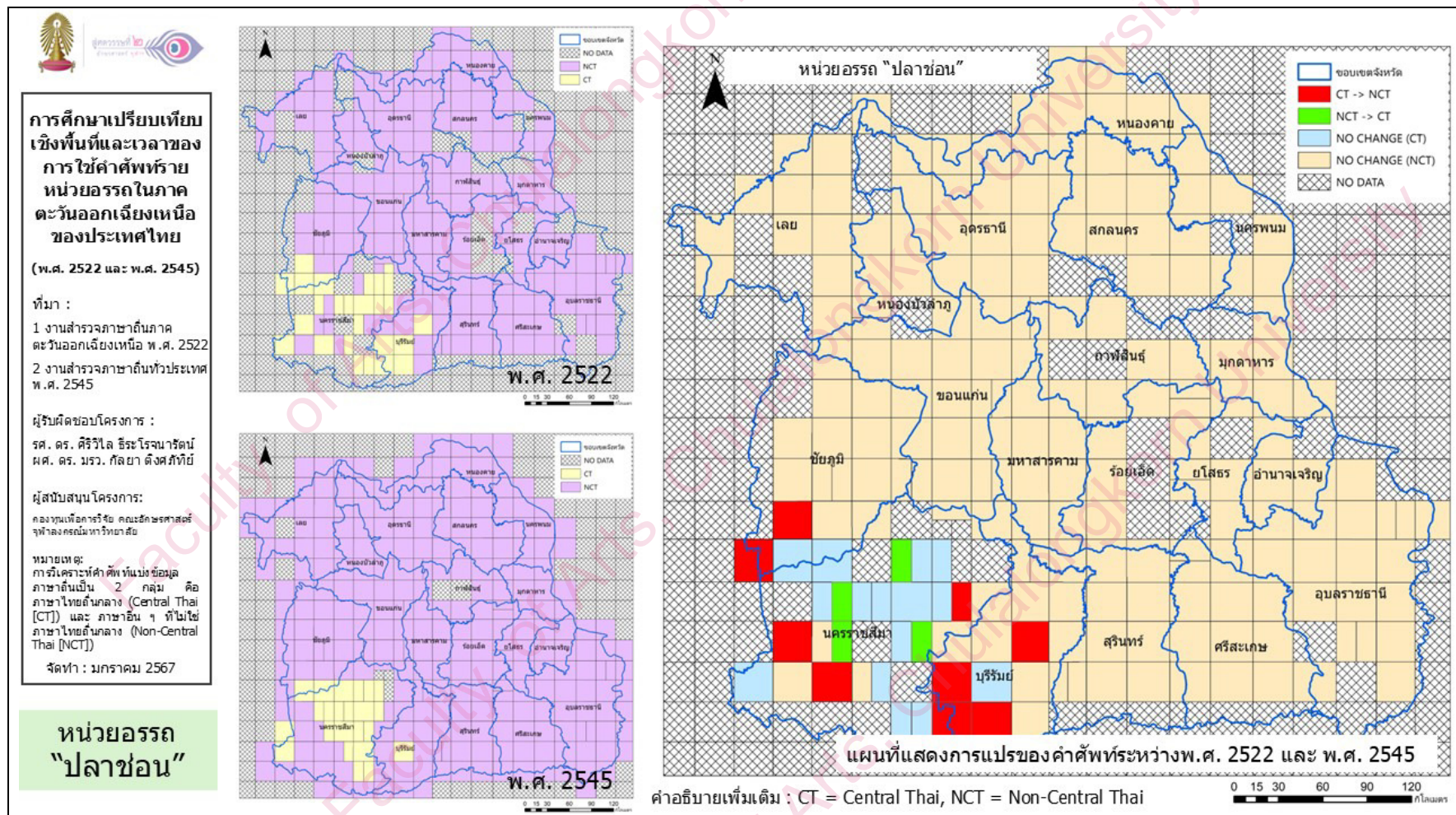
คางคก

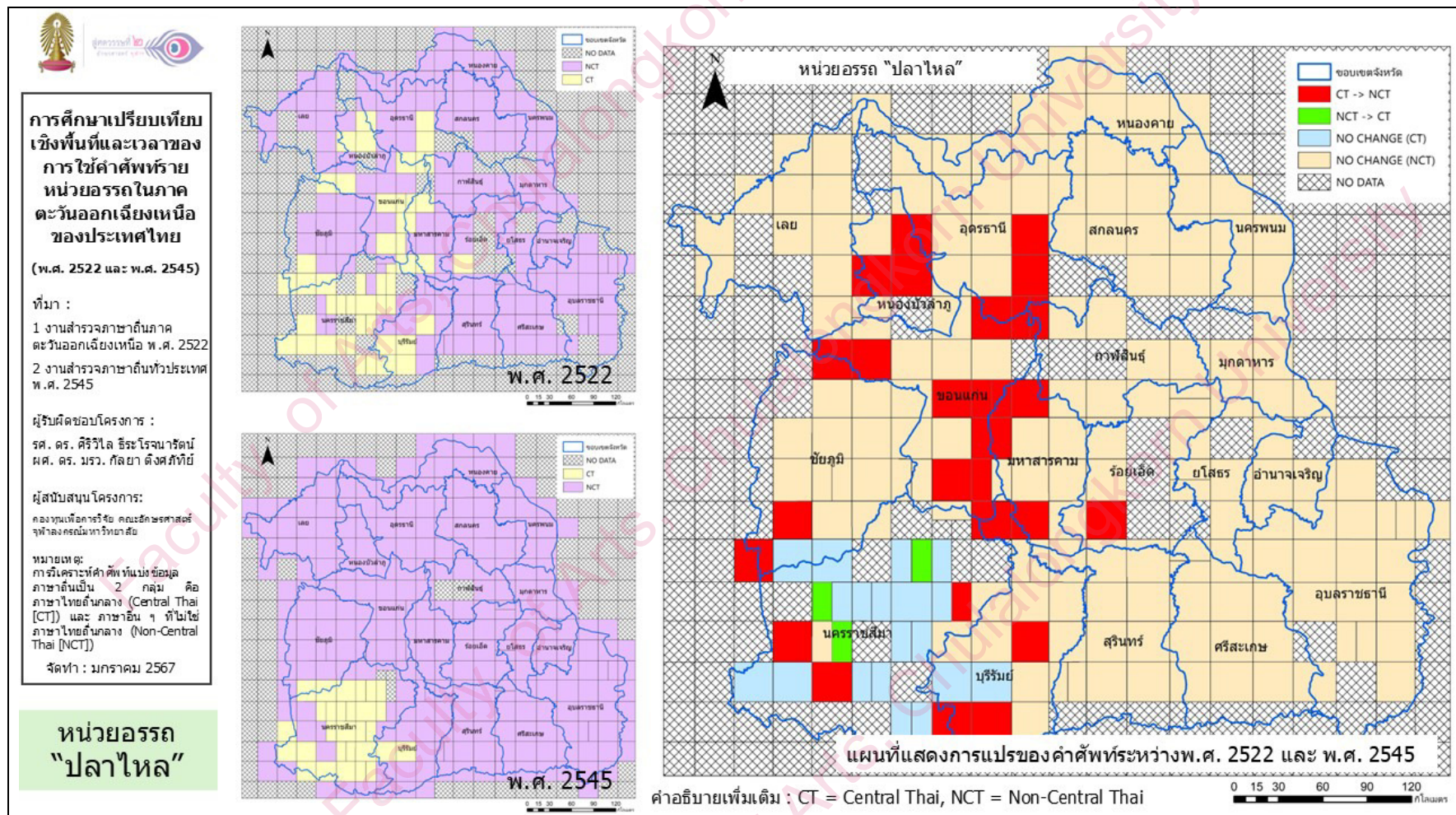
กึ่งกำ

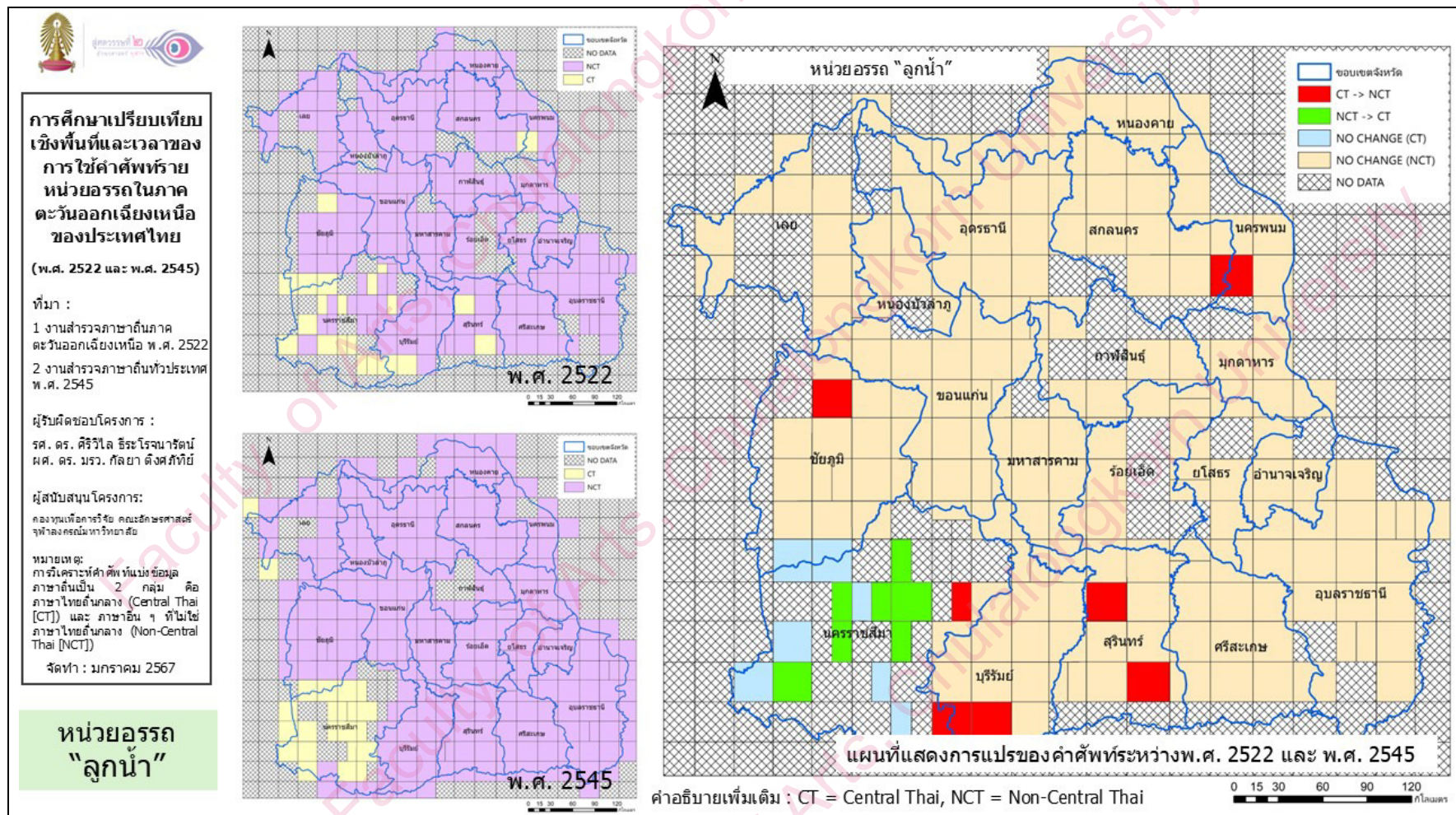
ปลาช่อน

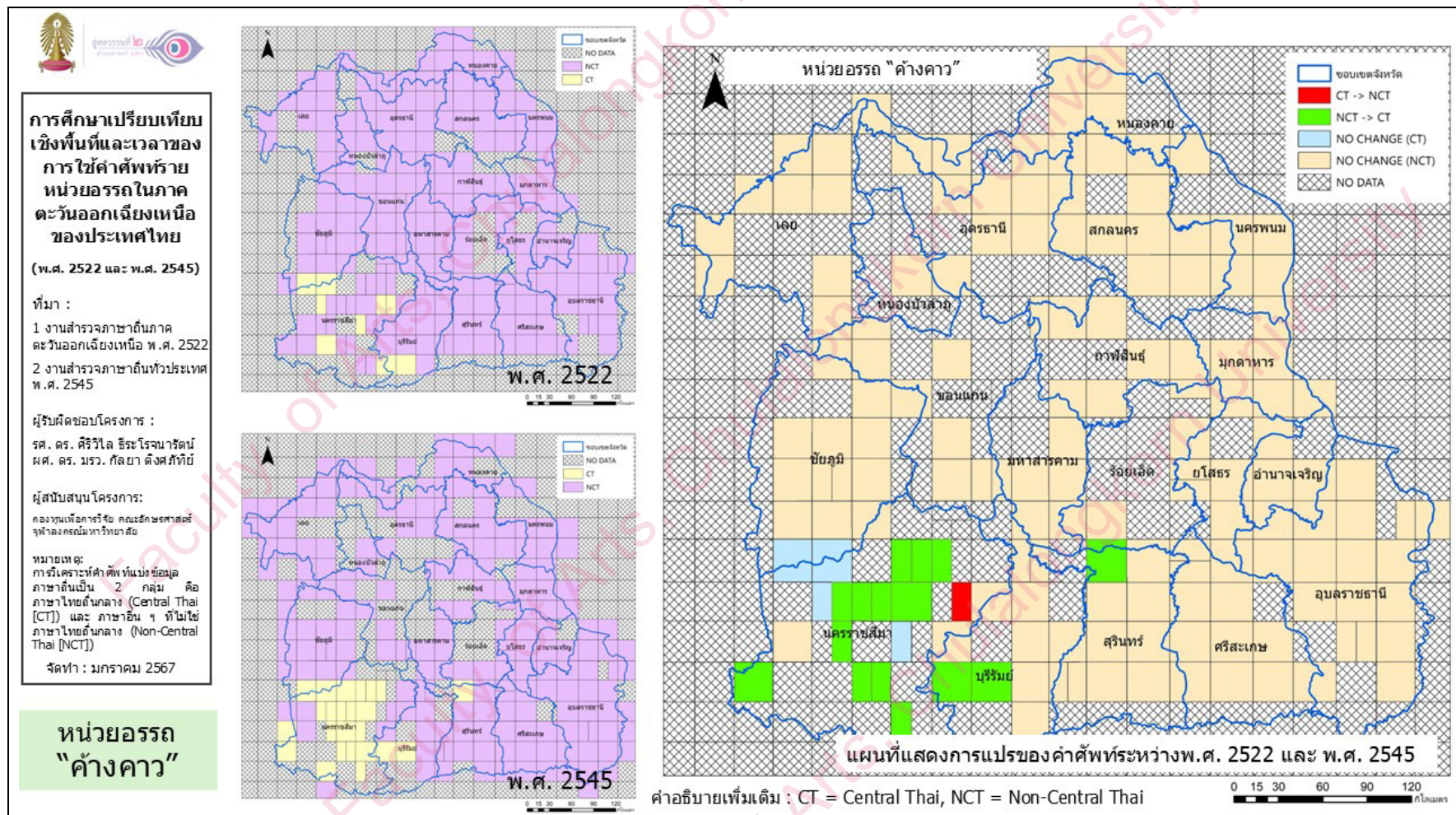
ปลาไหล

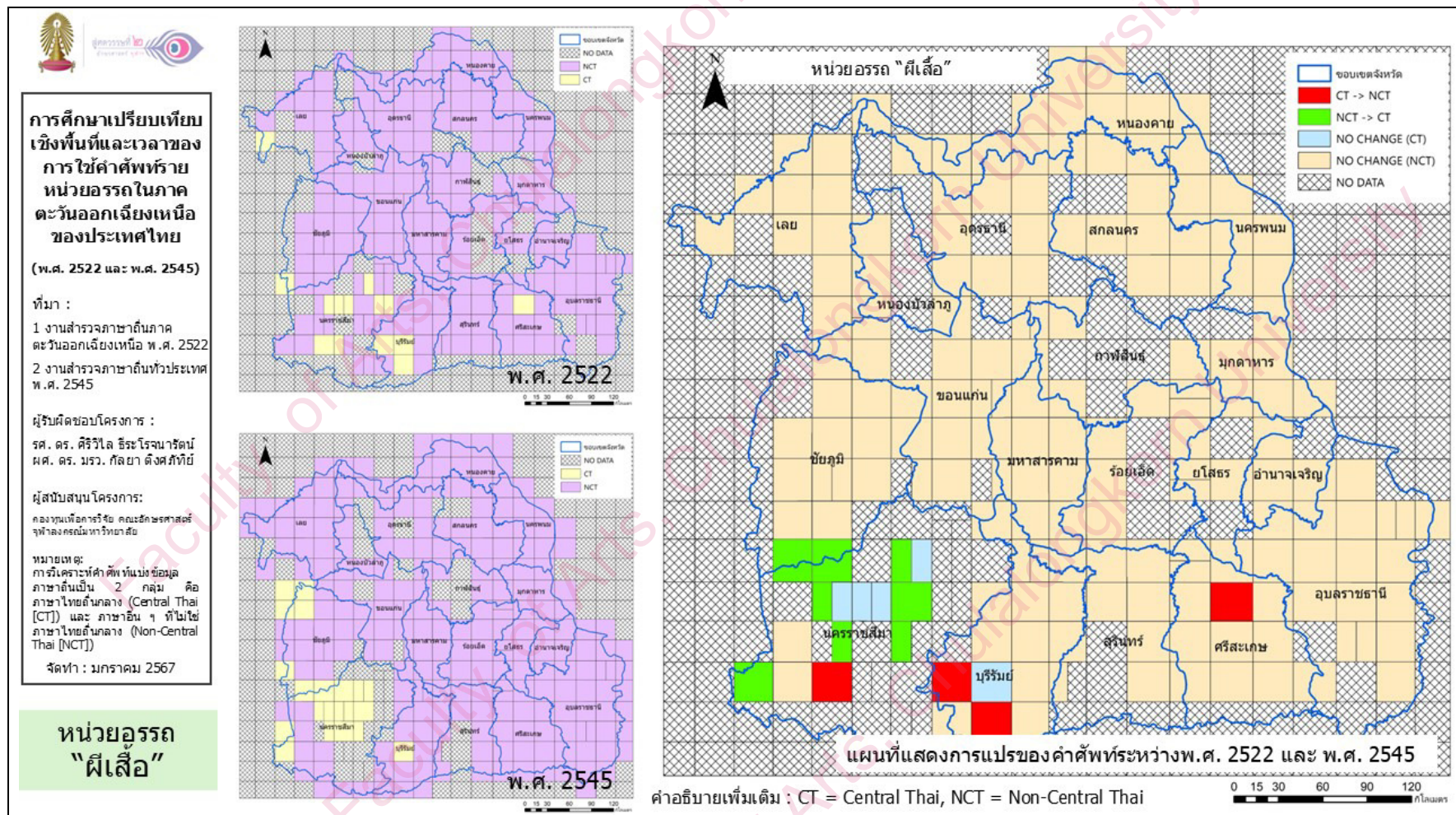
ลูกน้ำ

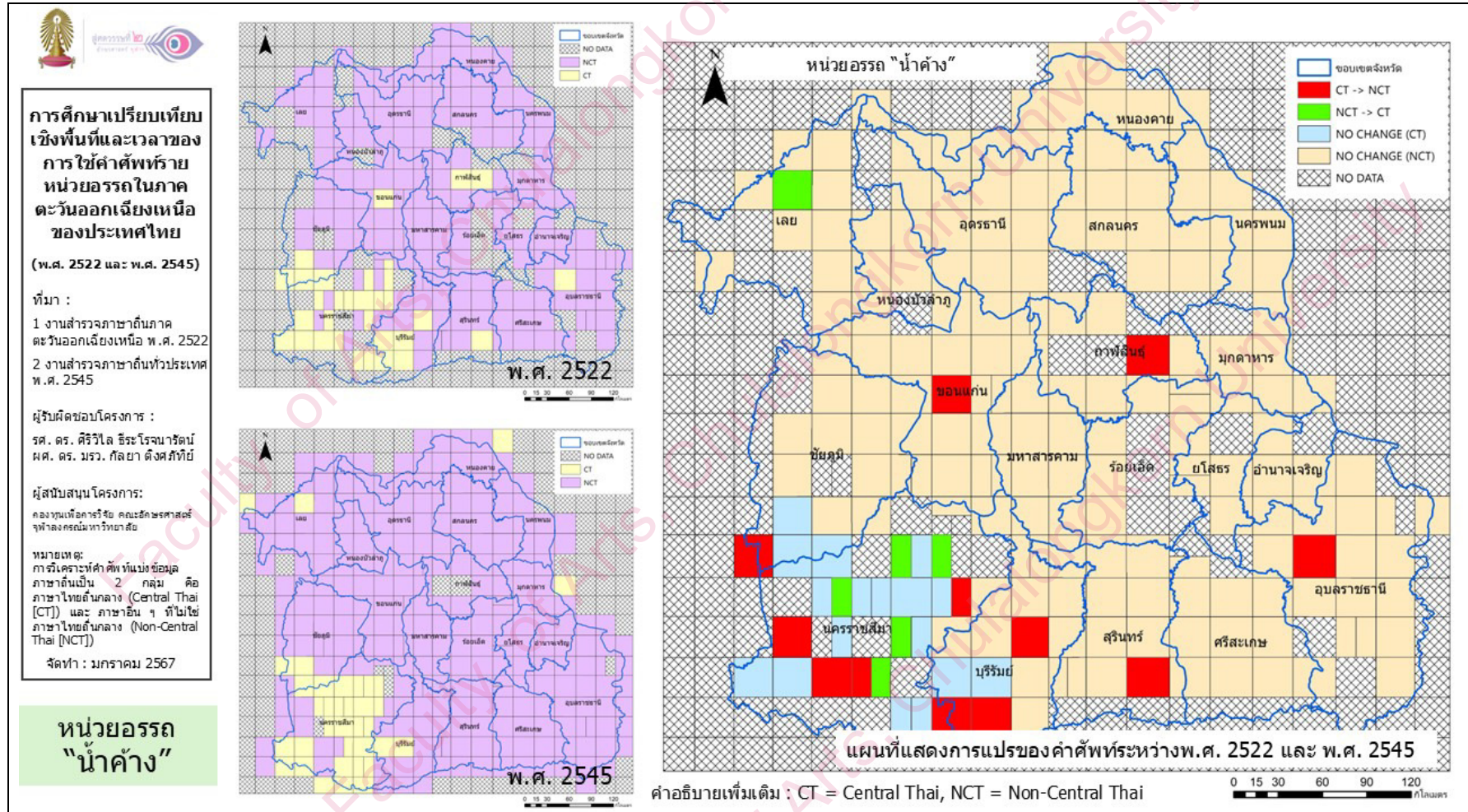
ค้างคาว

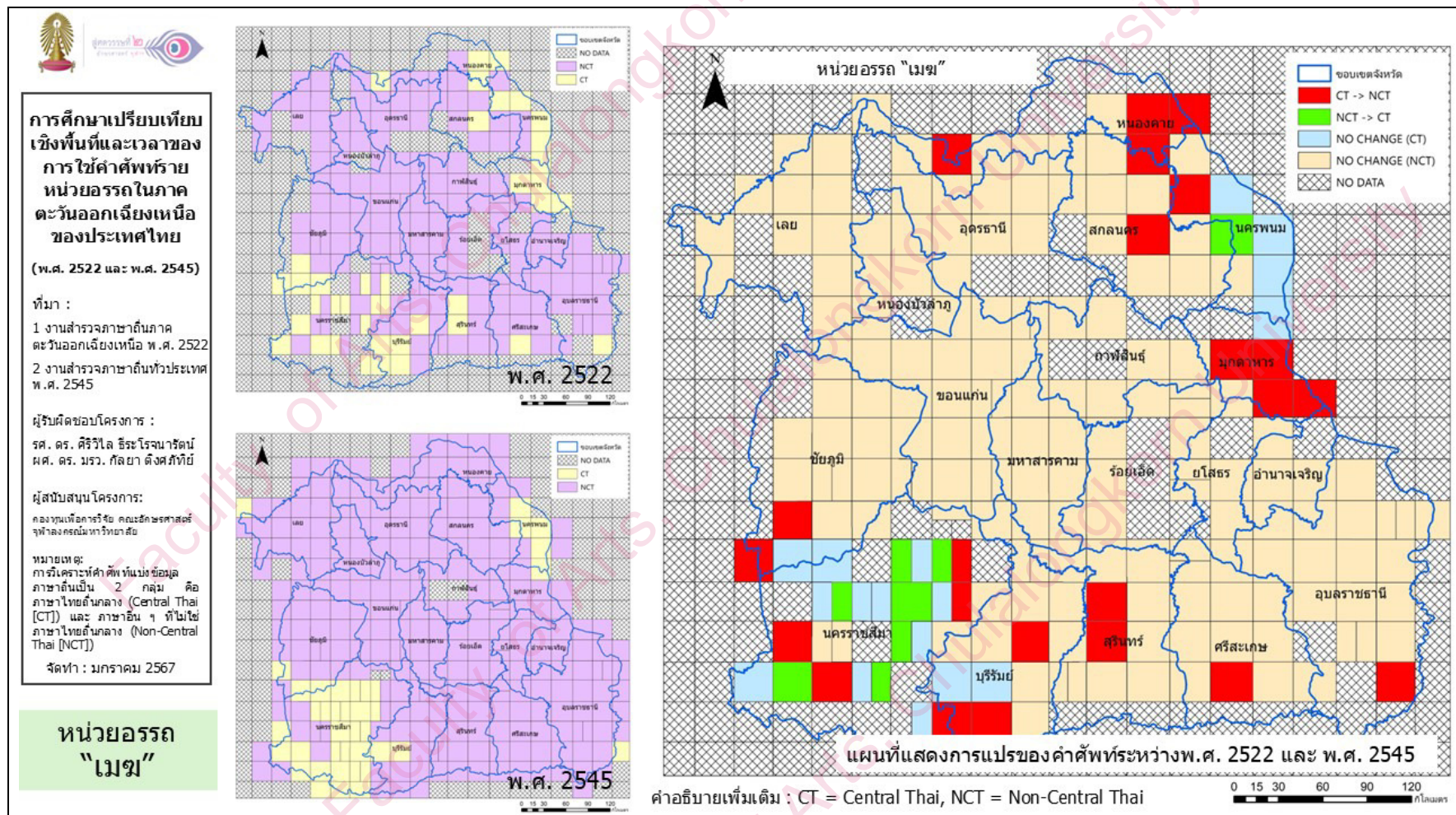
ผีเสื้อ

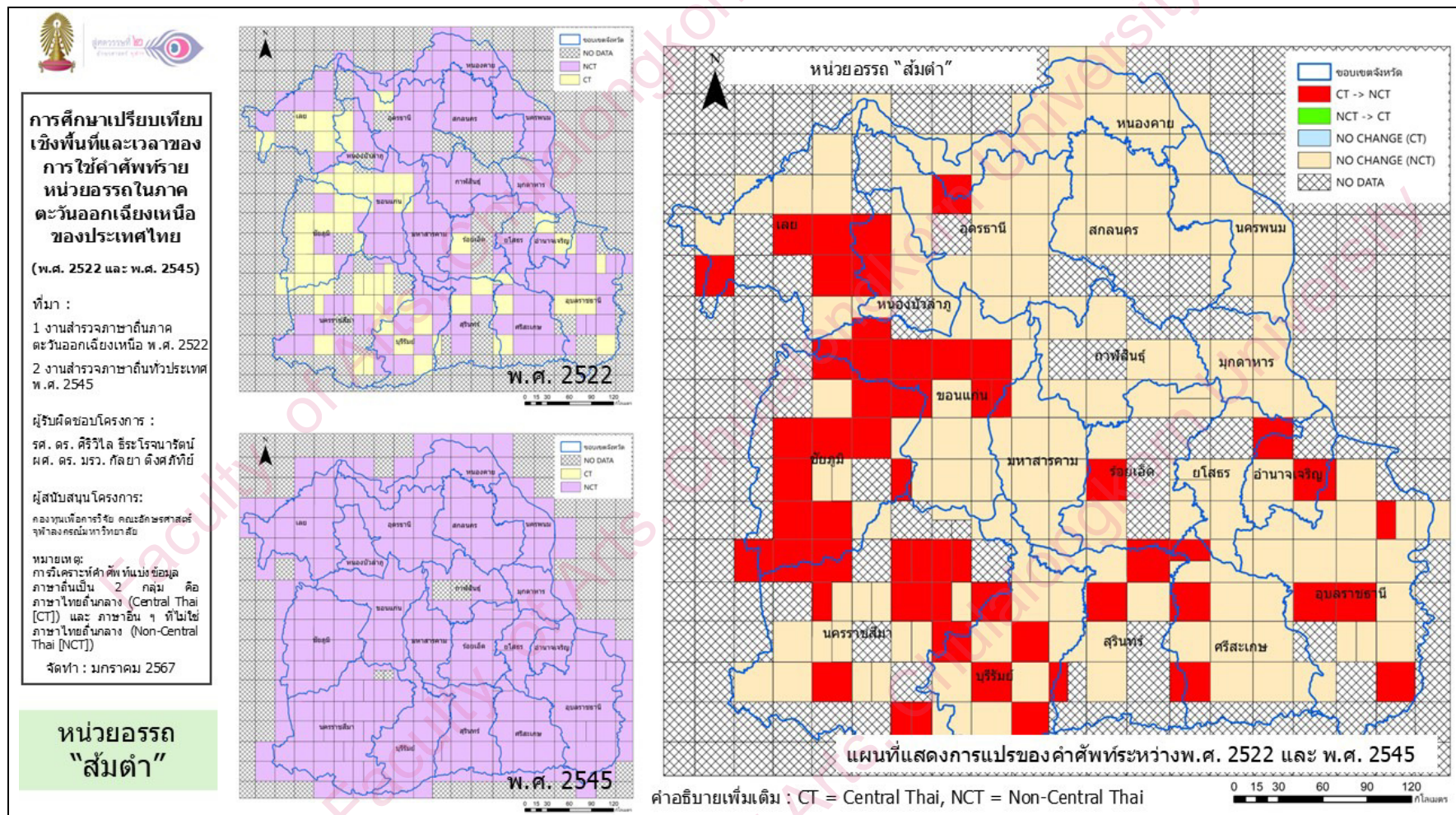
น้ำค้าง

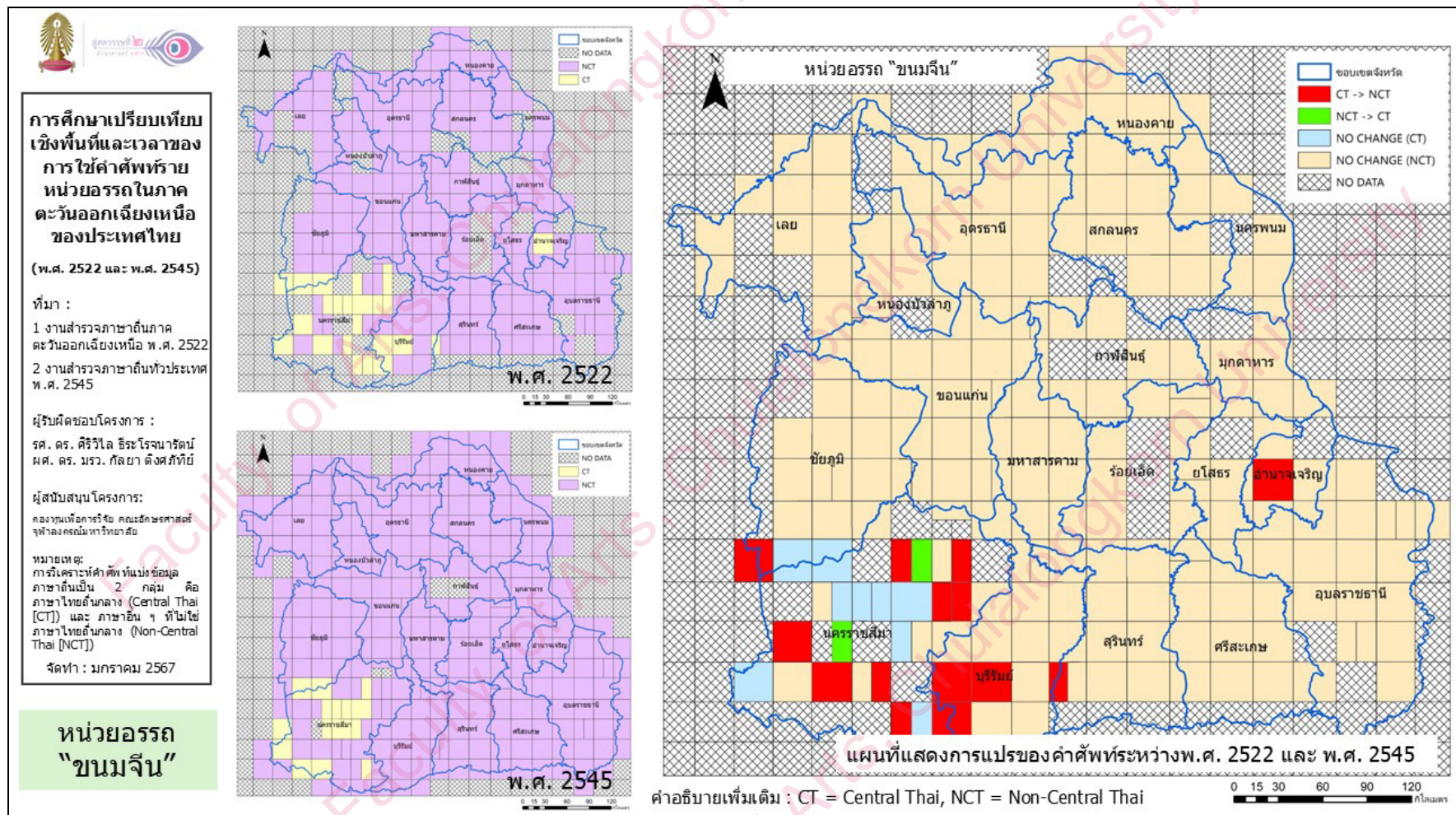
เมฆ

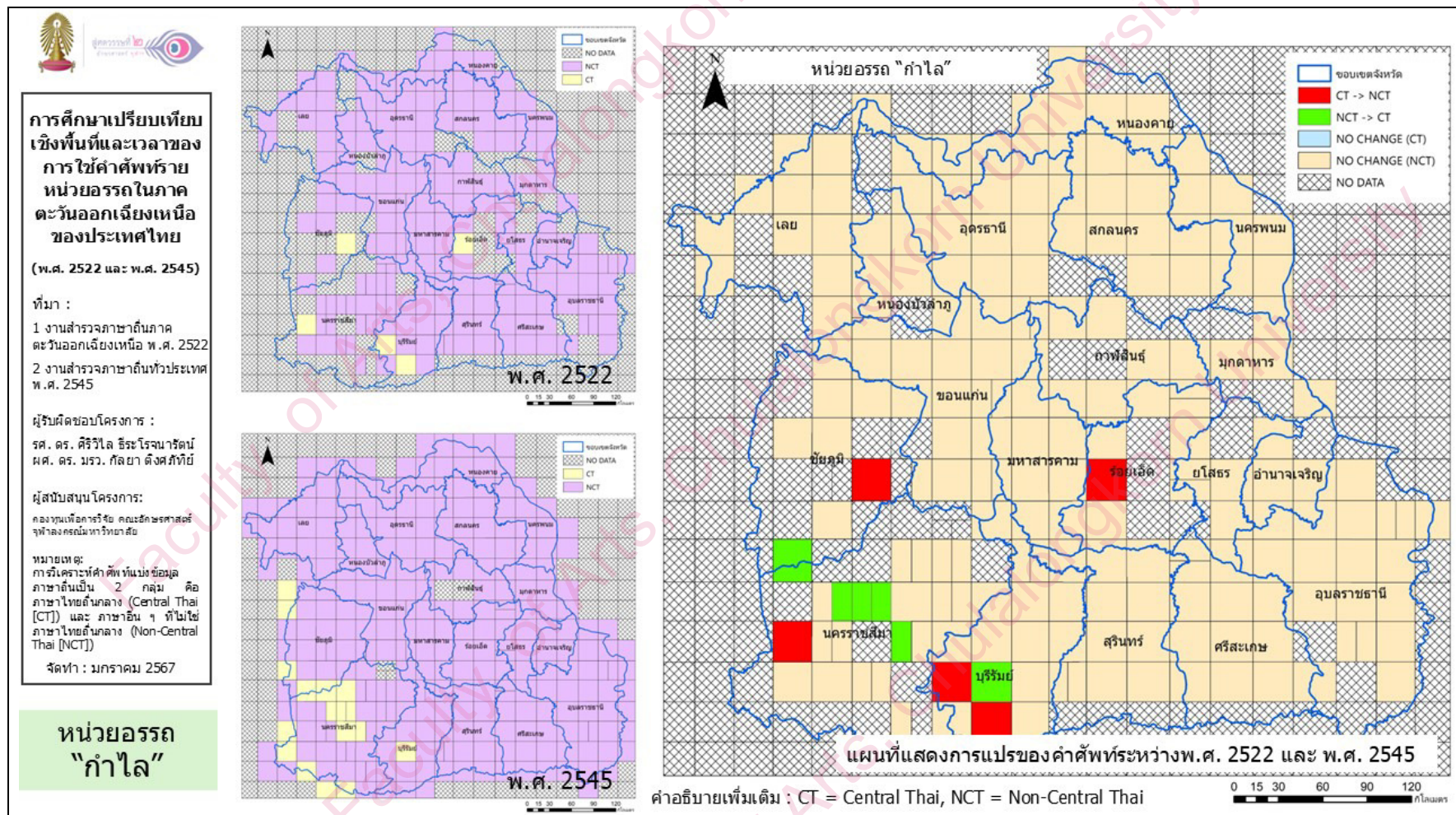
สัปดาห์

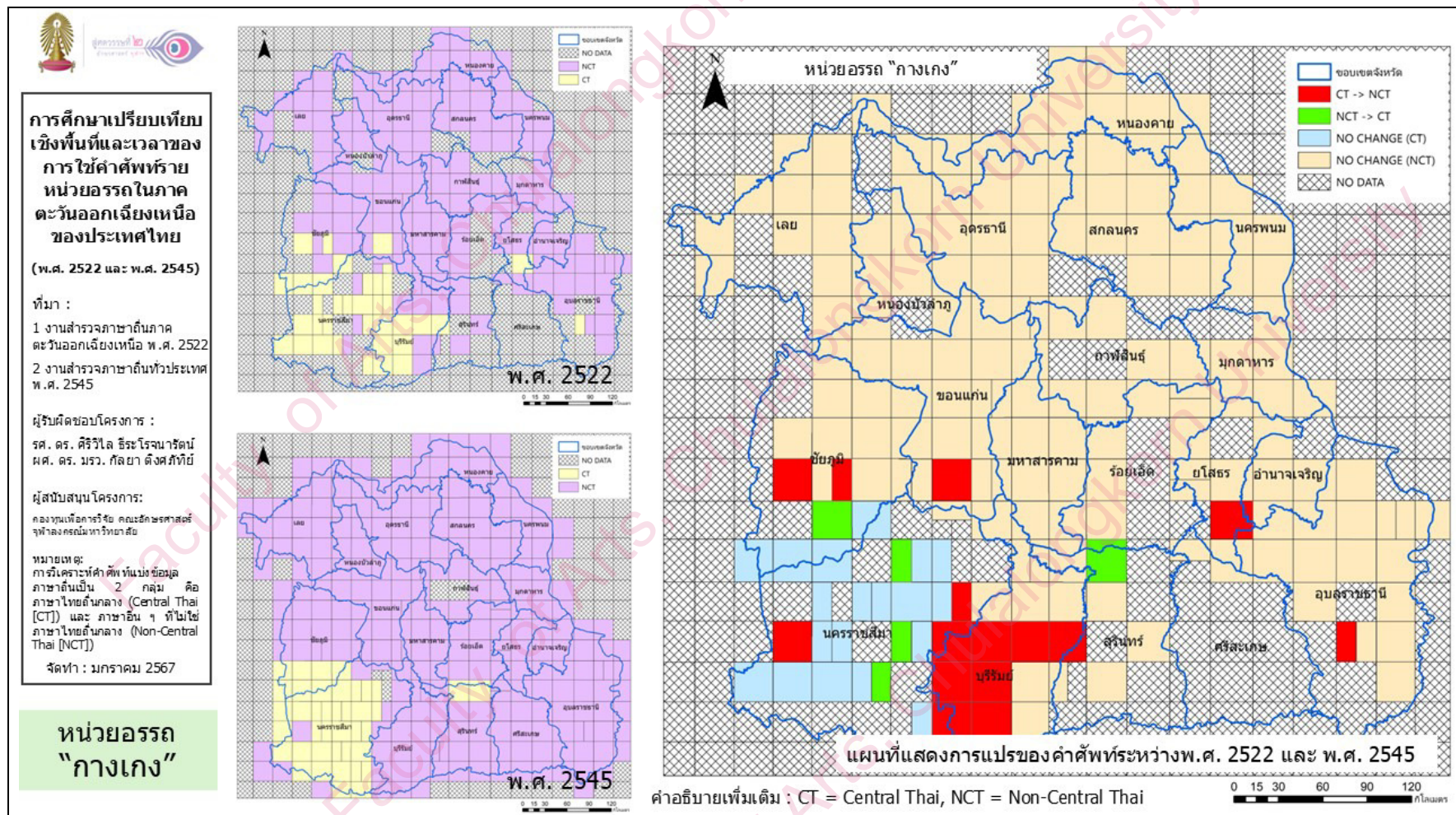
ขนมจีน

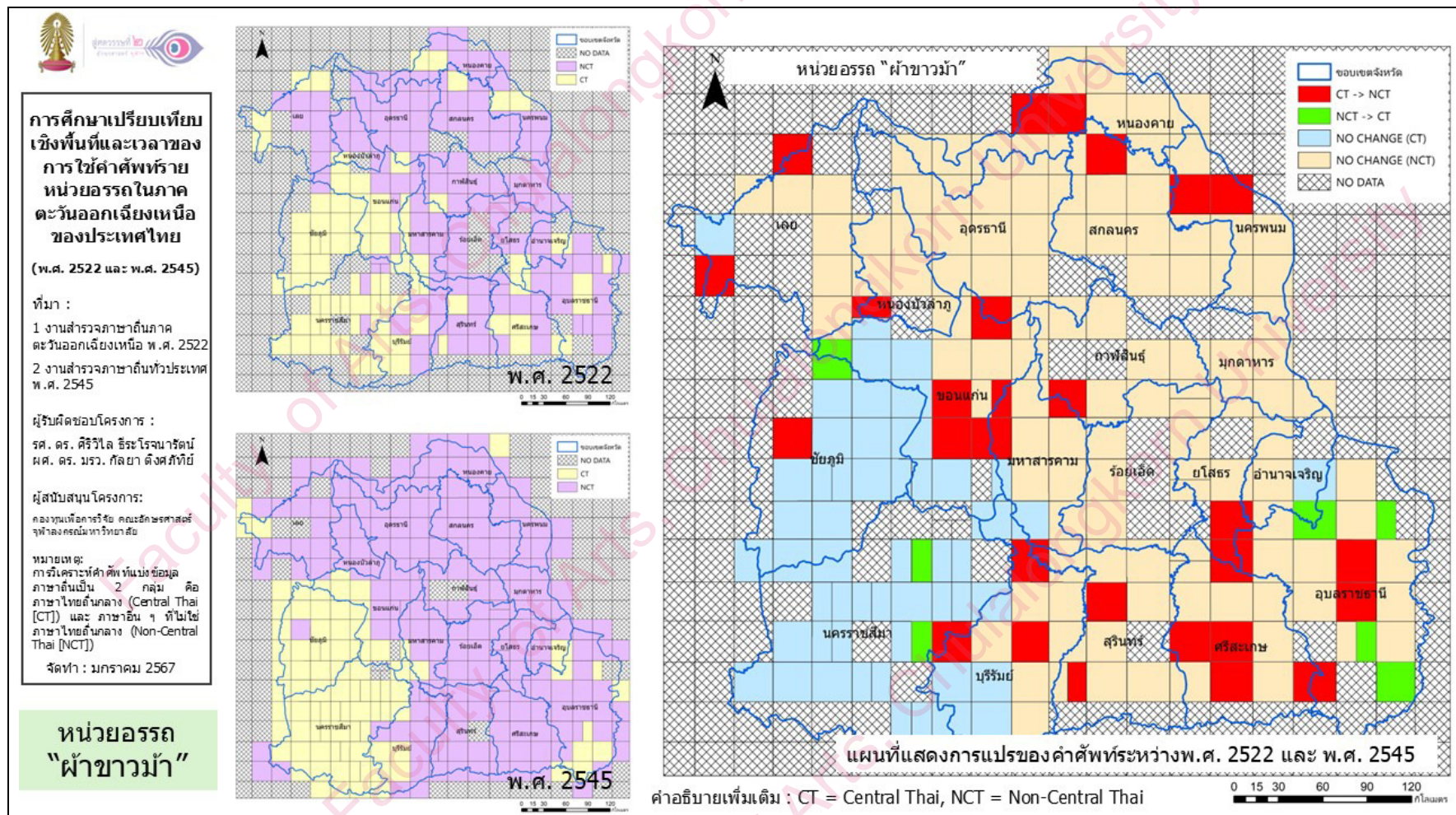
กำไล

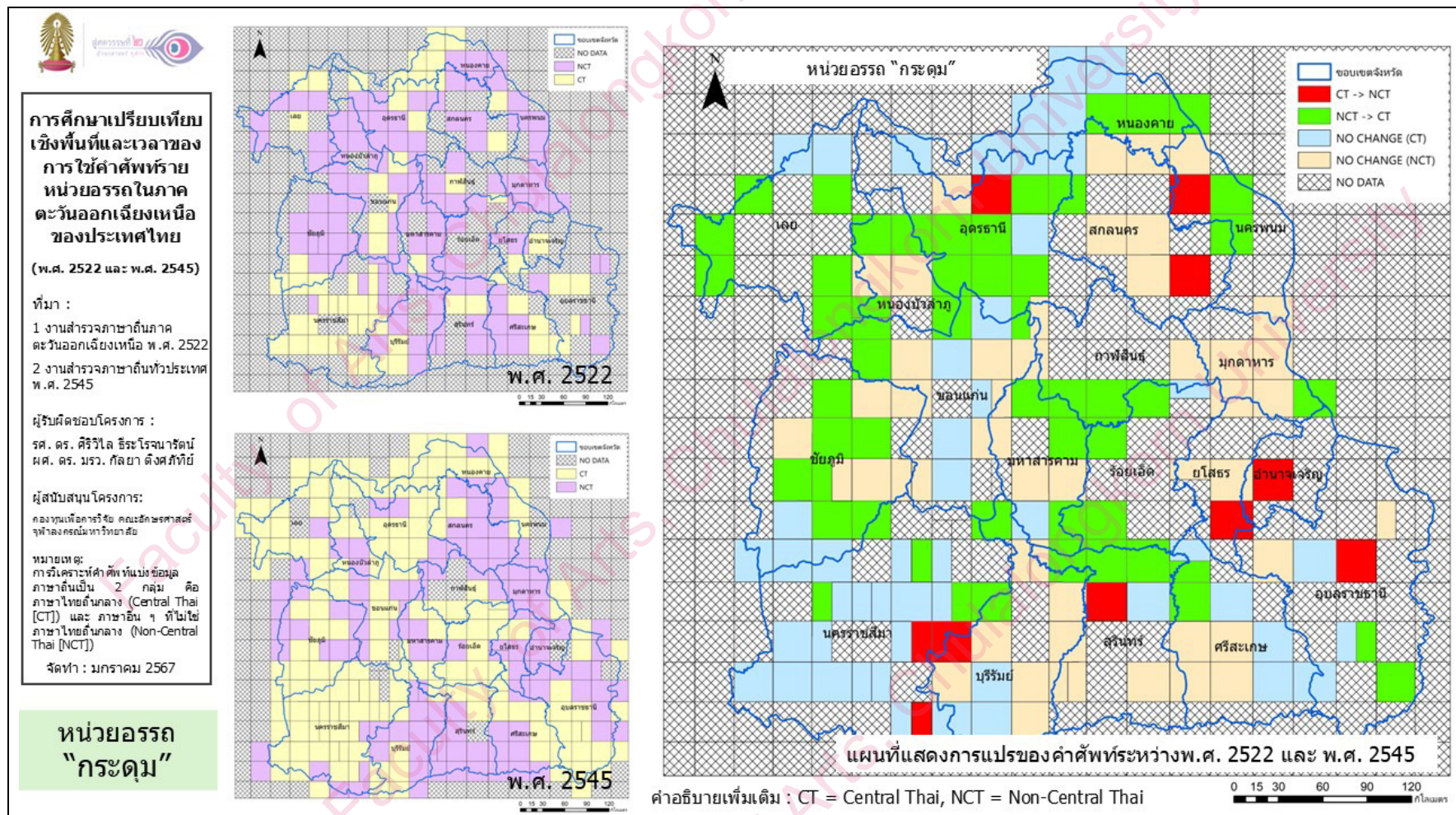
กาบแก

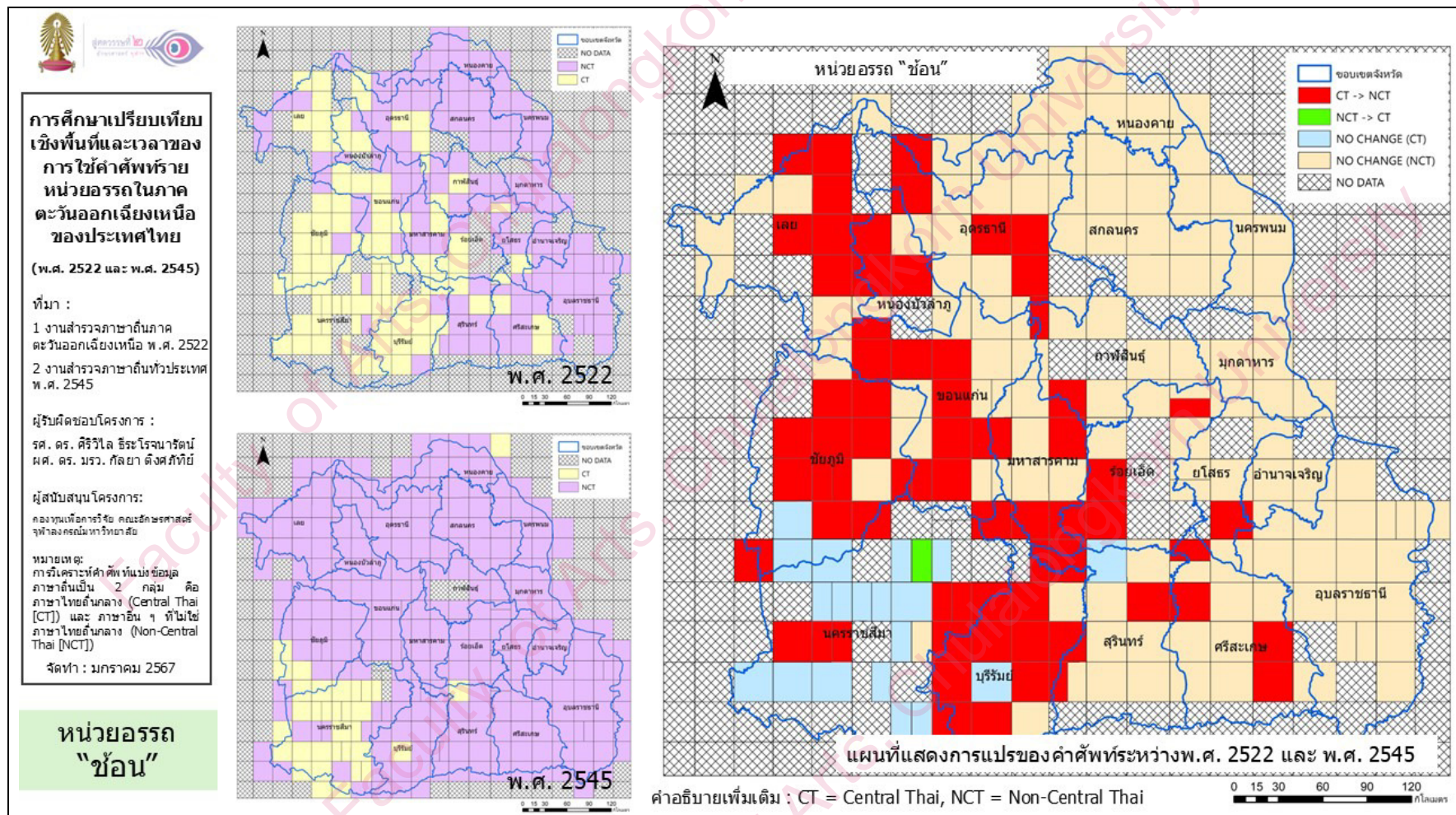
ผ้าขาวม้า

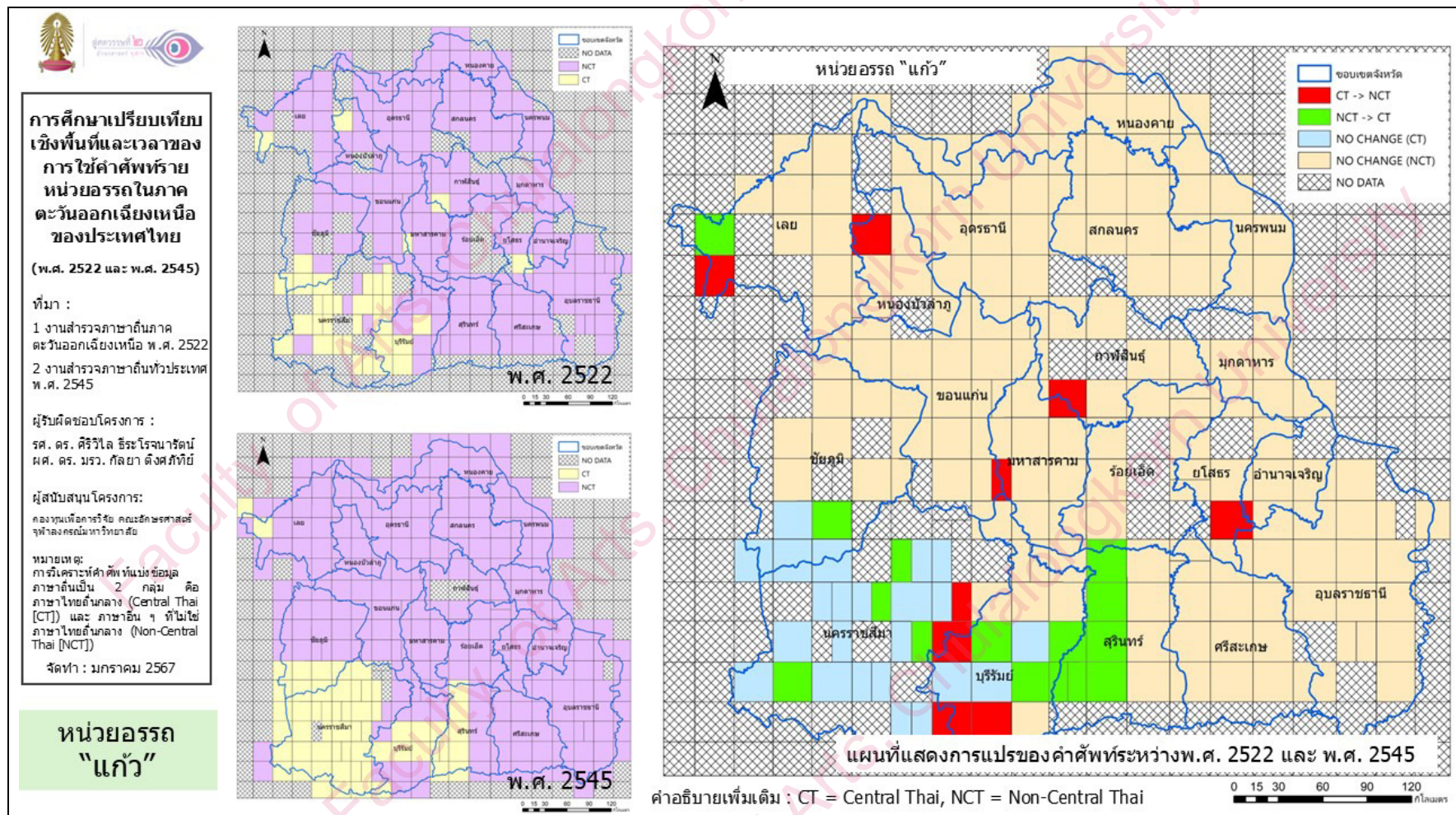
กระดุม

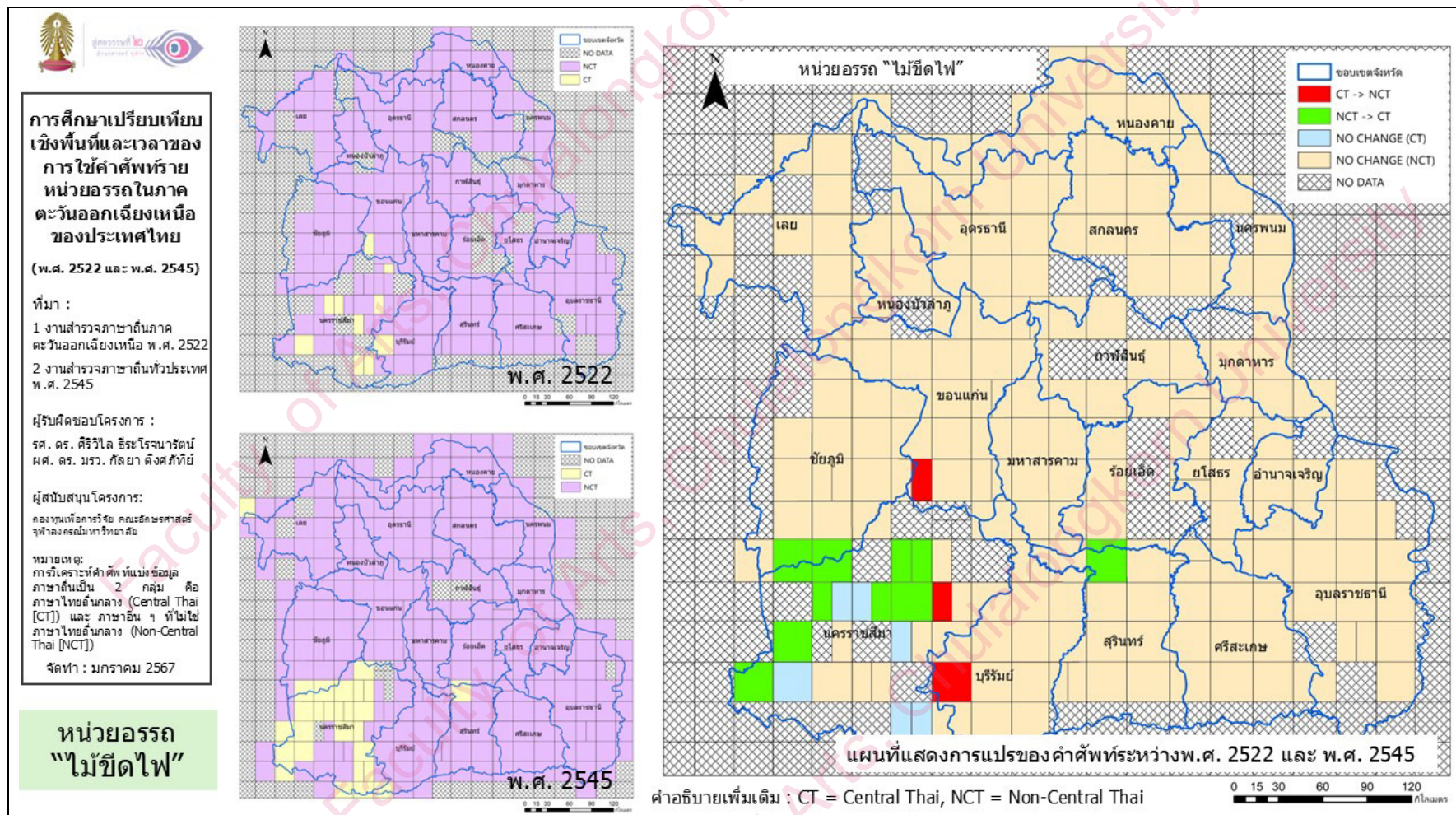
ซ้อน

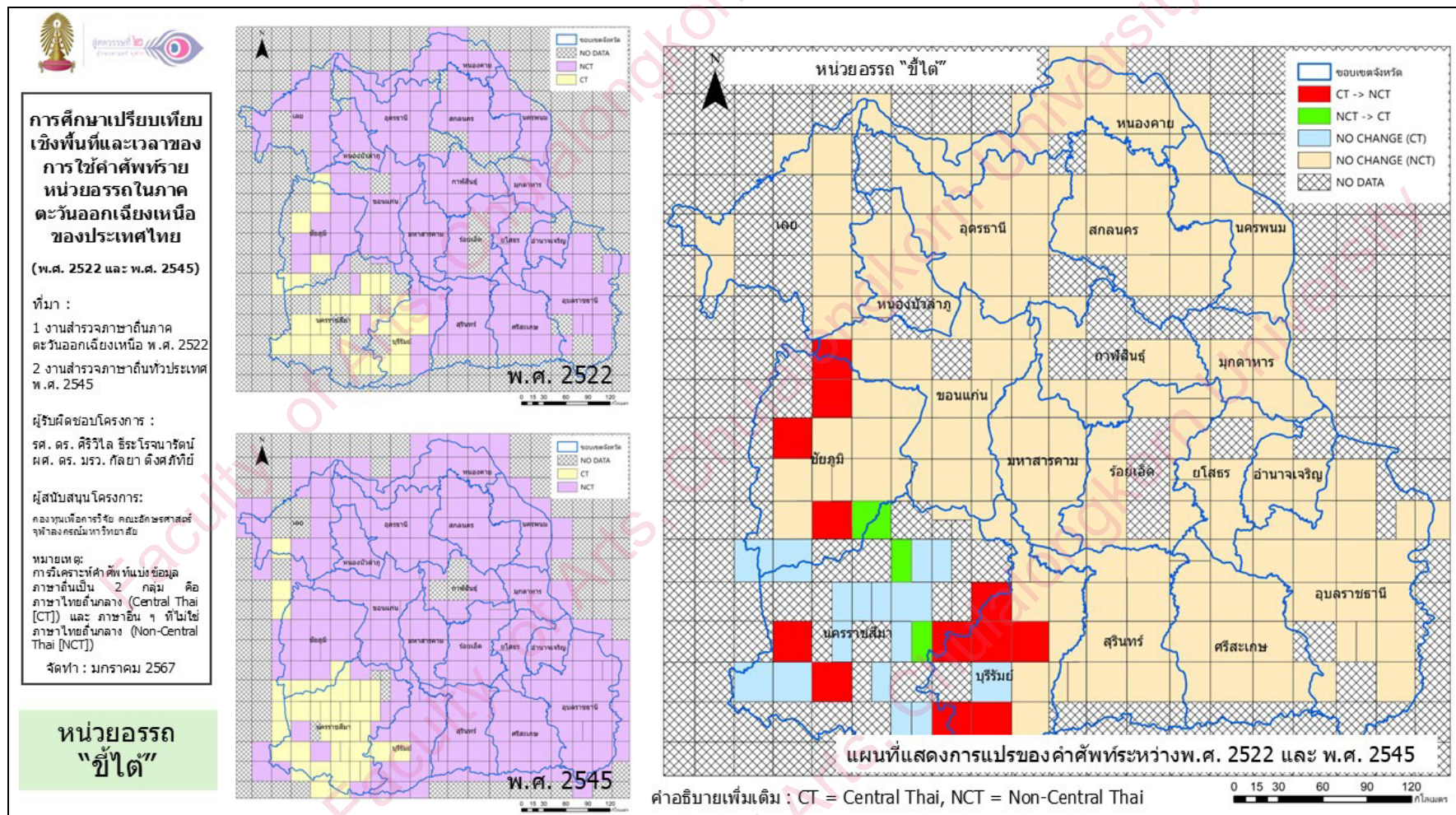
แก้ว

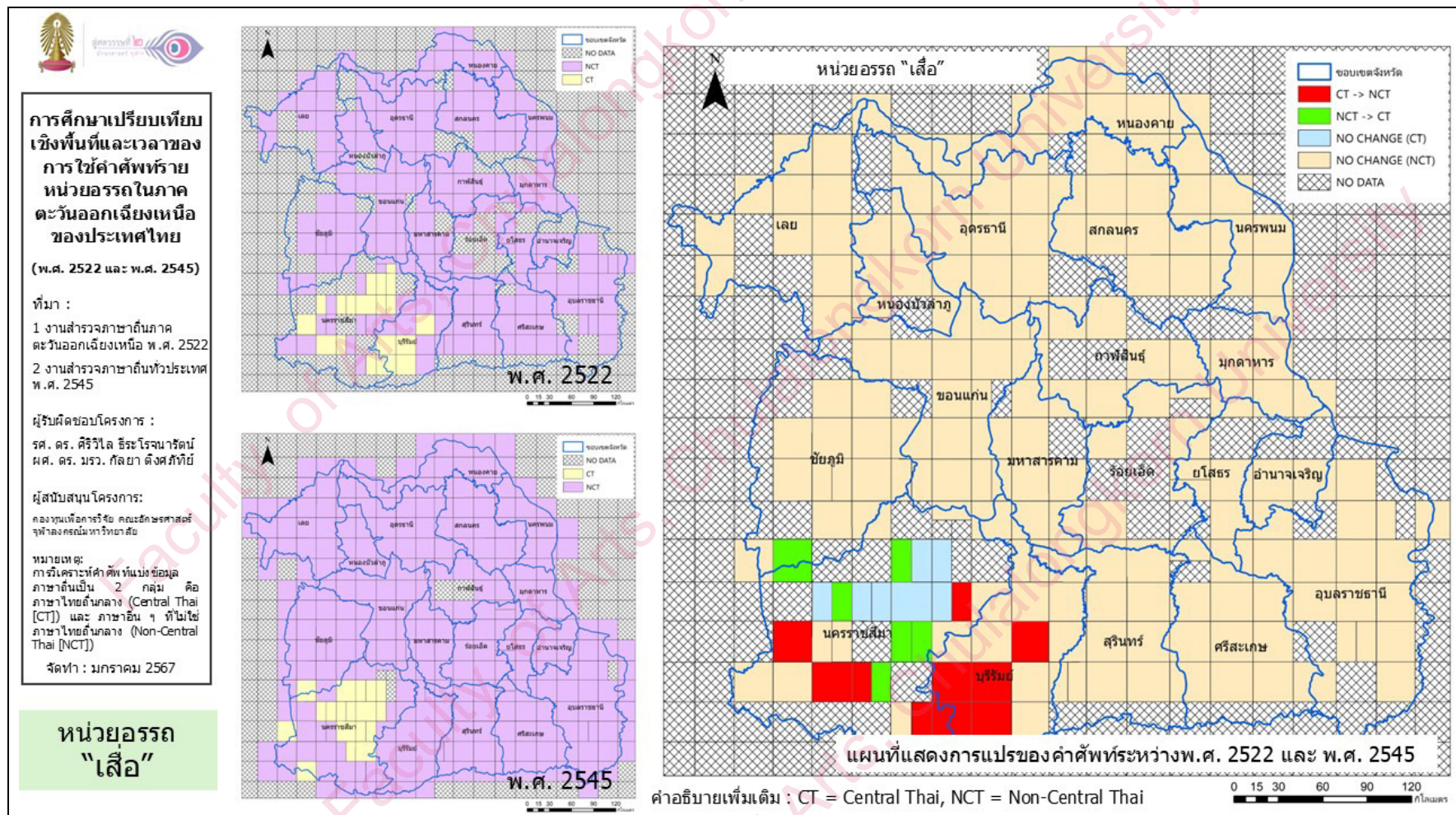
ไม้ขีดไฟ

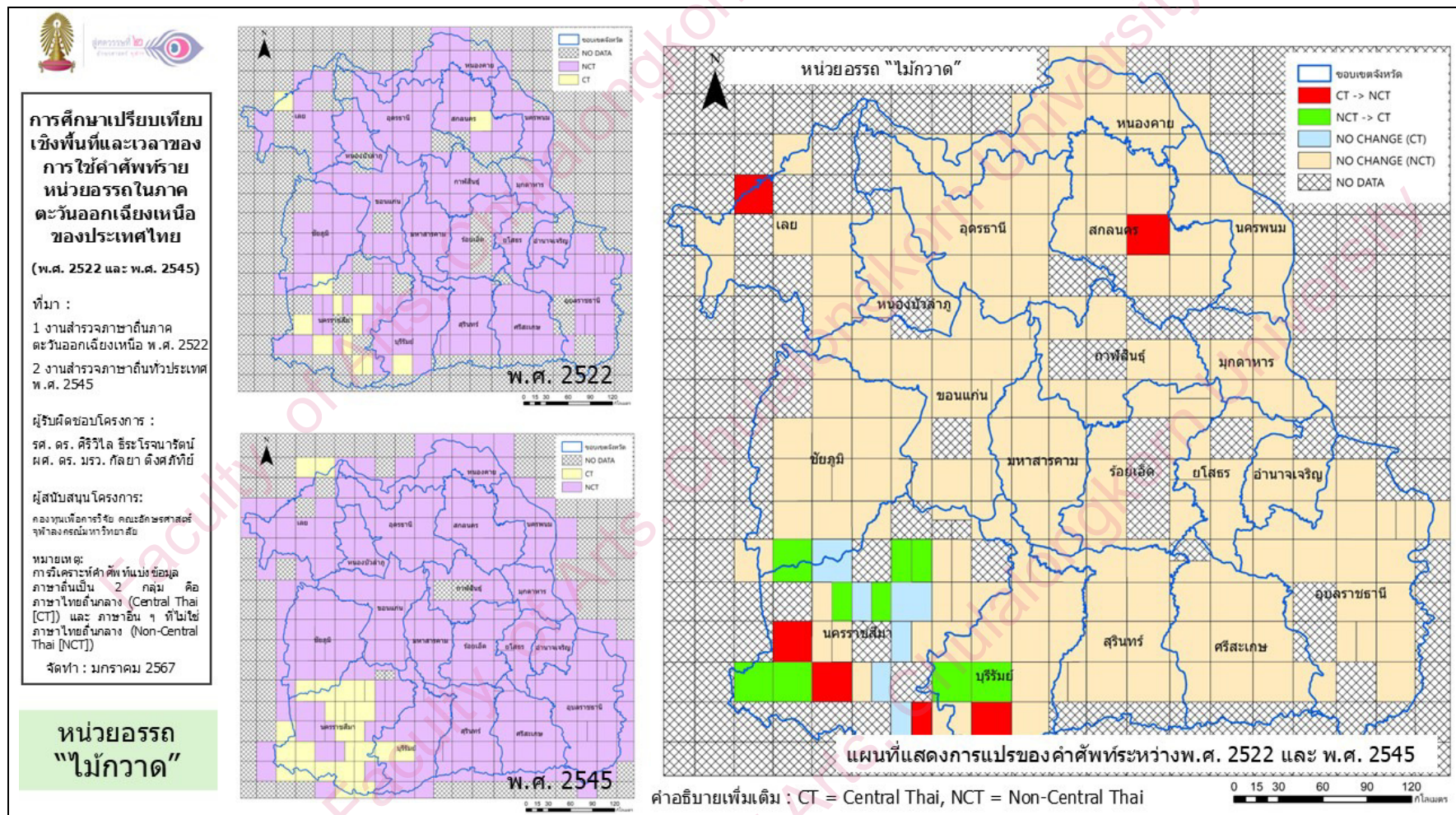
ชี้ได้

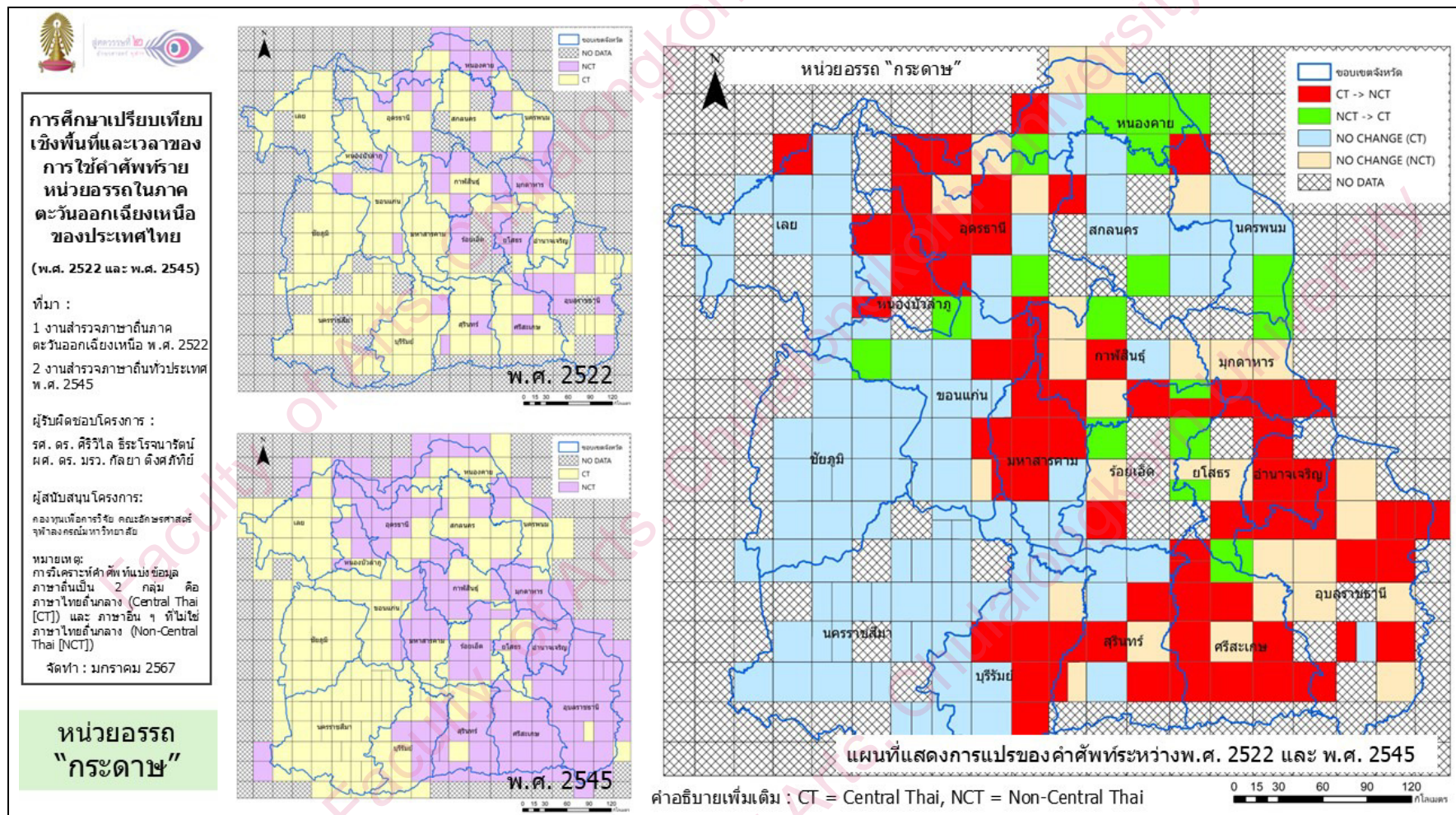
สื่อ

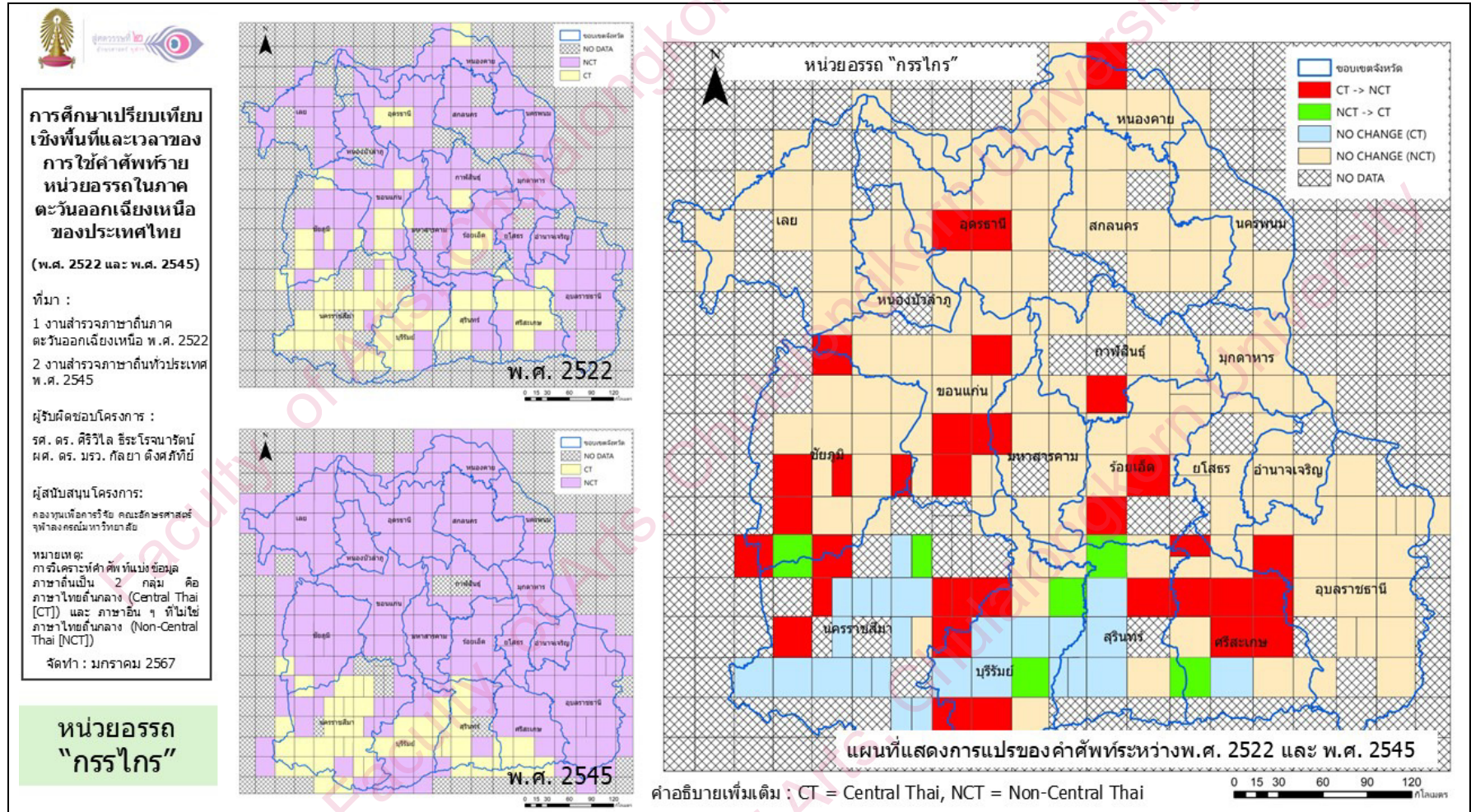
ไม้กวาด

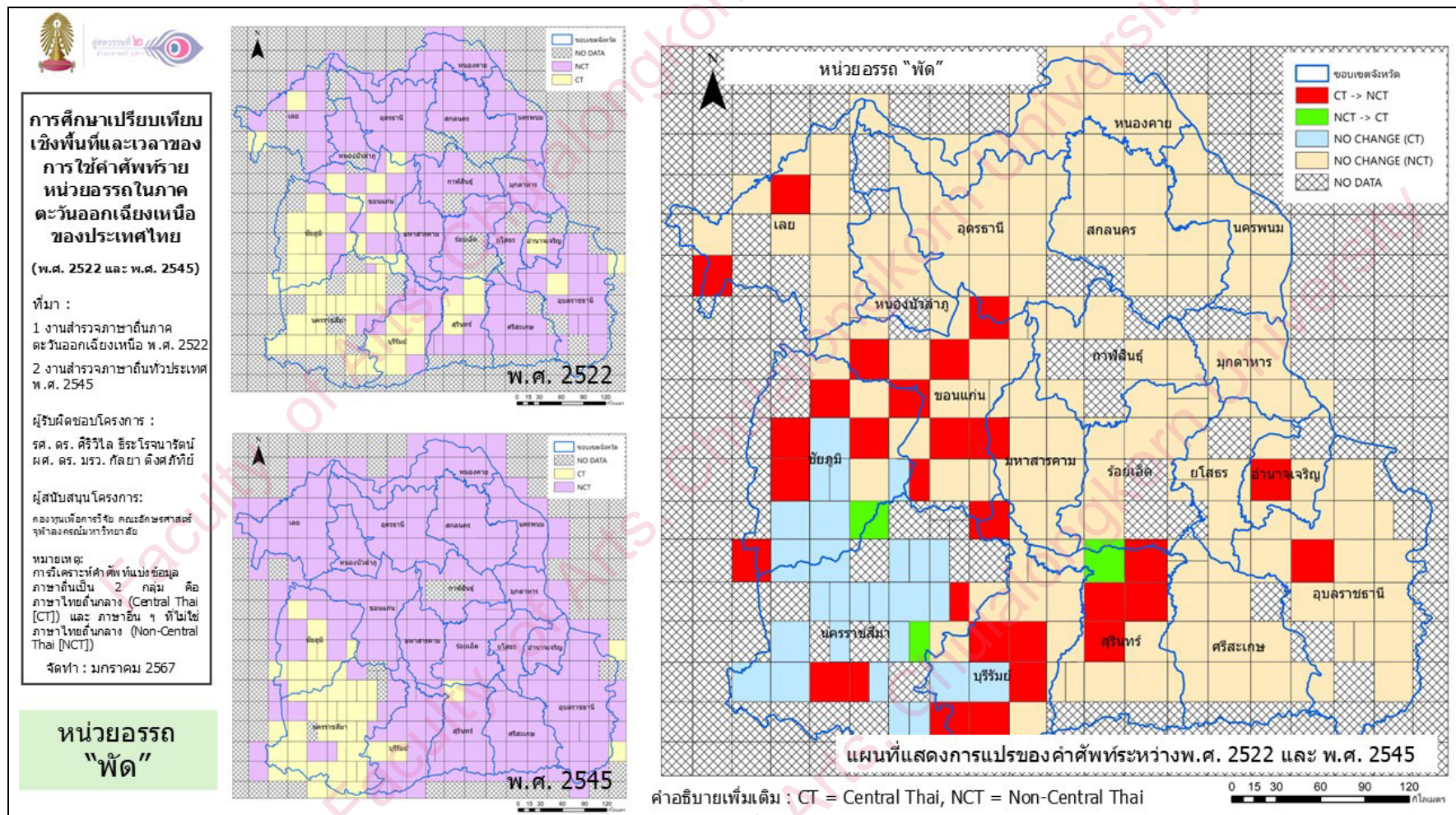
กระดาษ

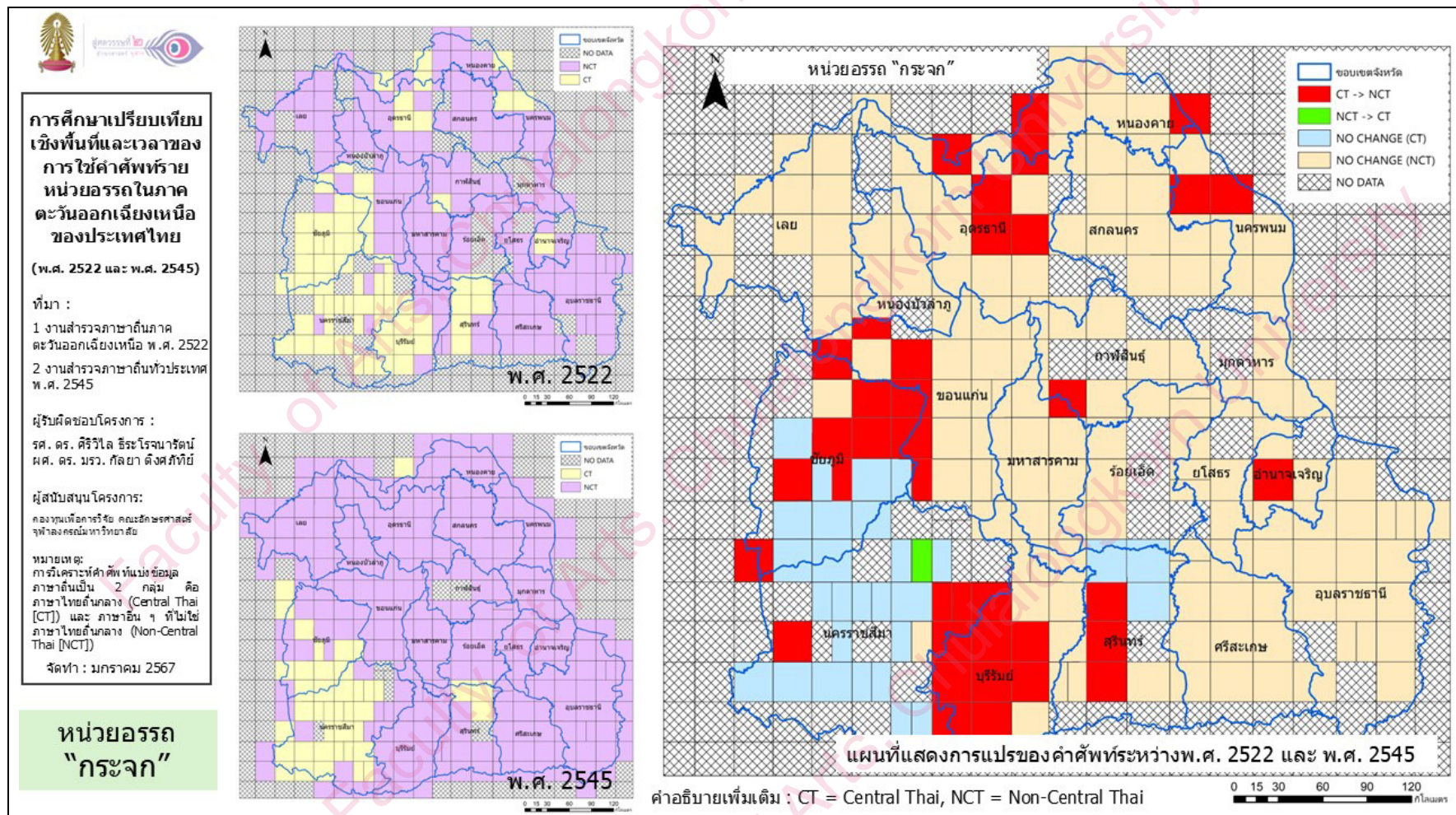
กรรไกร

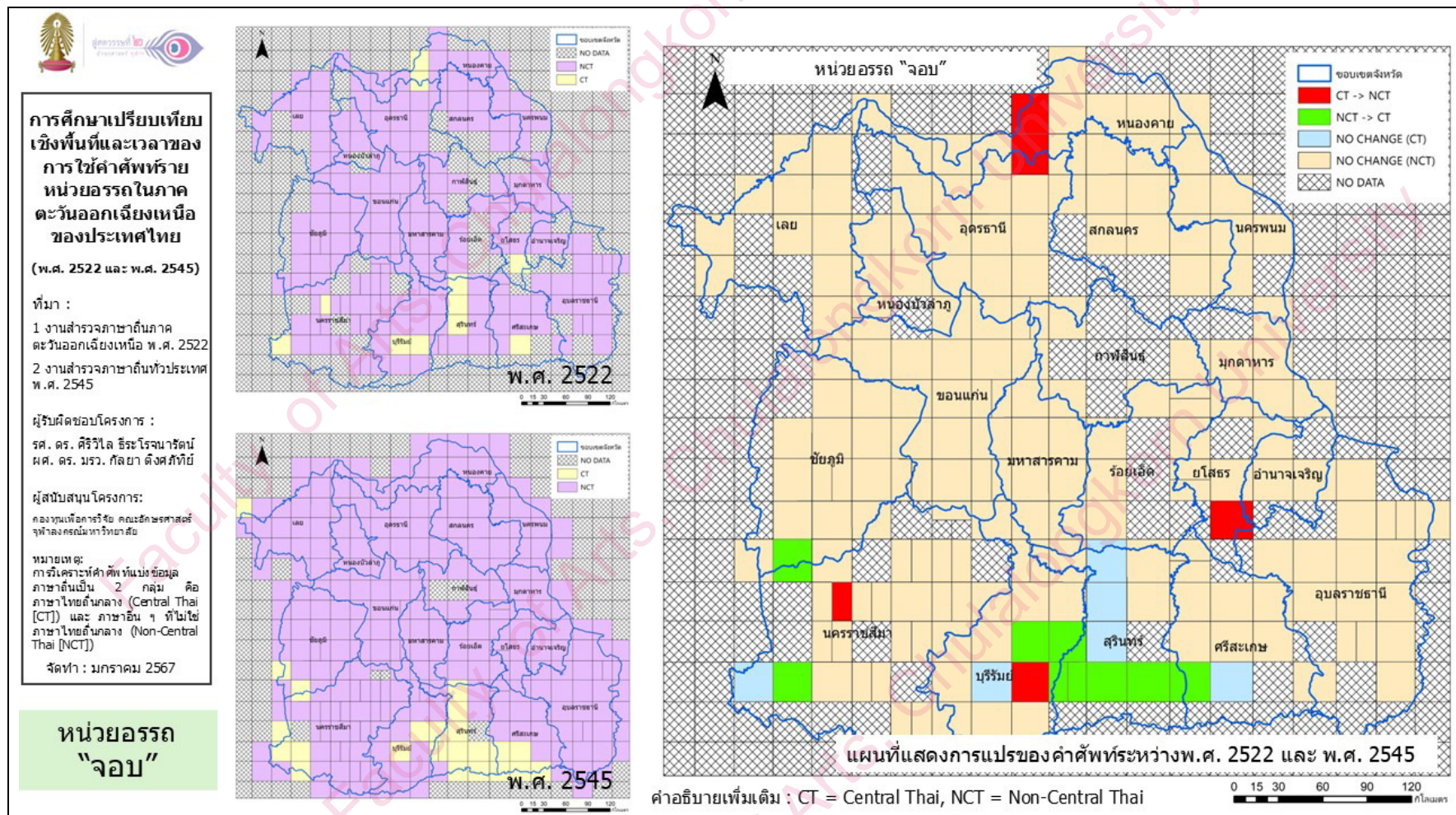
พัต (คำนาม)

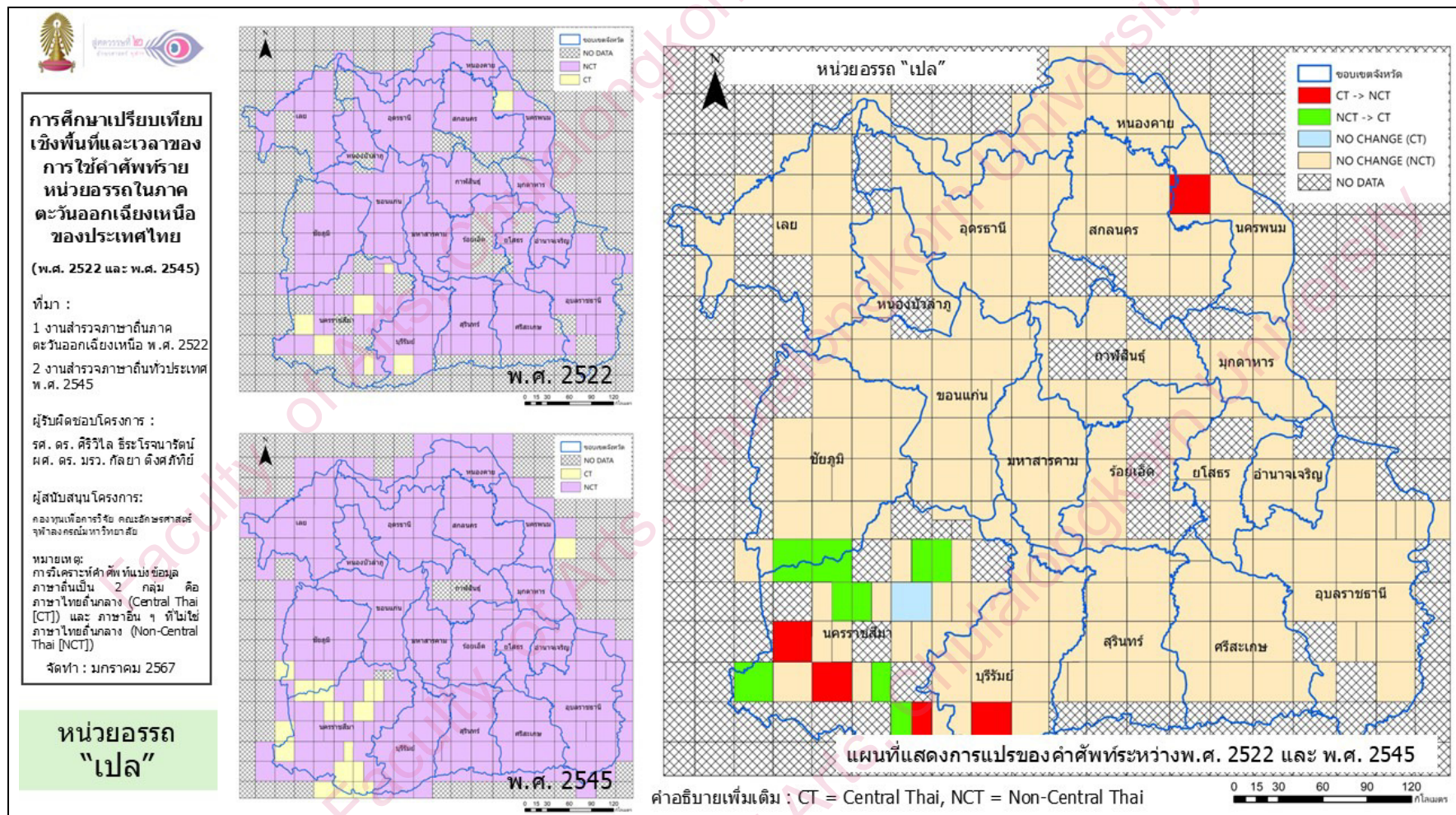
กระจก

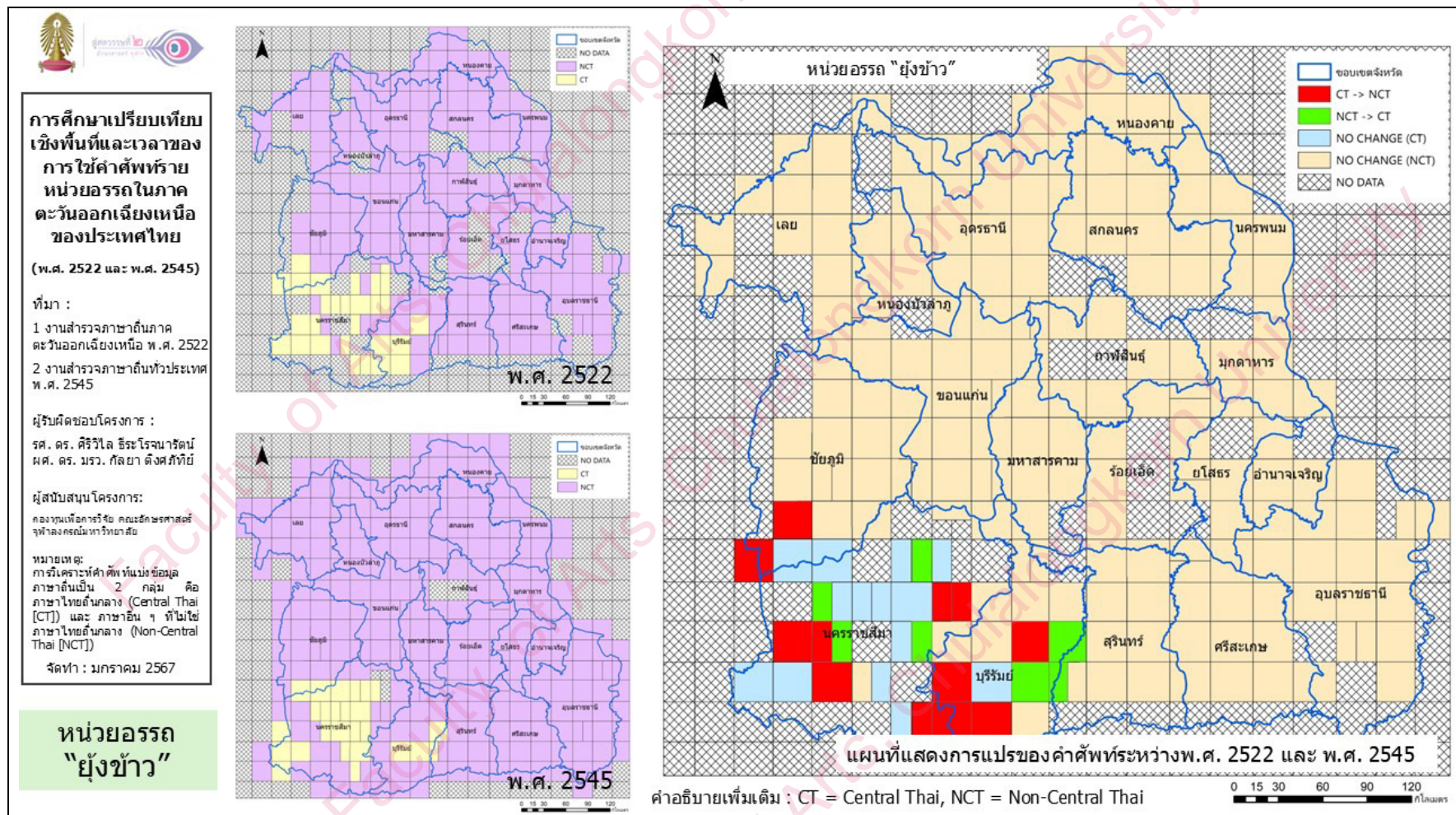
จอบ

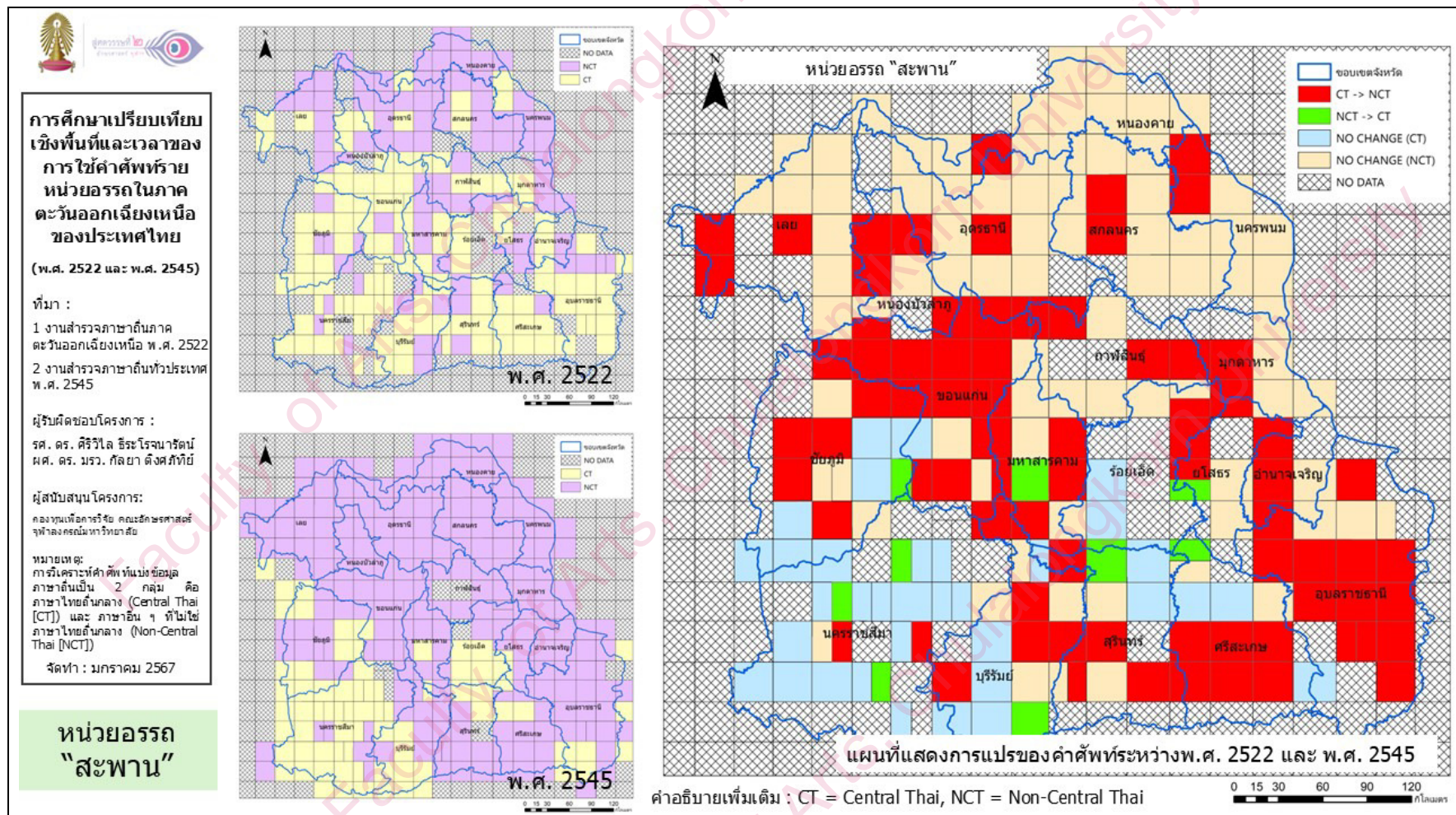
เปล

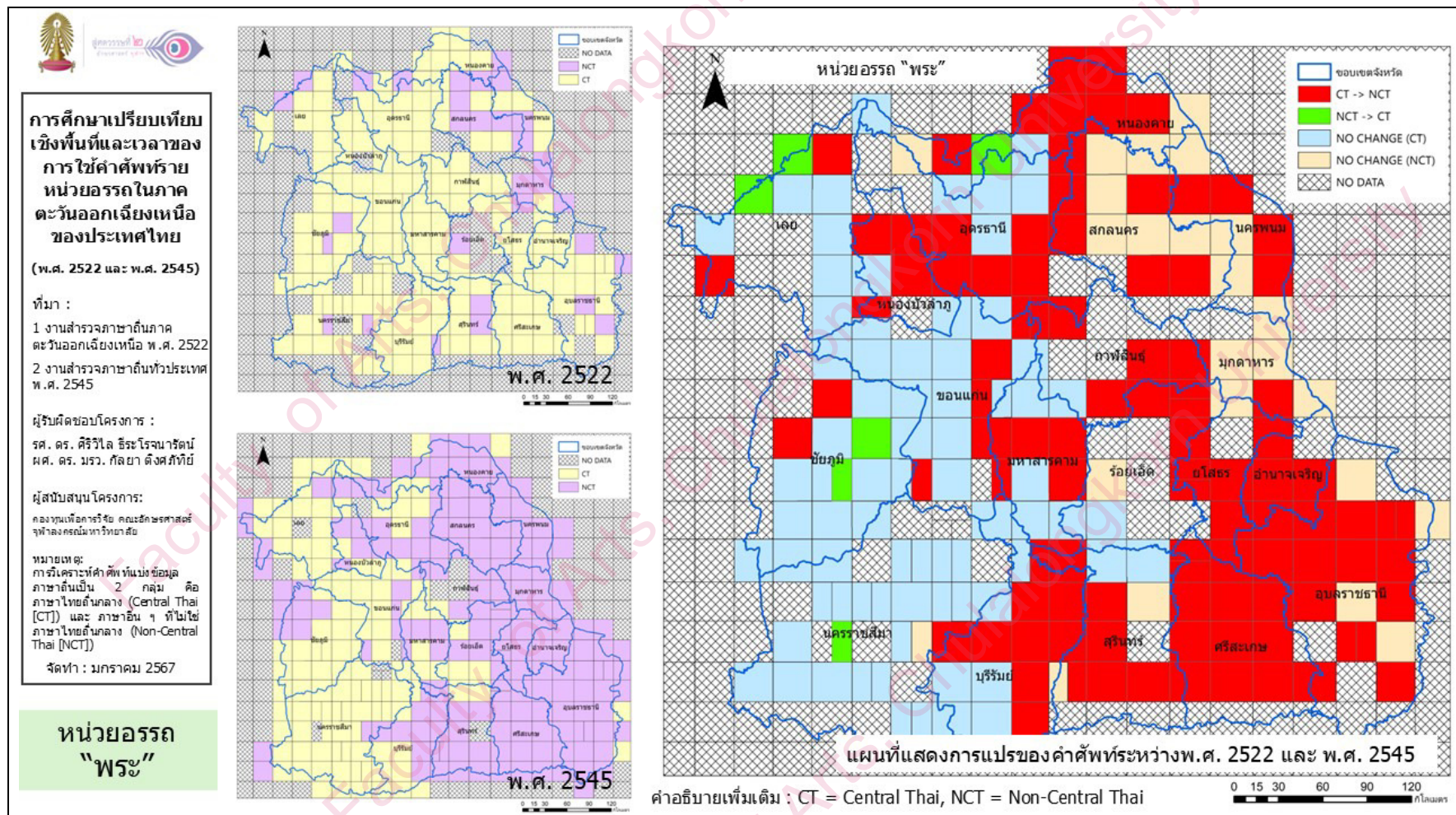
ยั้งข้าว

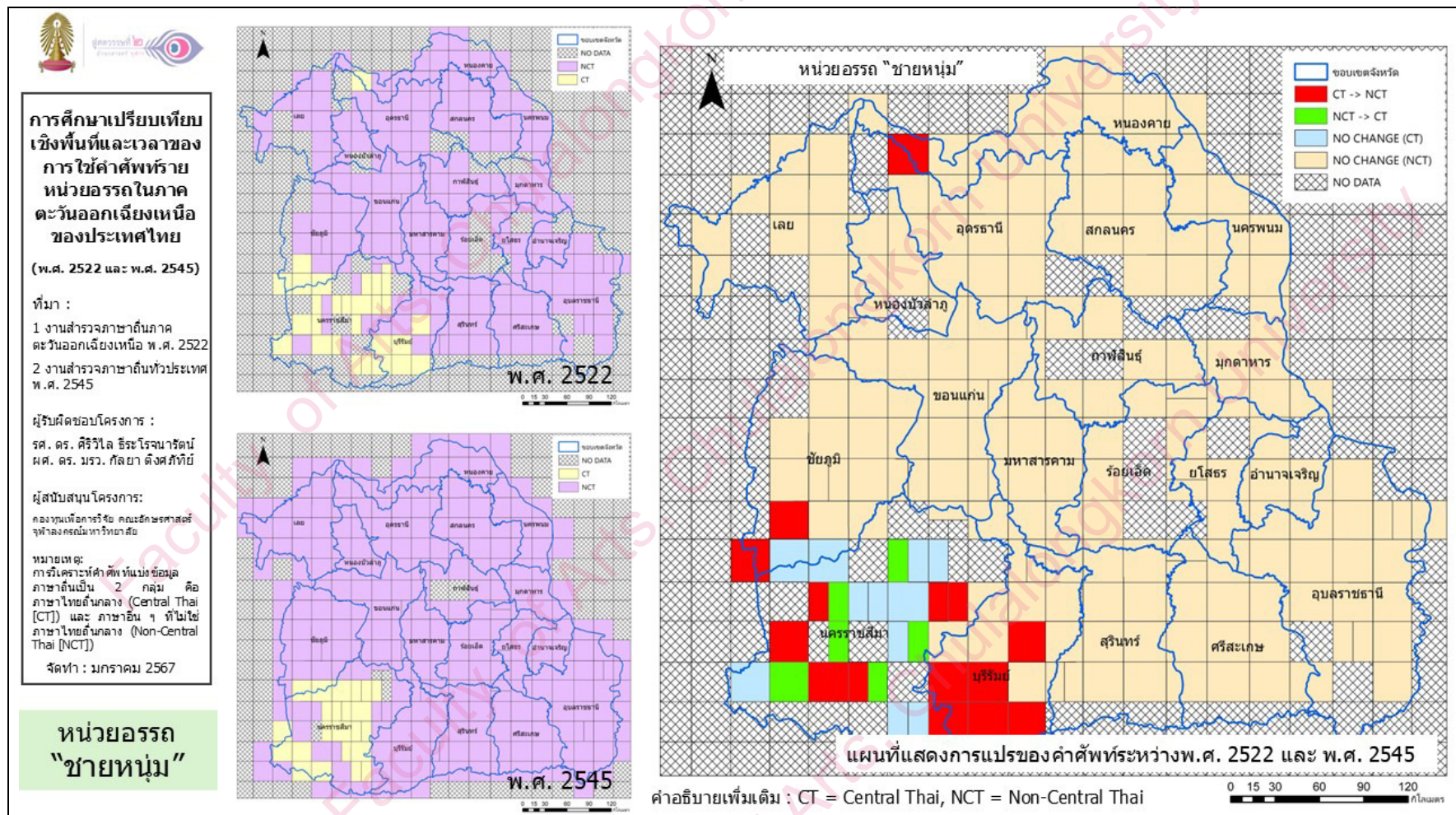
สะพาน

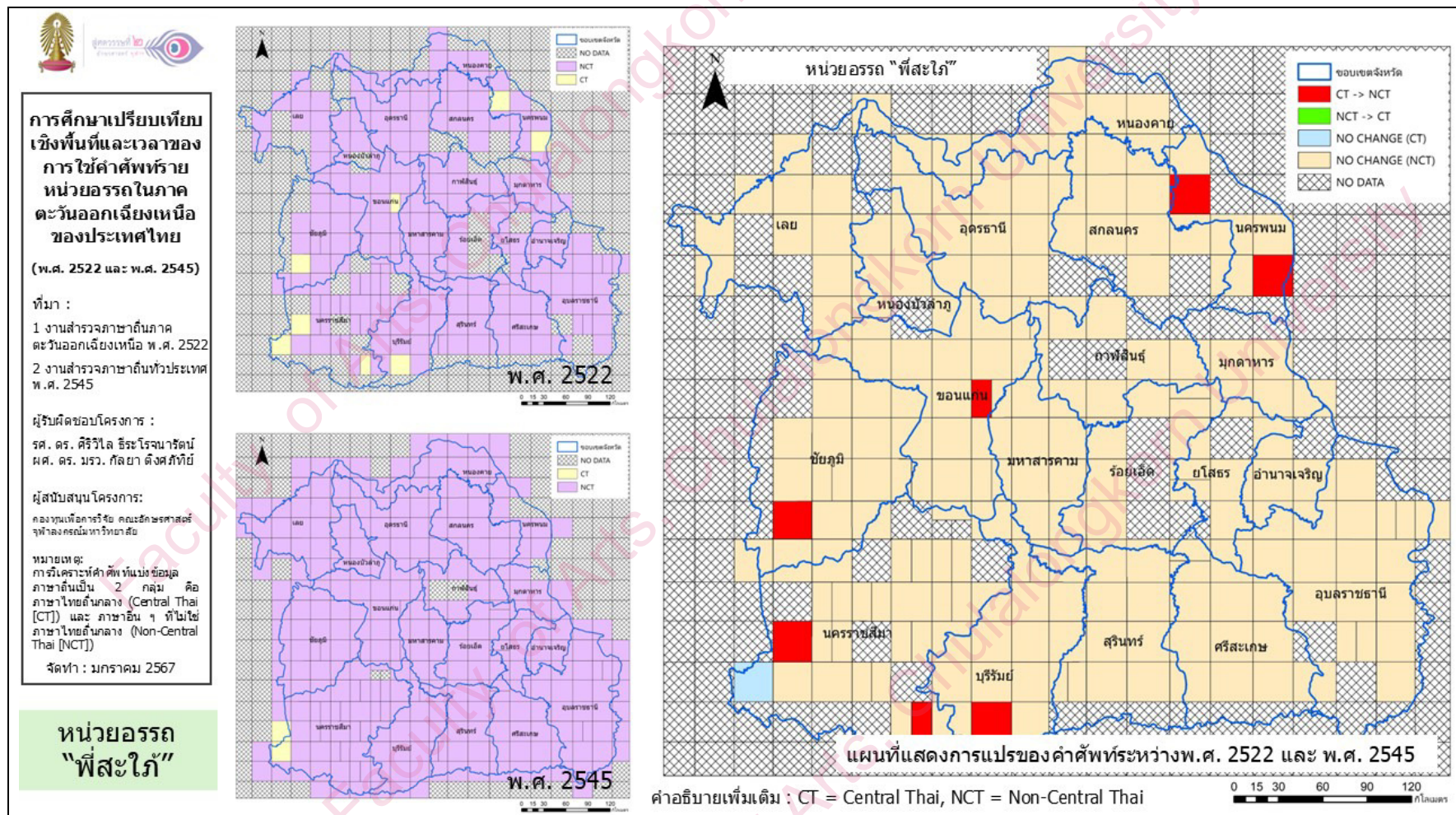
พระ

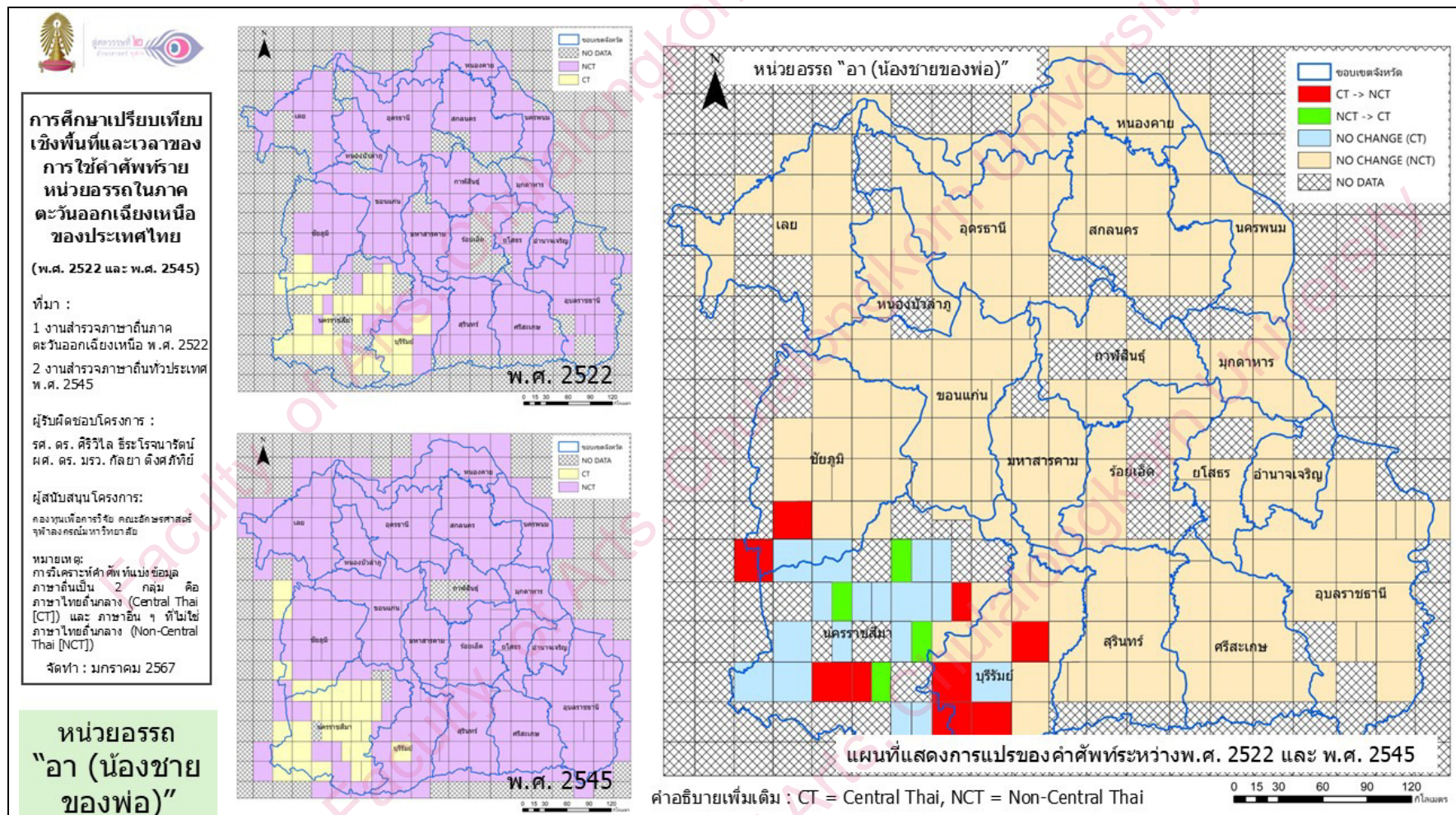
ชายหนุ่ม

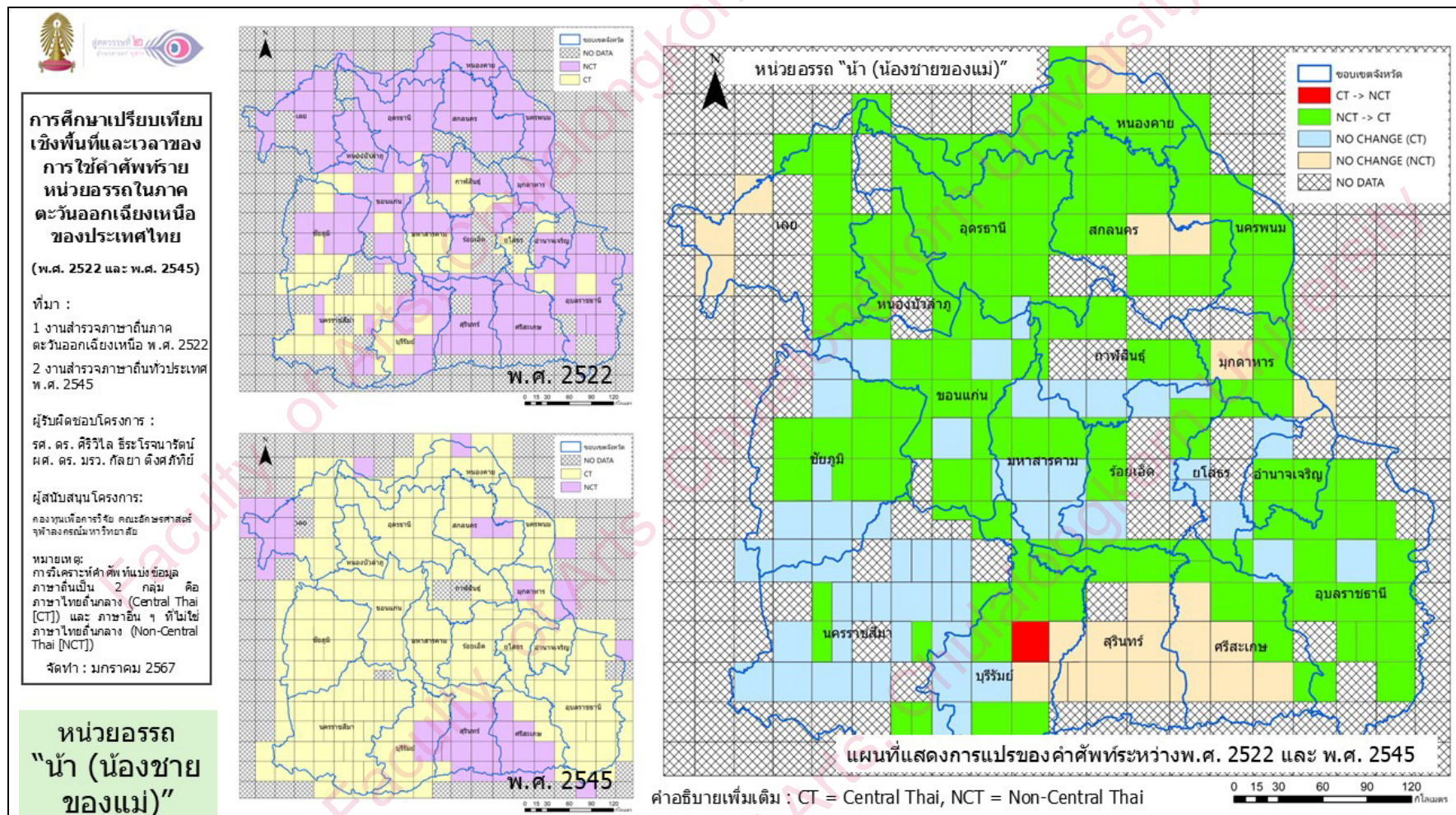
ฟี่สะไก

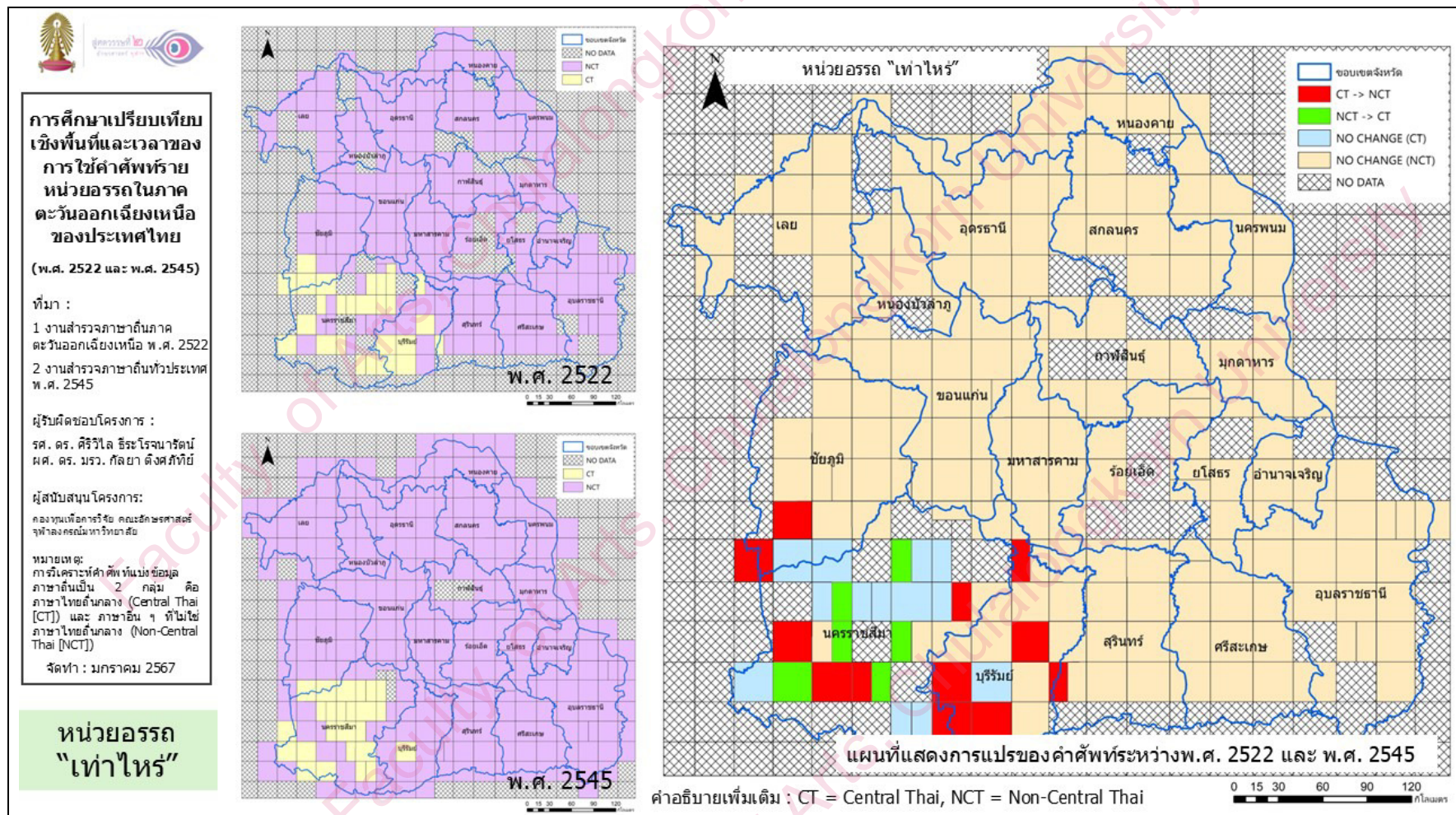
อา (น้องชายของพ่อ)

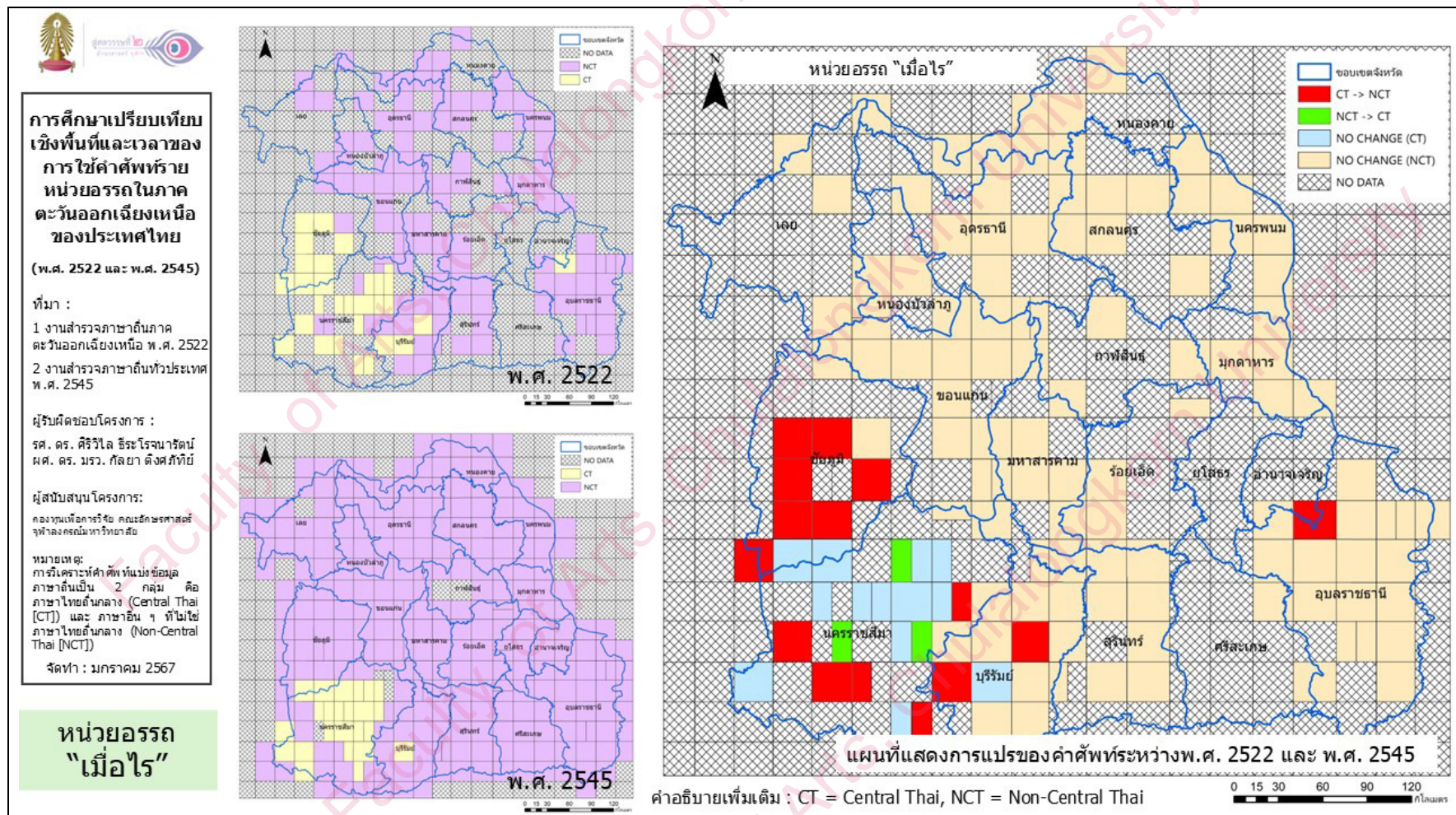
น้ำ (น้องชายของแม่)

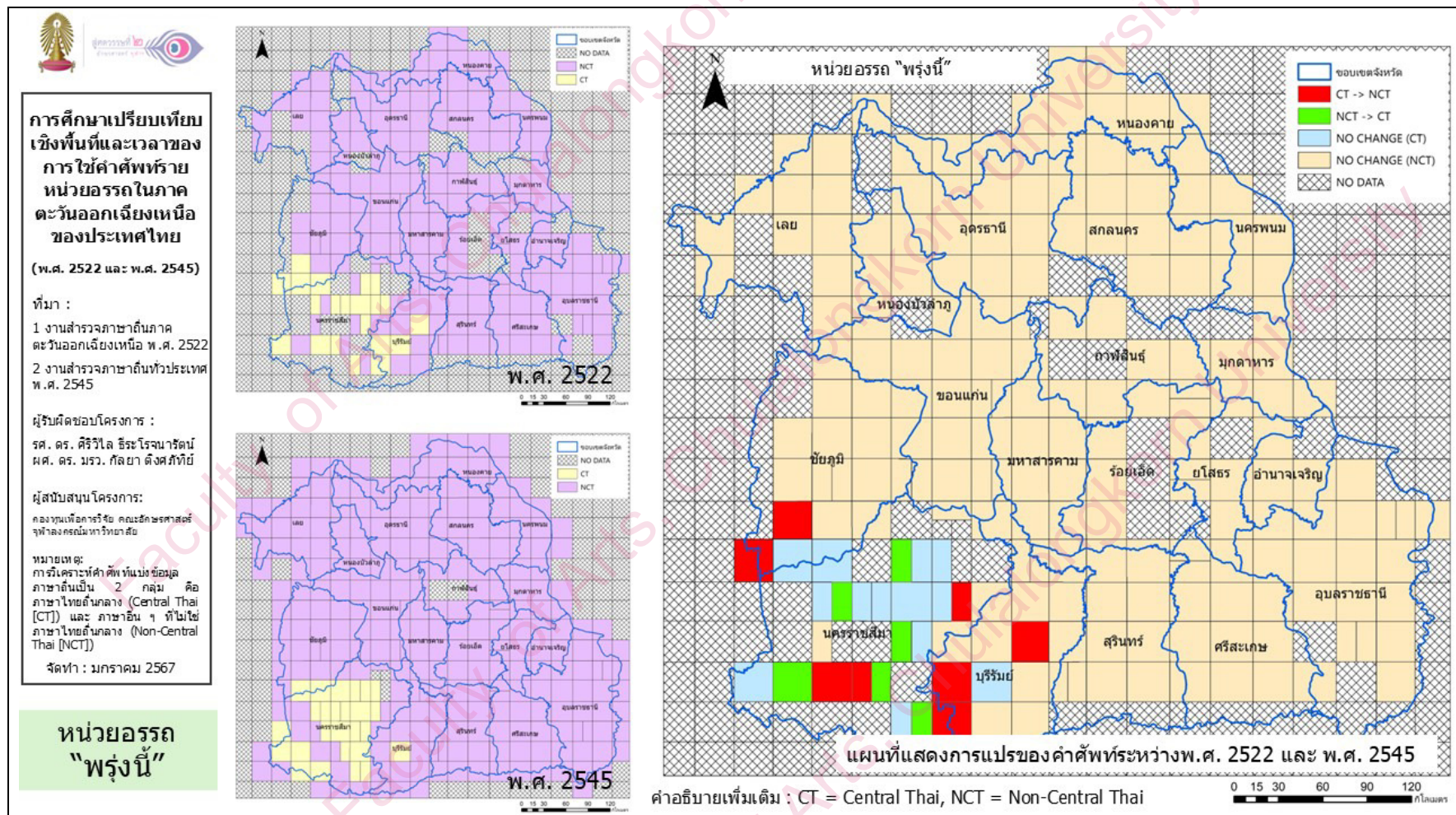
เท่าไร่

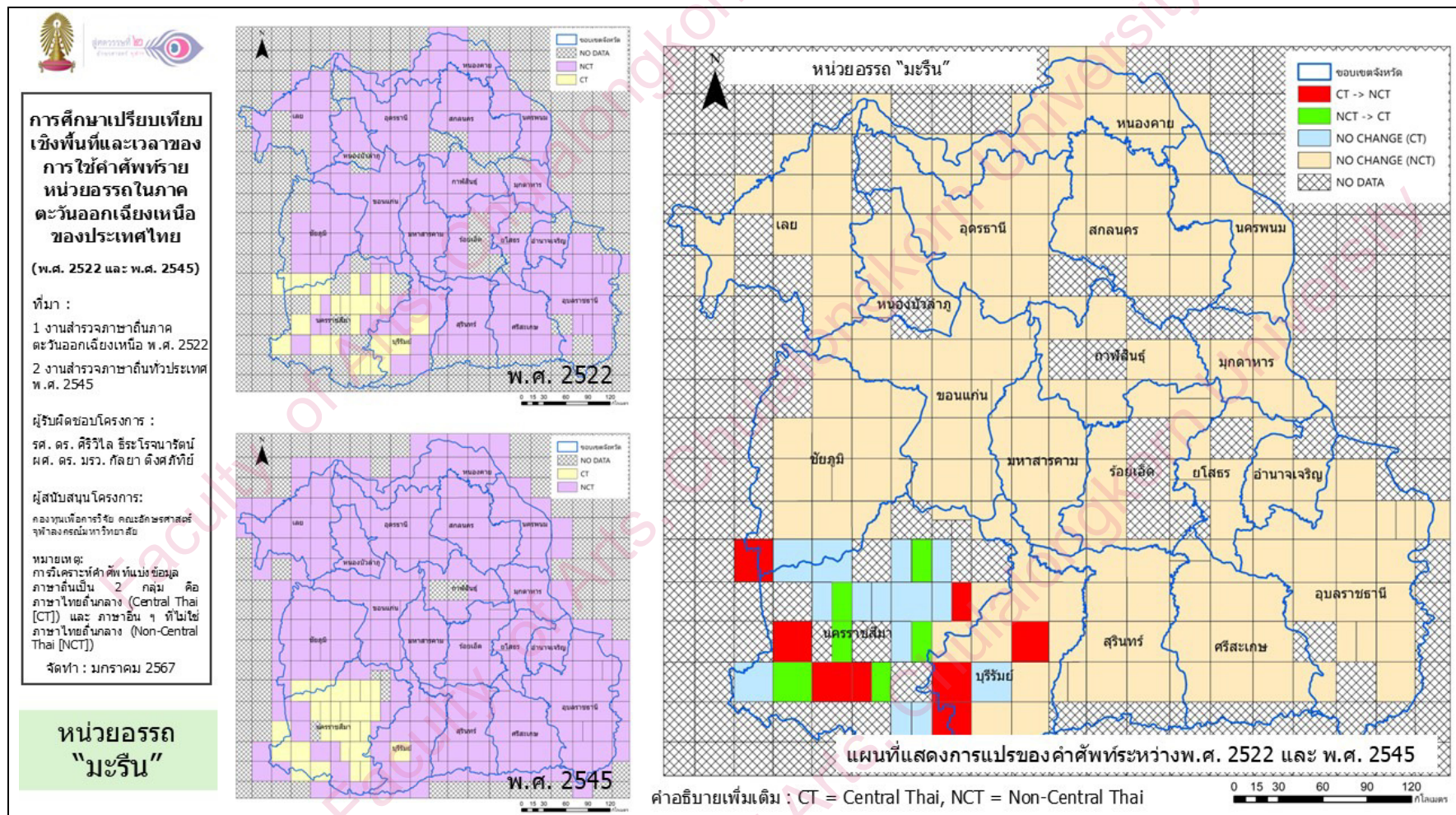
เมื่อไร

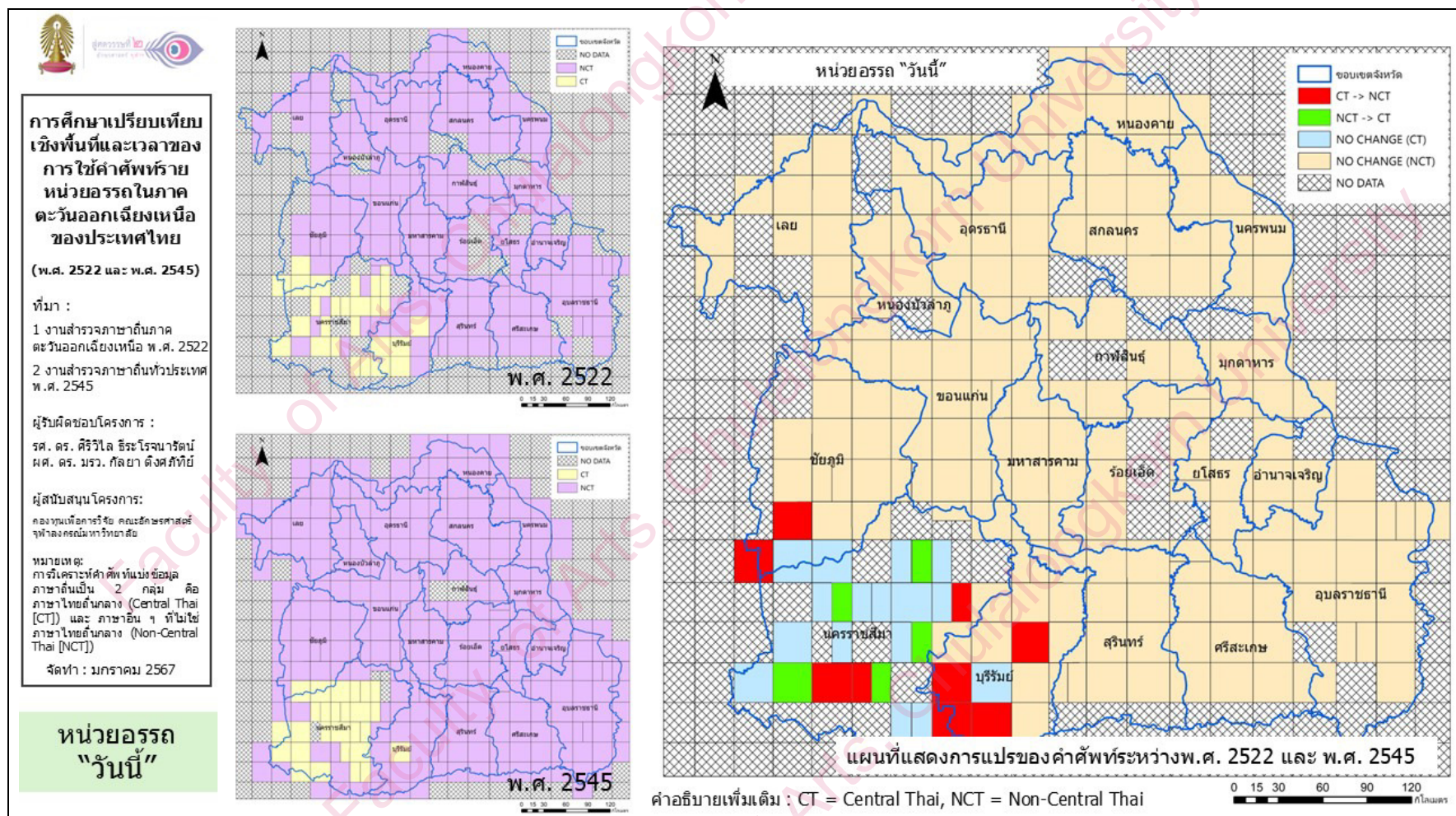
พຽງນີ້

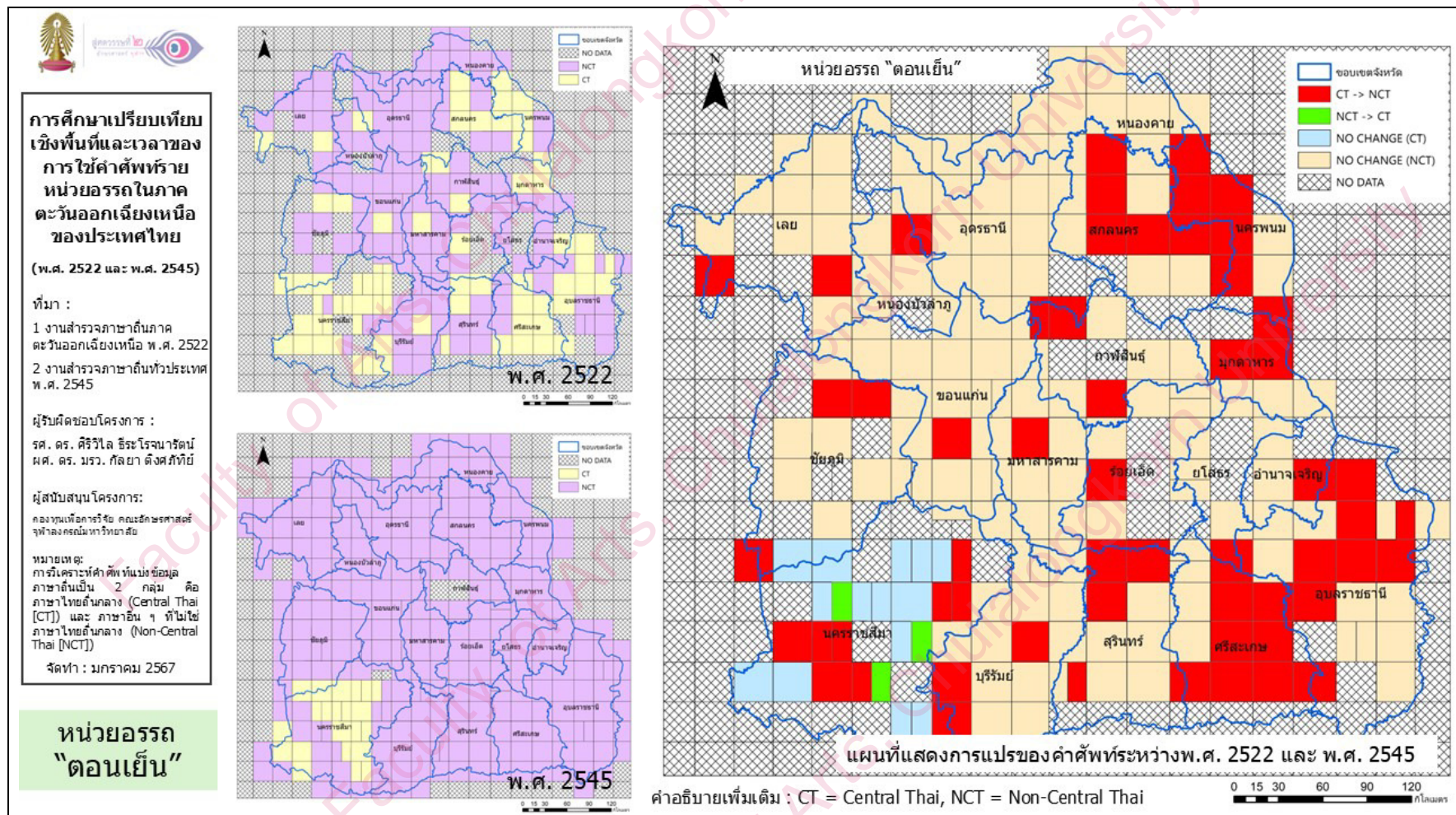
มะรืน

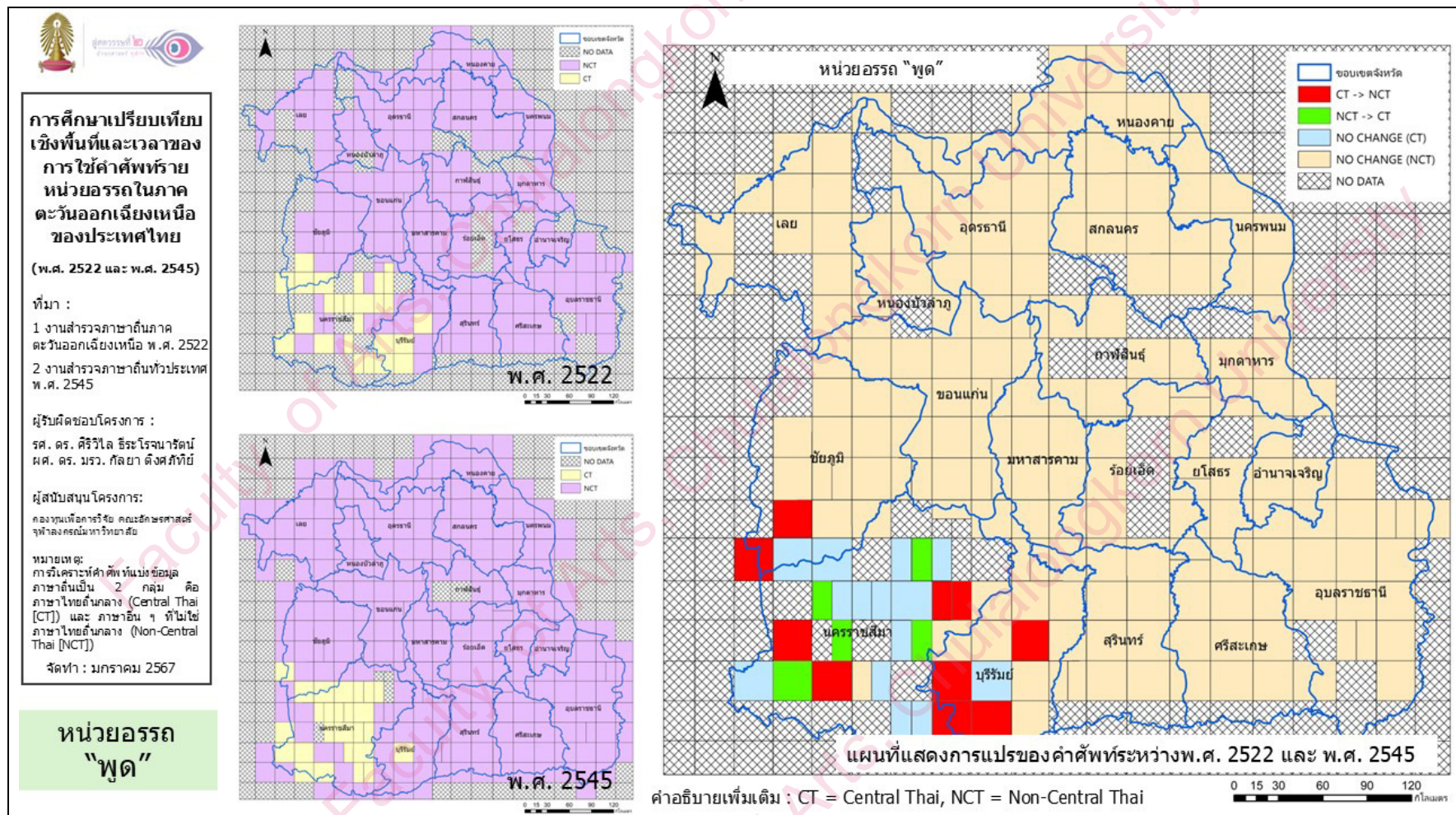
วันนี้

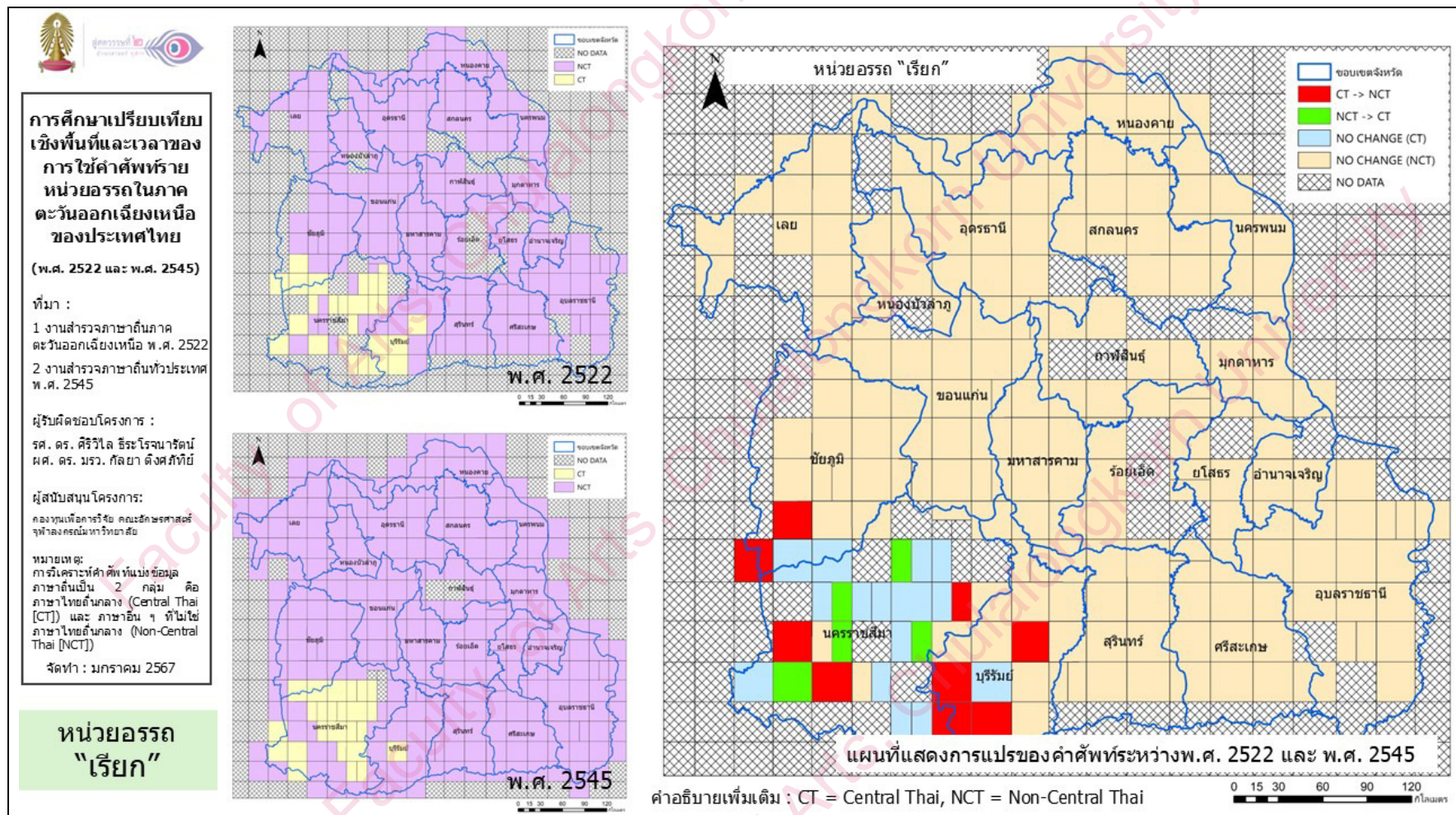
ตอนเย็น

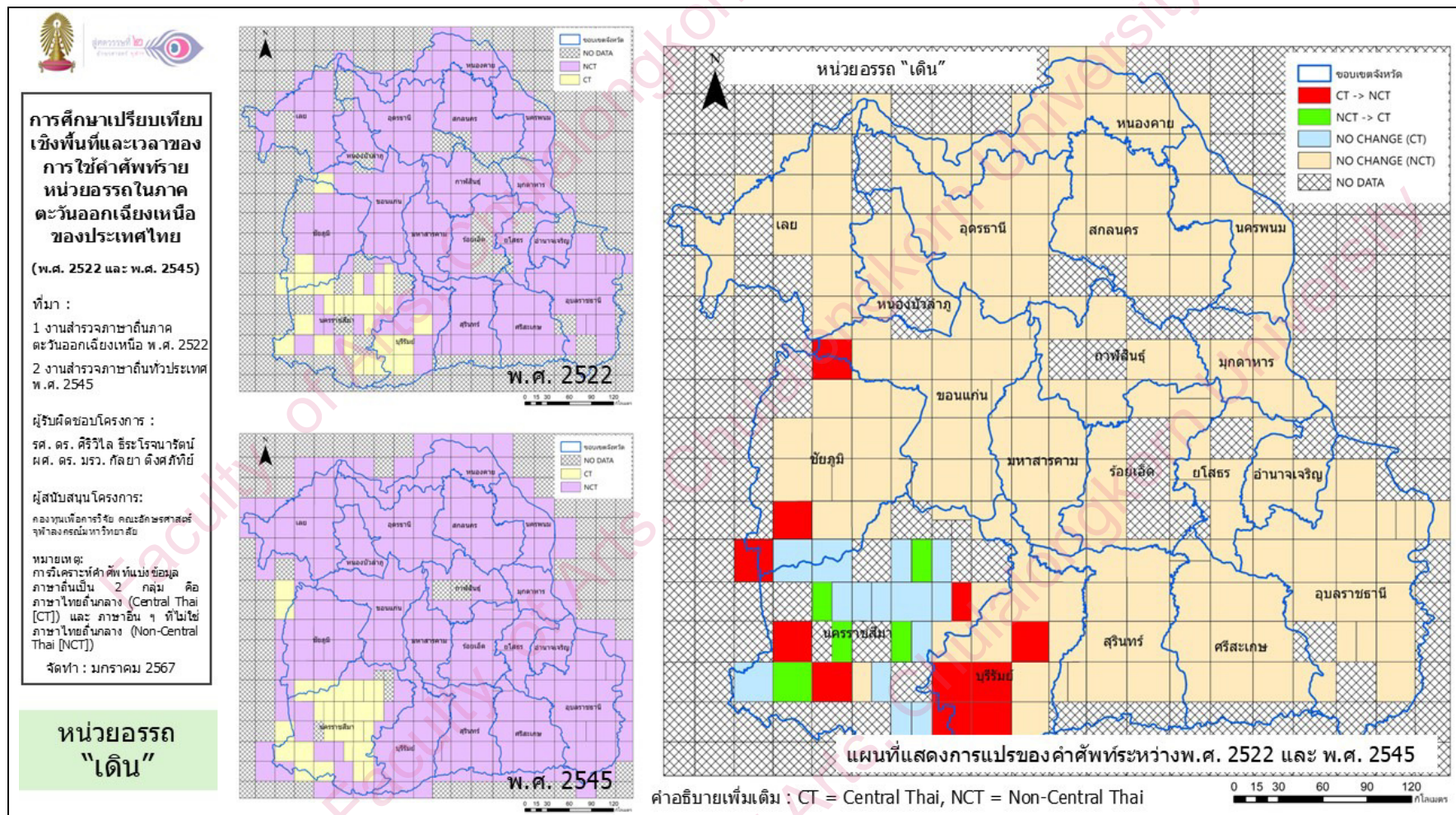
พูด

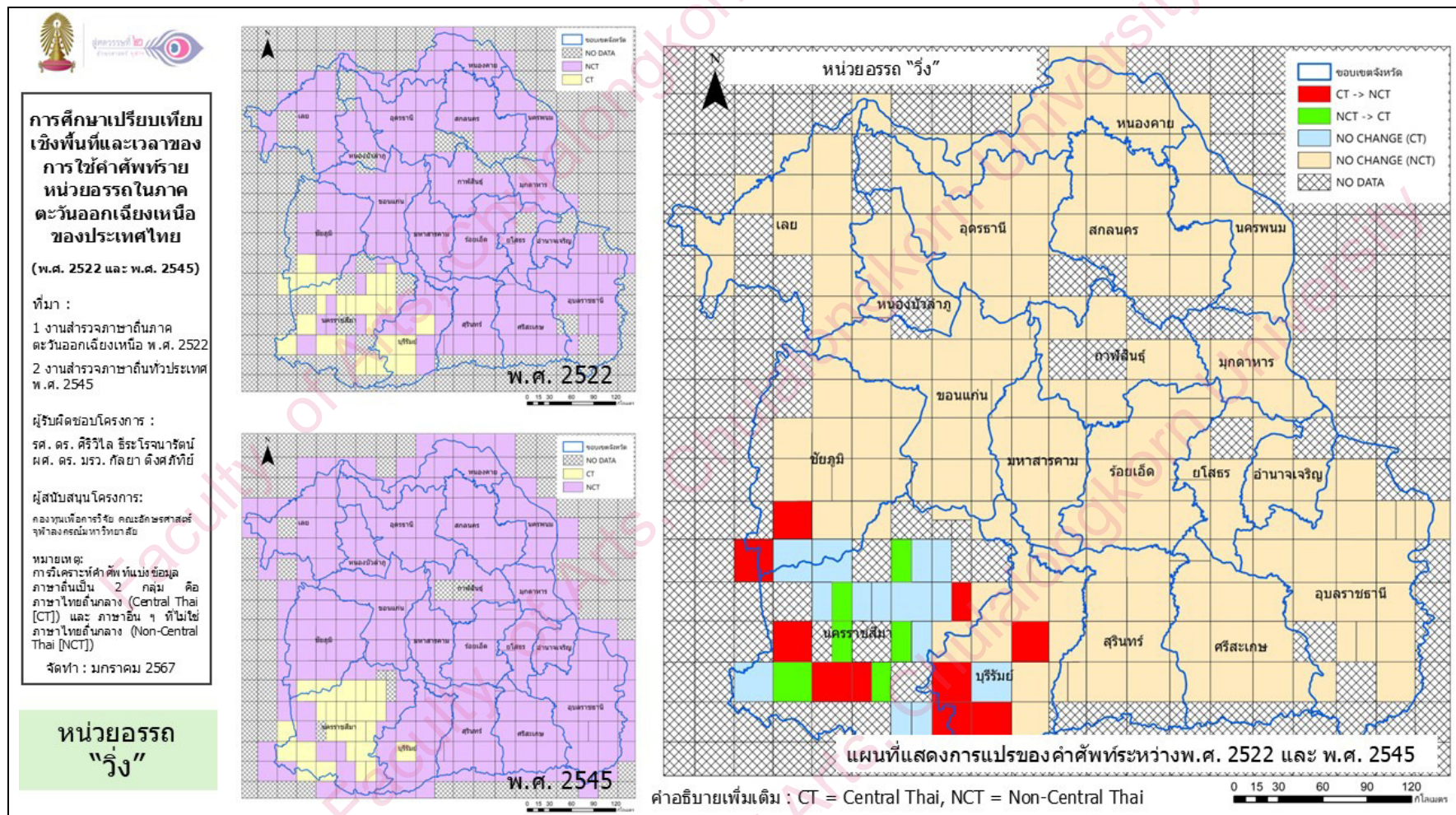
เรียก

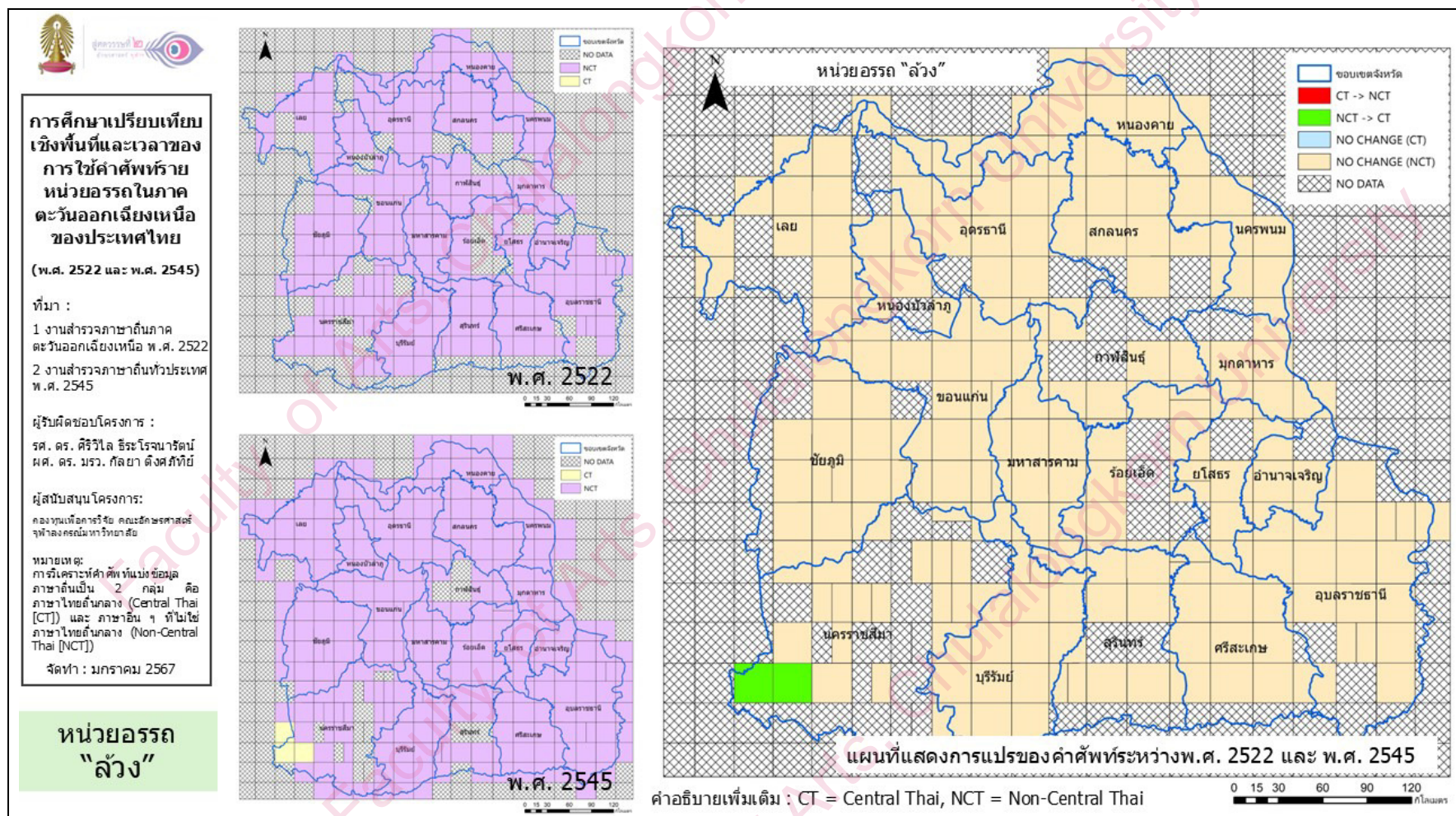
เดิน

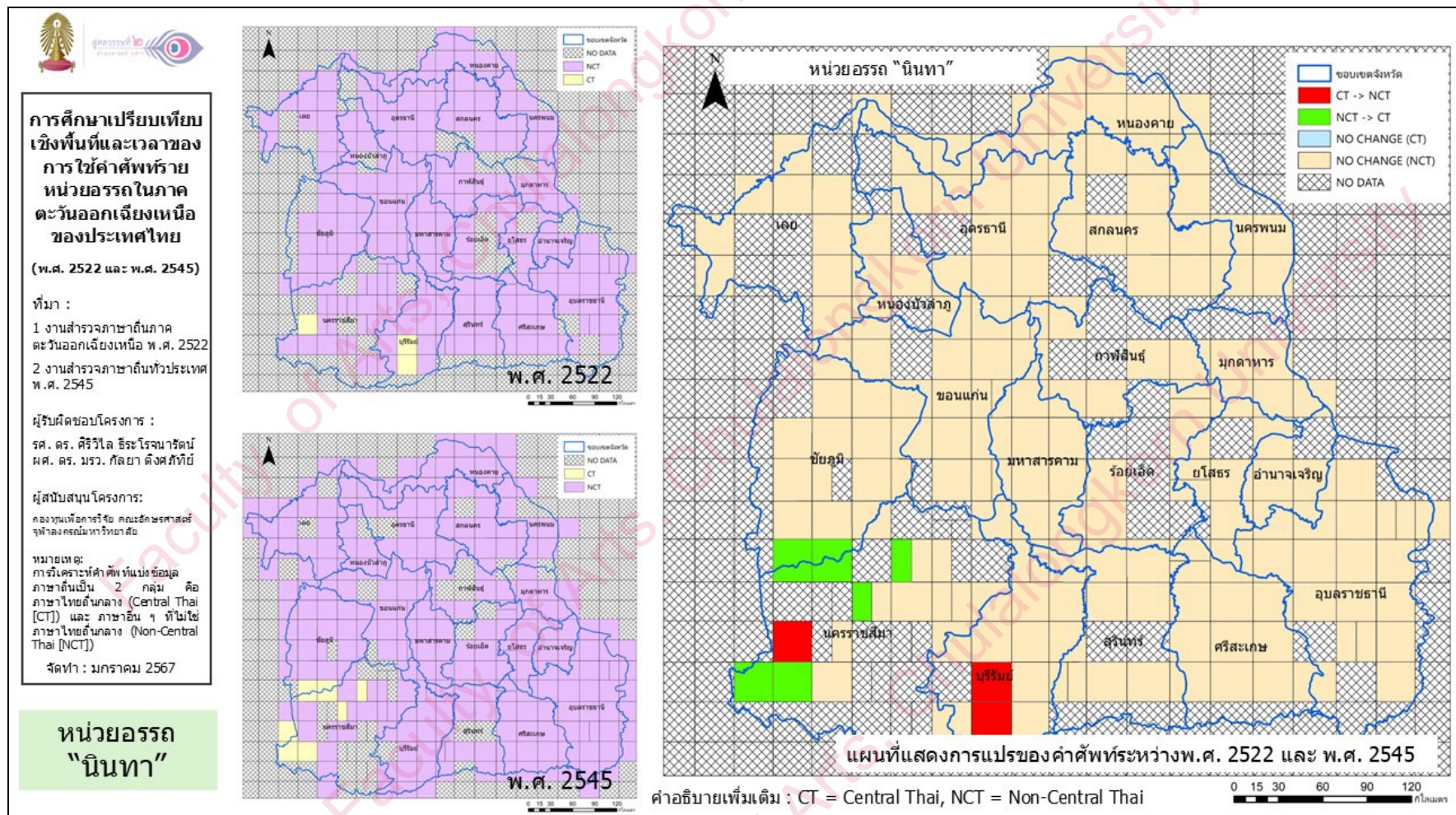
วัง

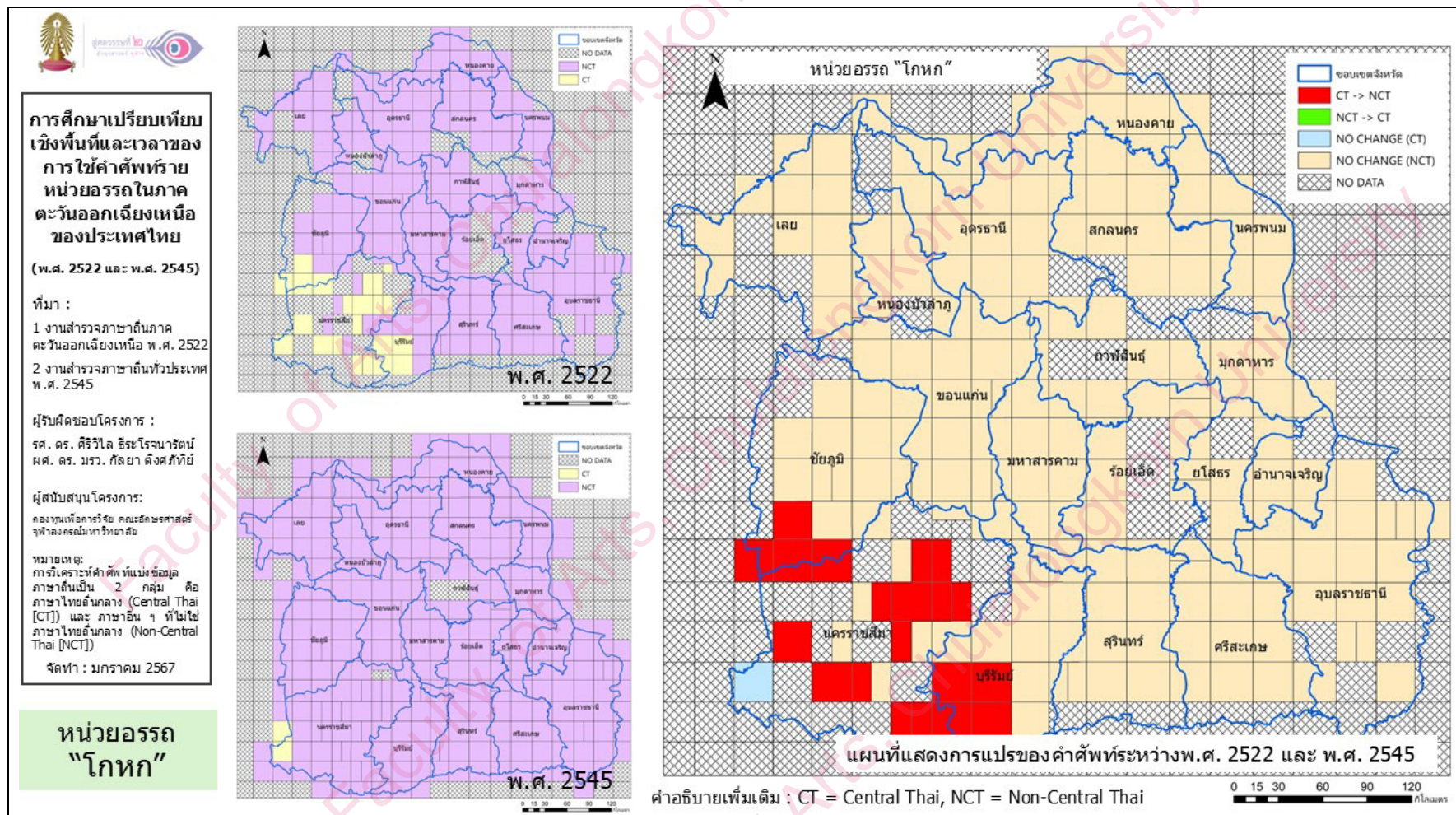
ลัว้ง

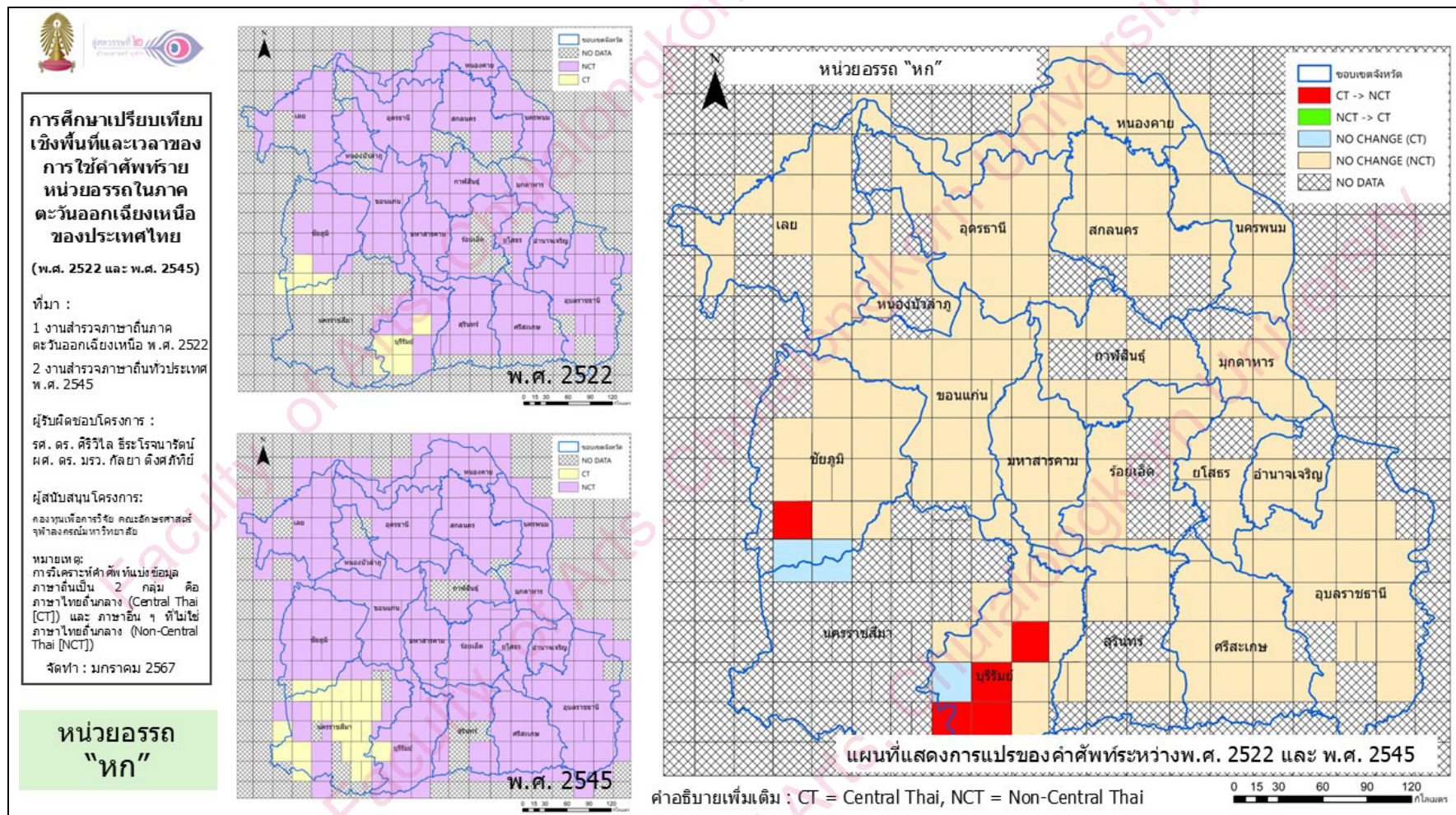
นินทา

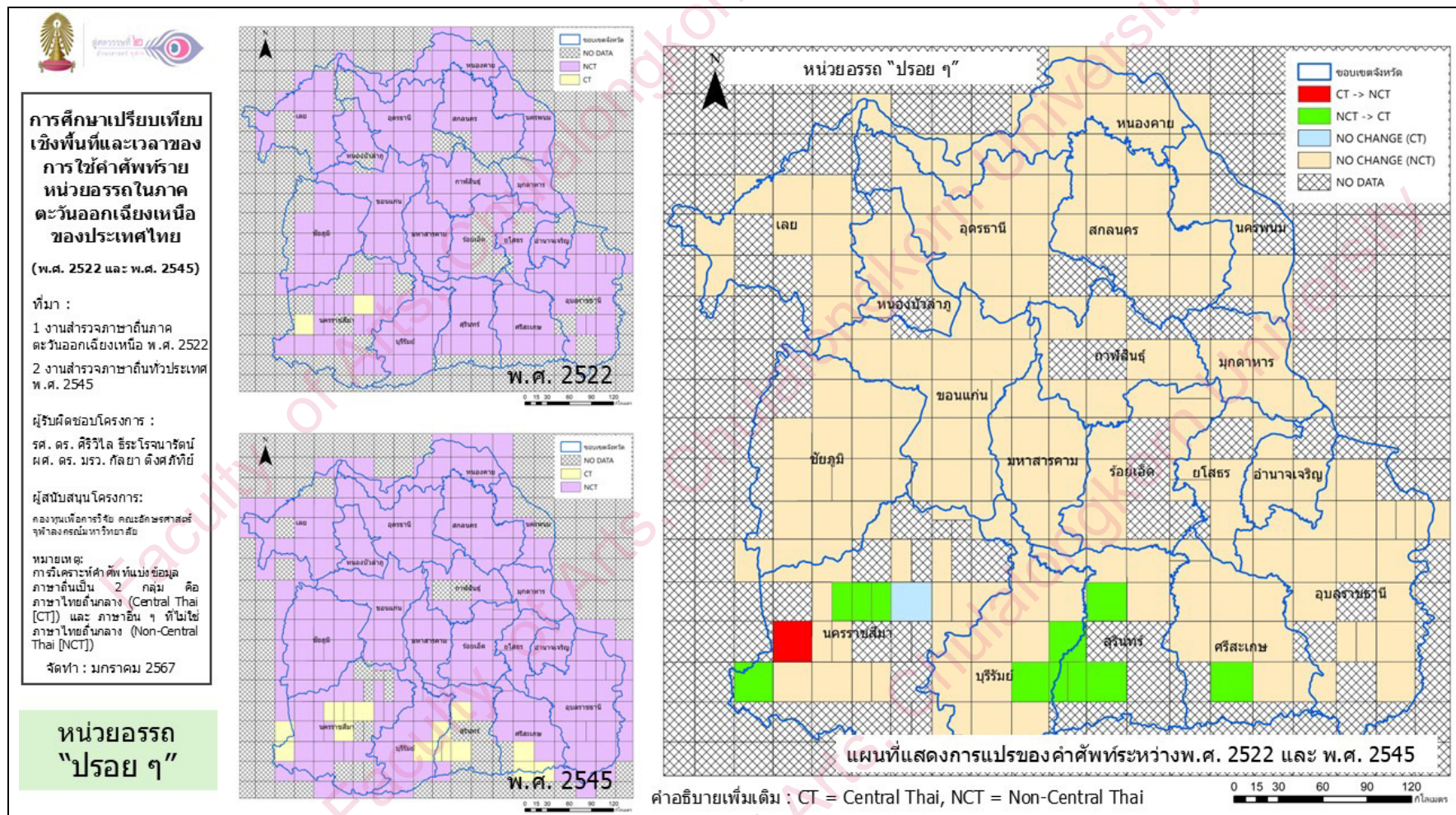
โกหก

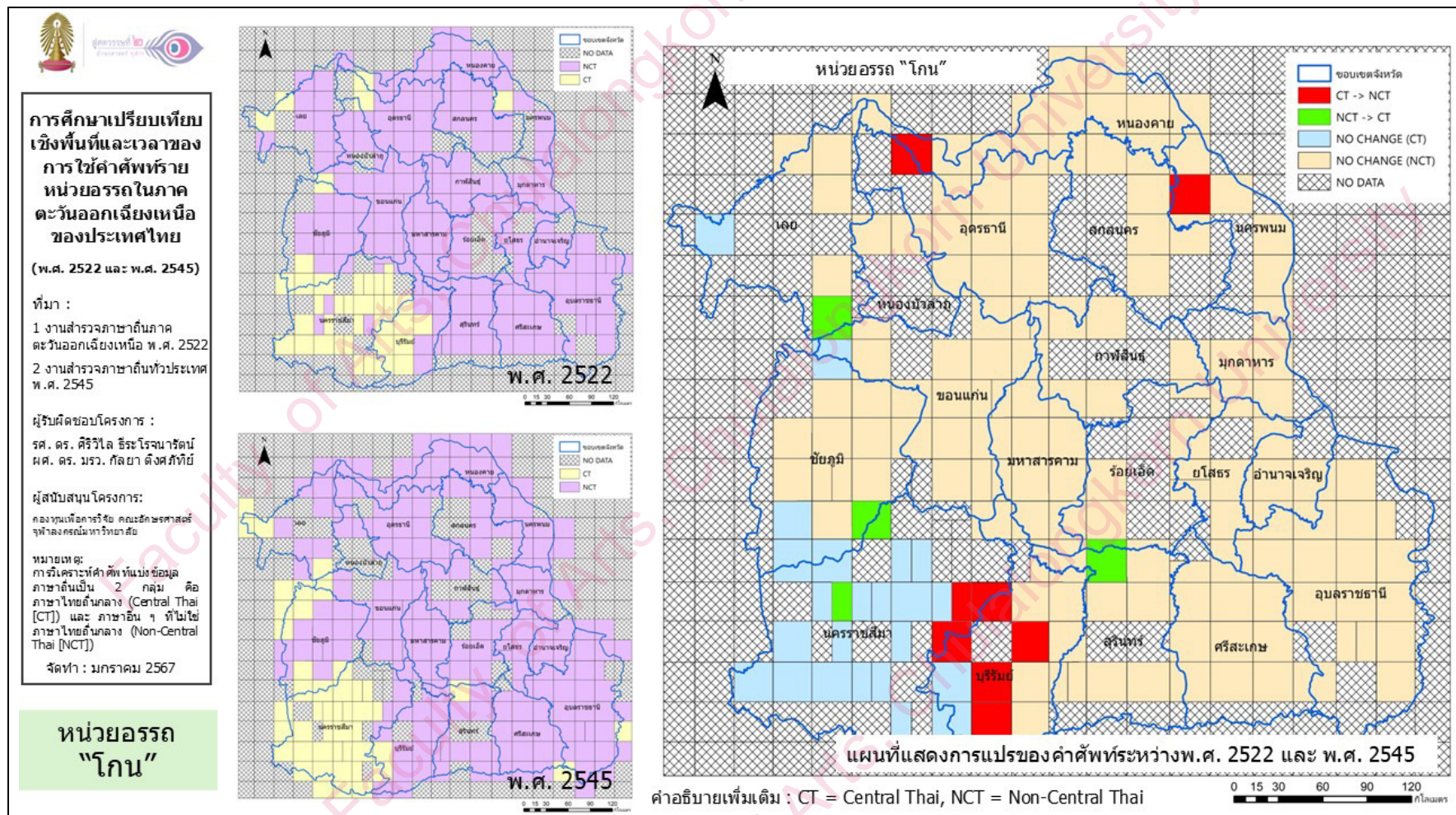
(น้ำ) หก

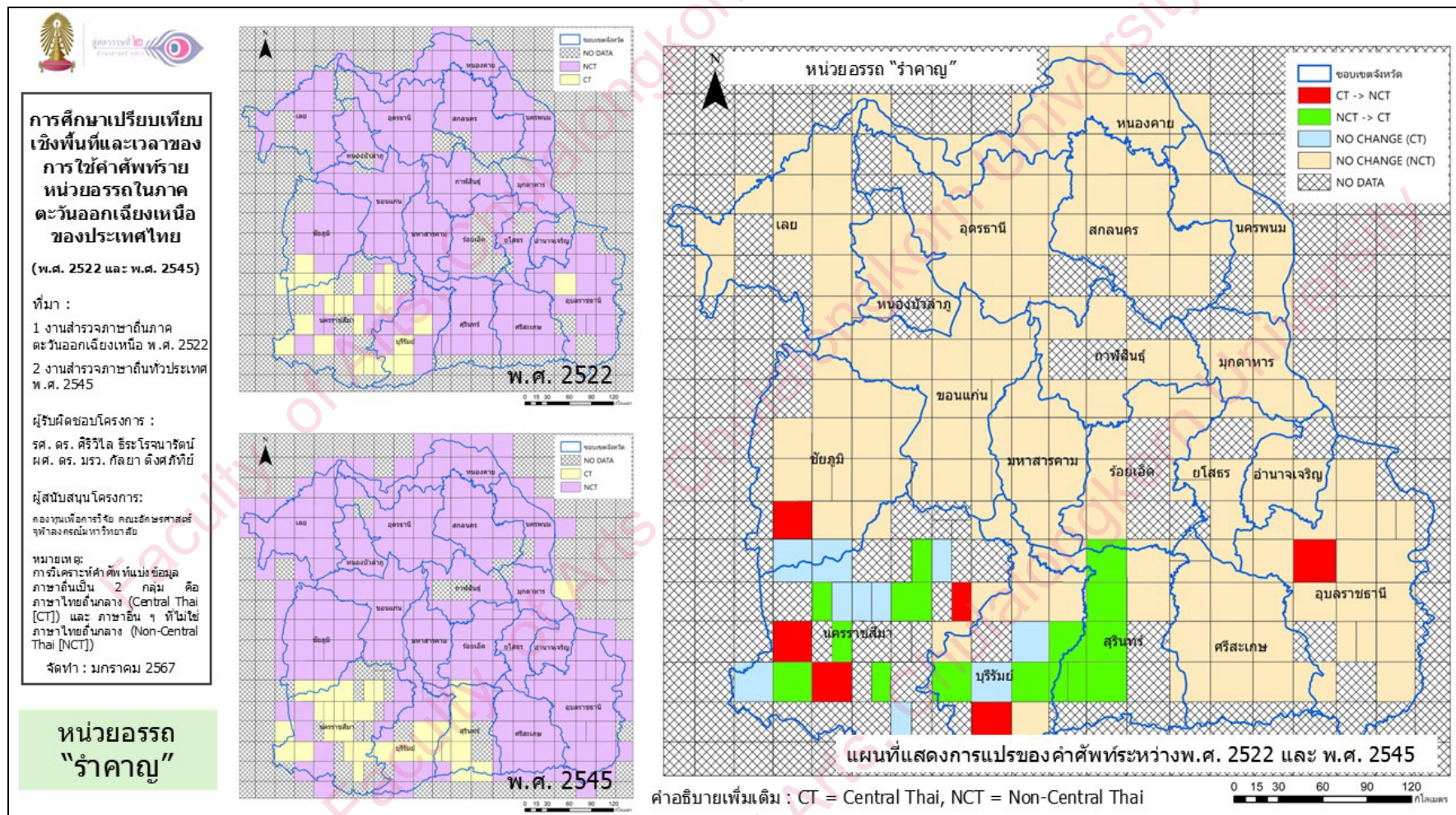
ปรอย ๆ

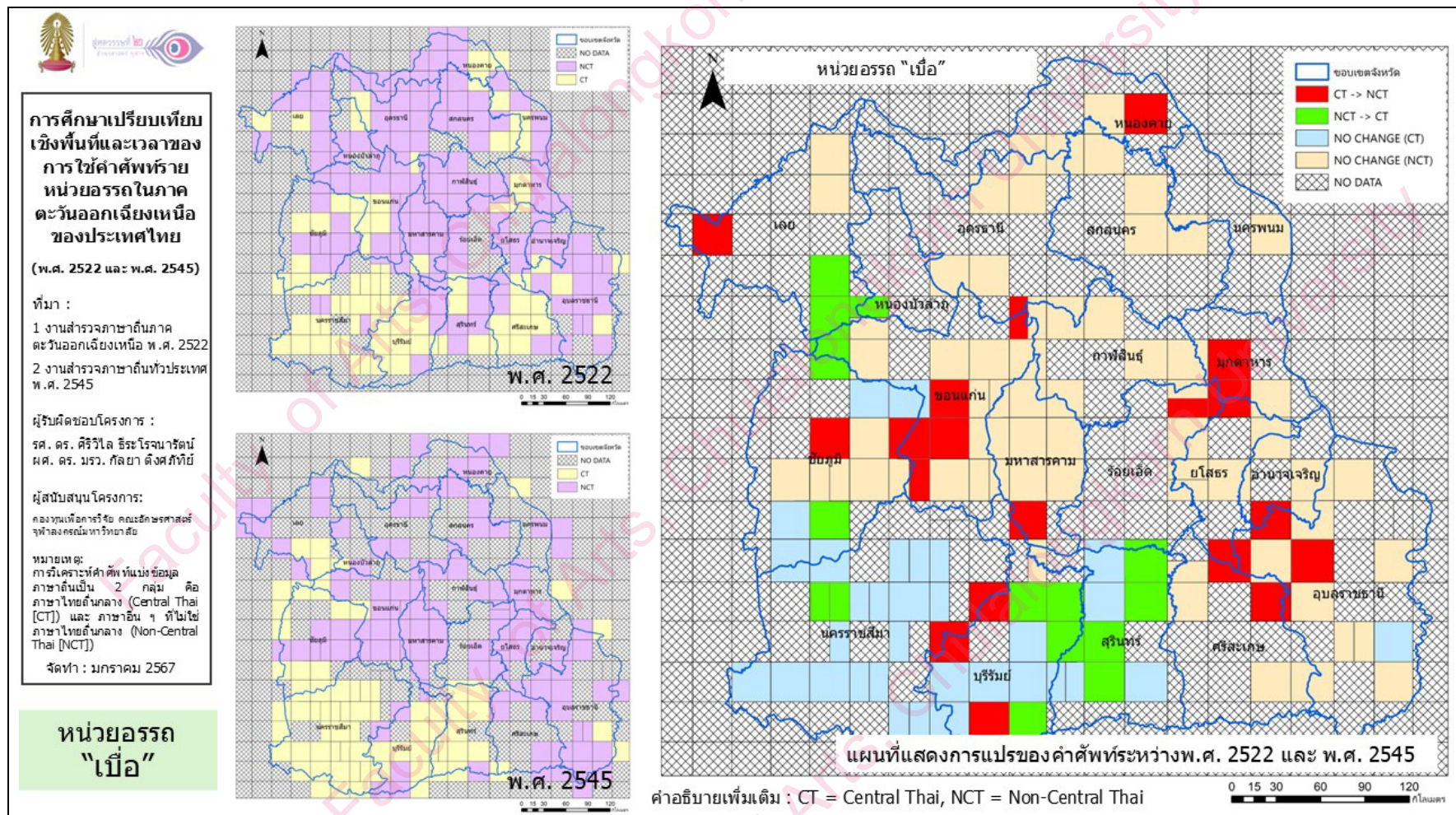
โกน

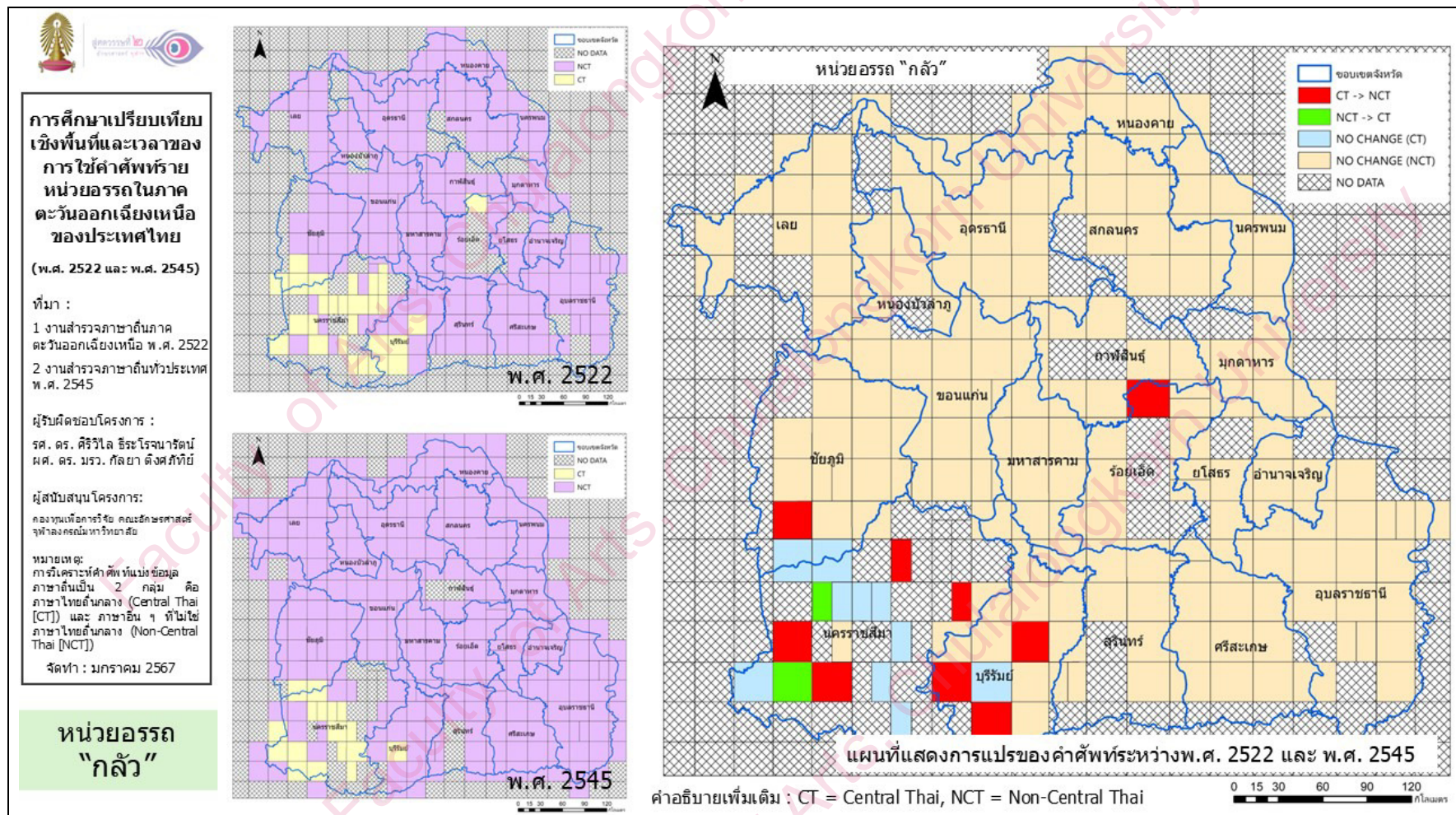
รำคาญ

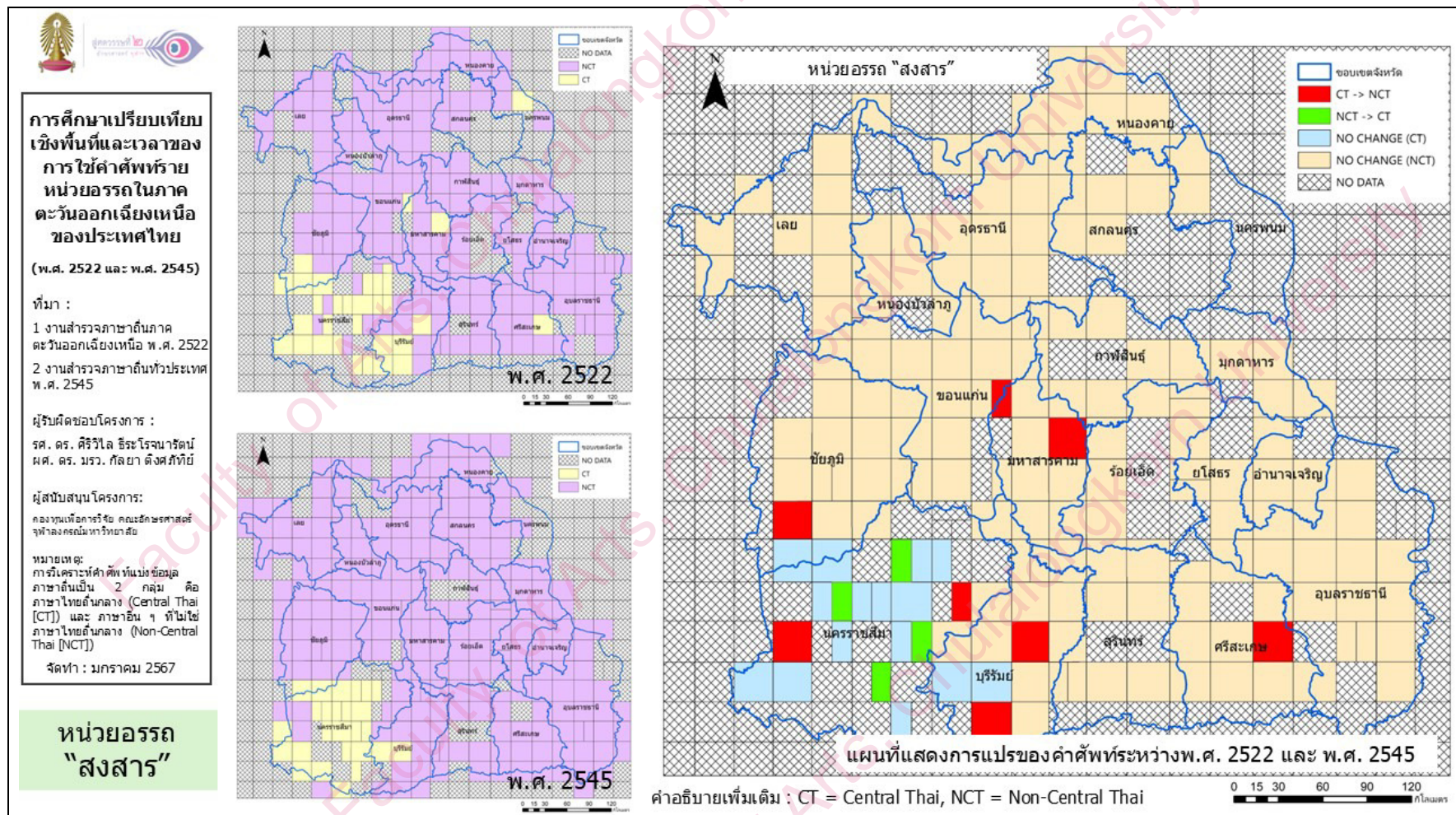
เป้า

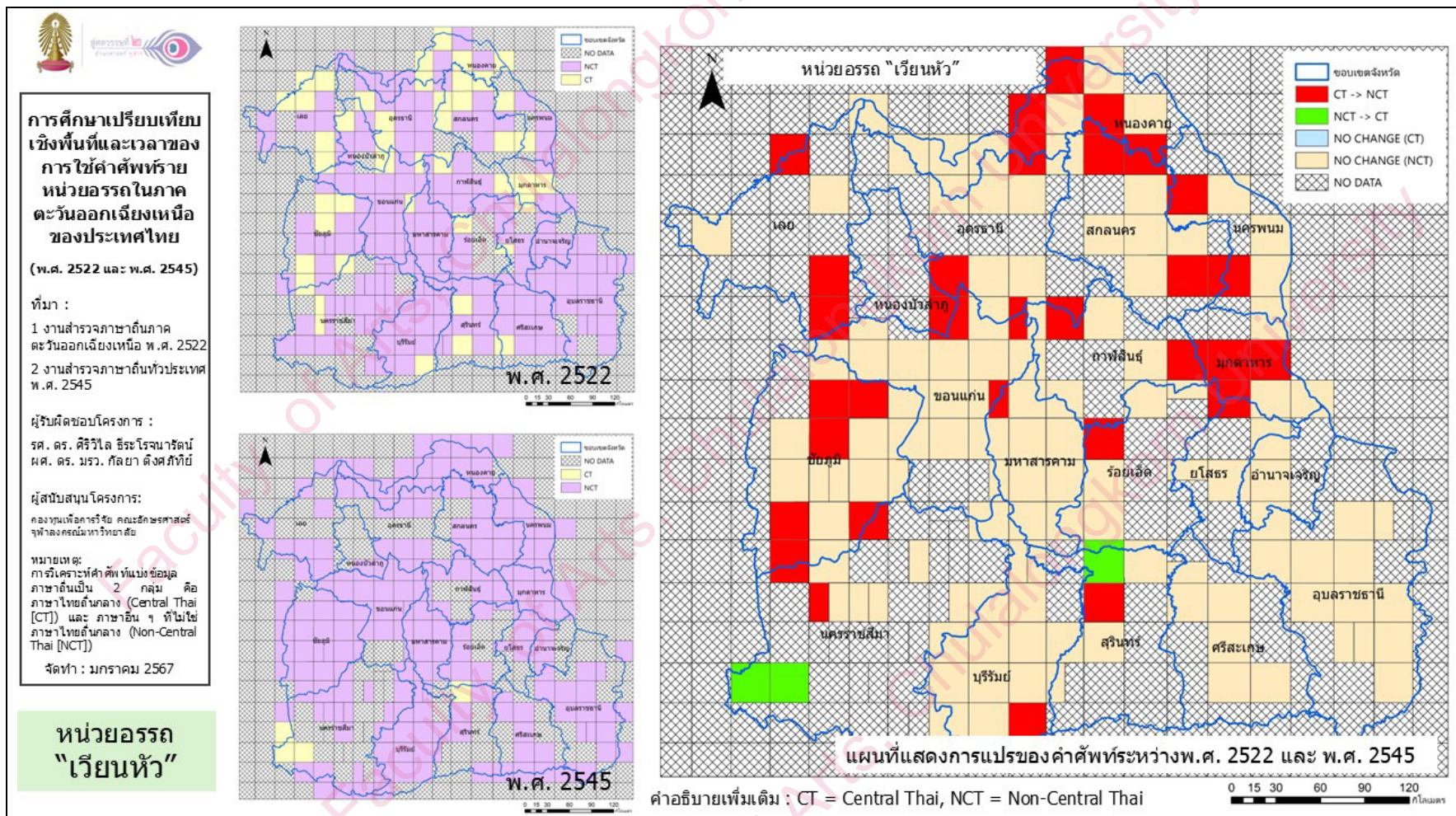
ก ล ัว

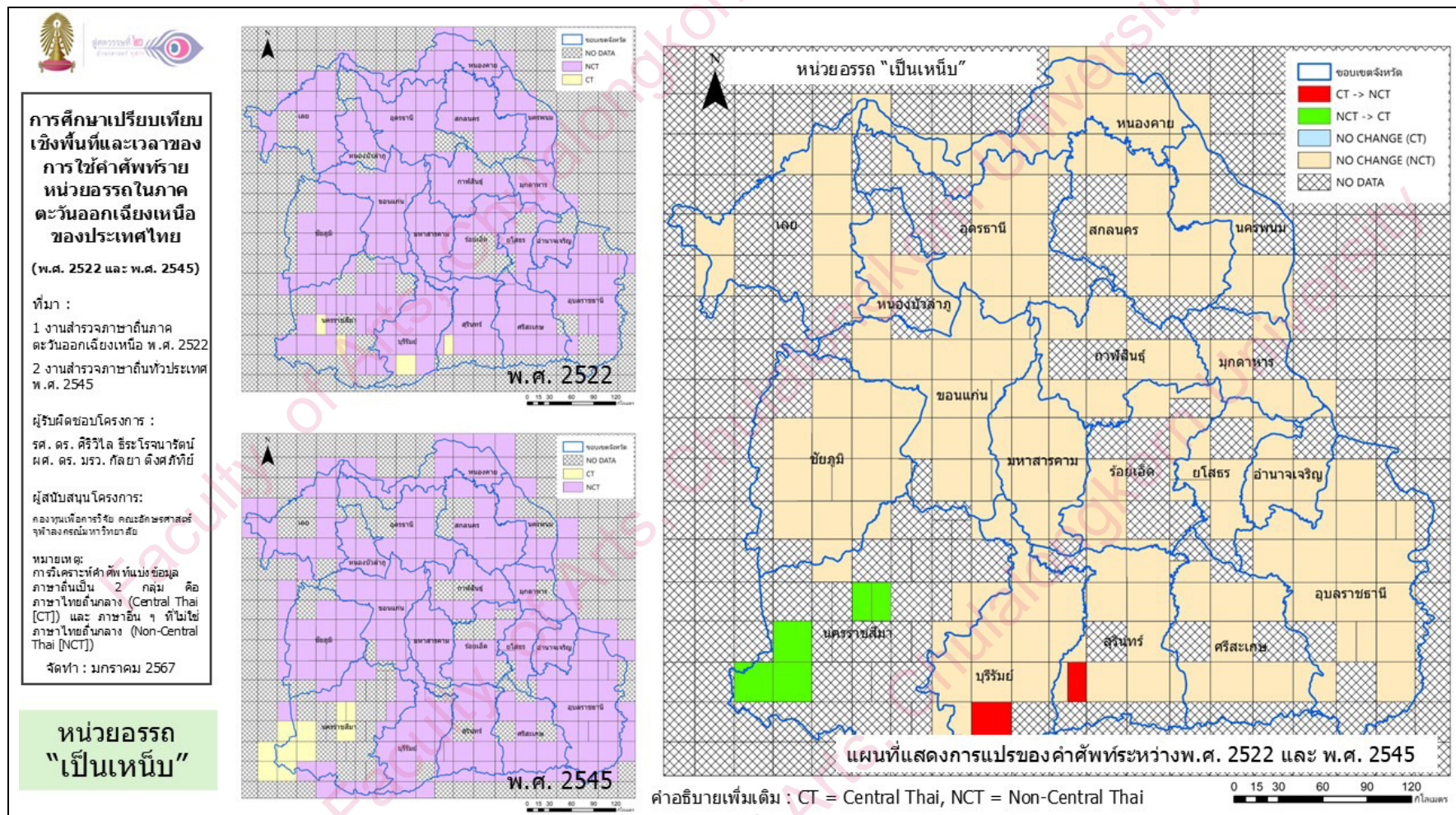
สงสาร

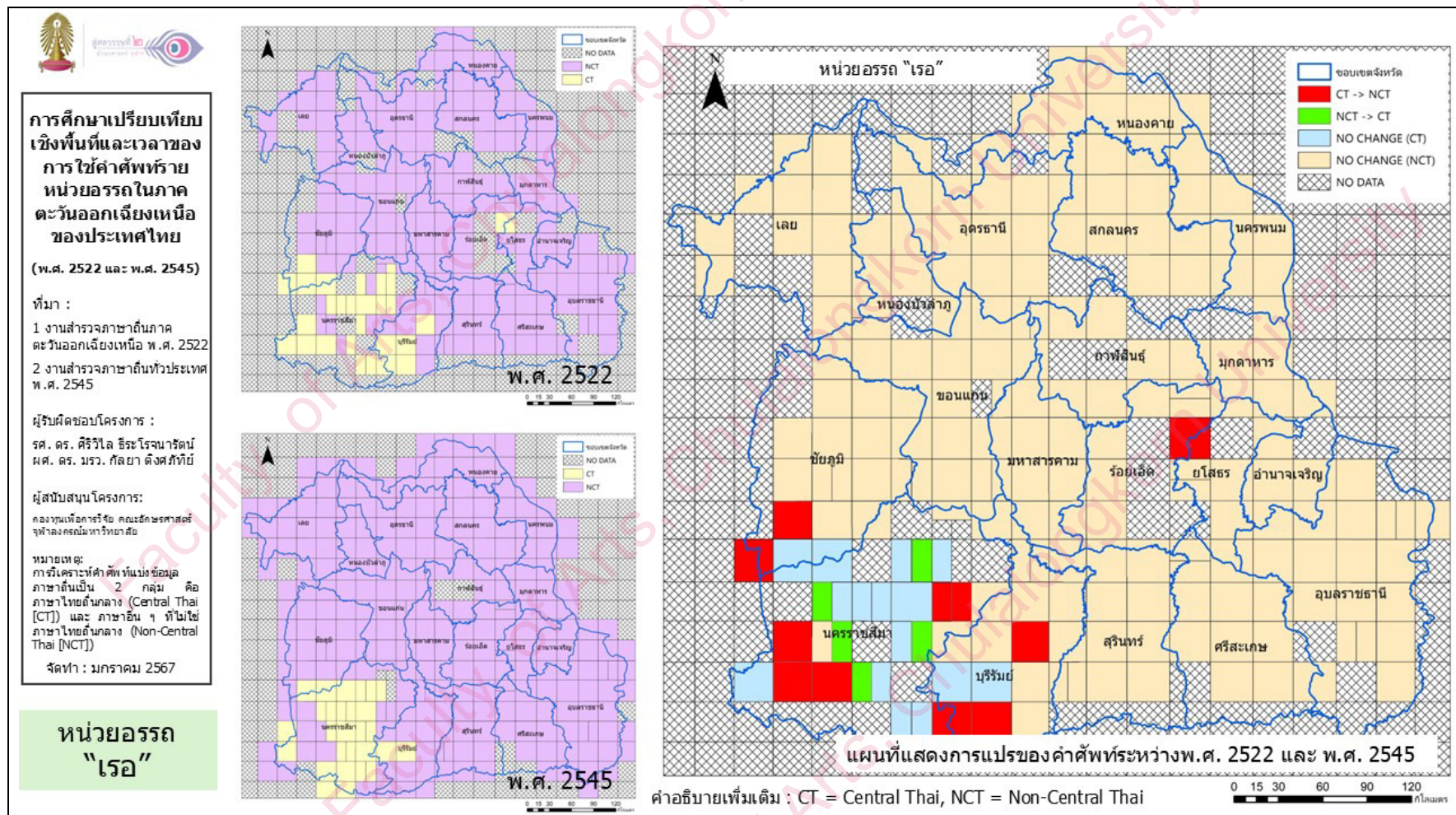
เวียนหัว

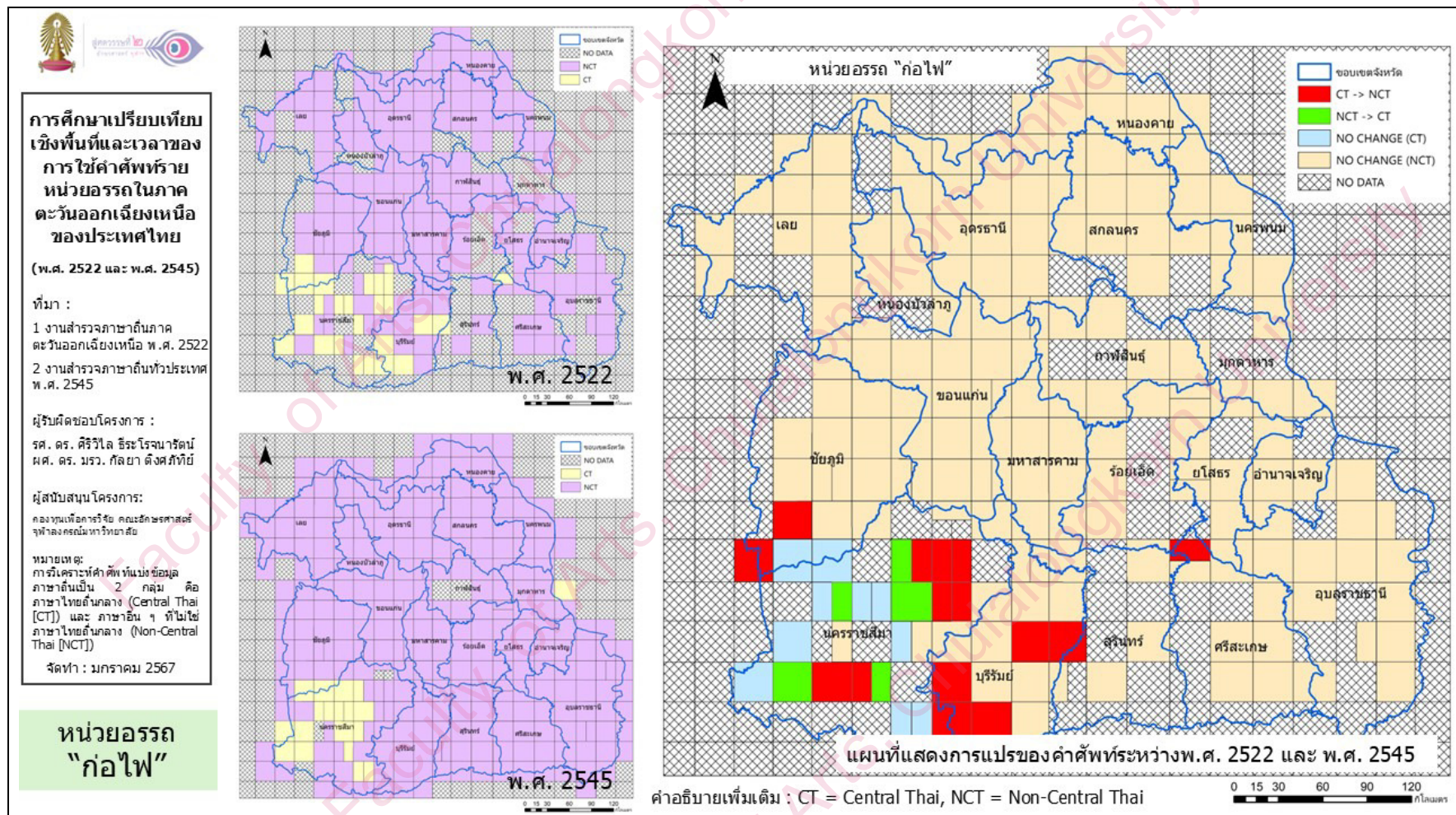
เป็นเหน็บ

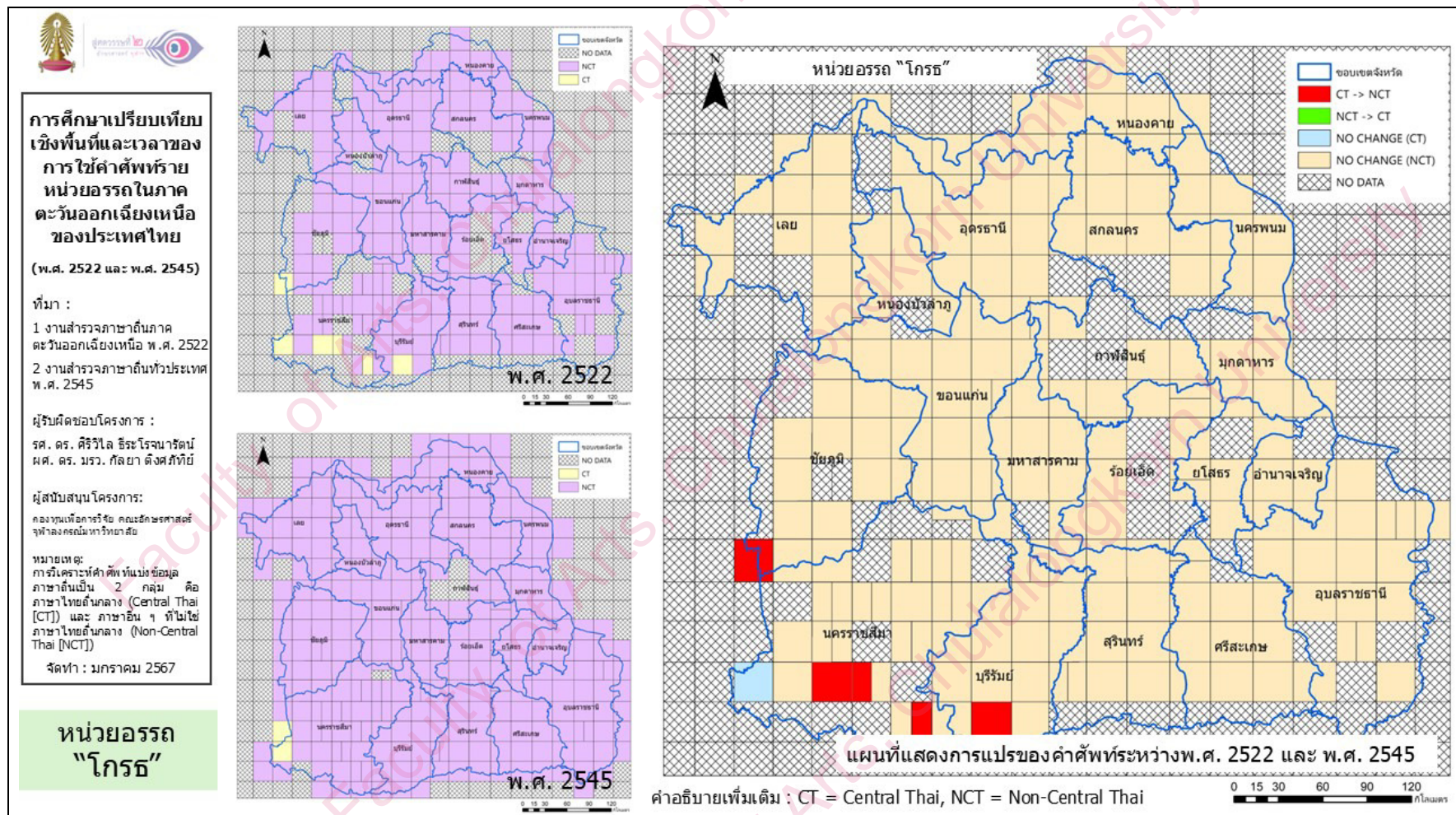
เรือ

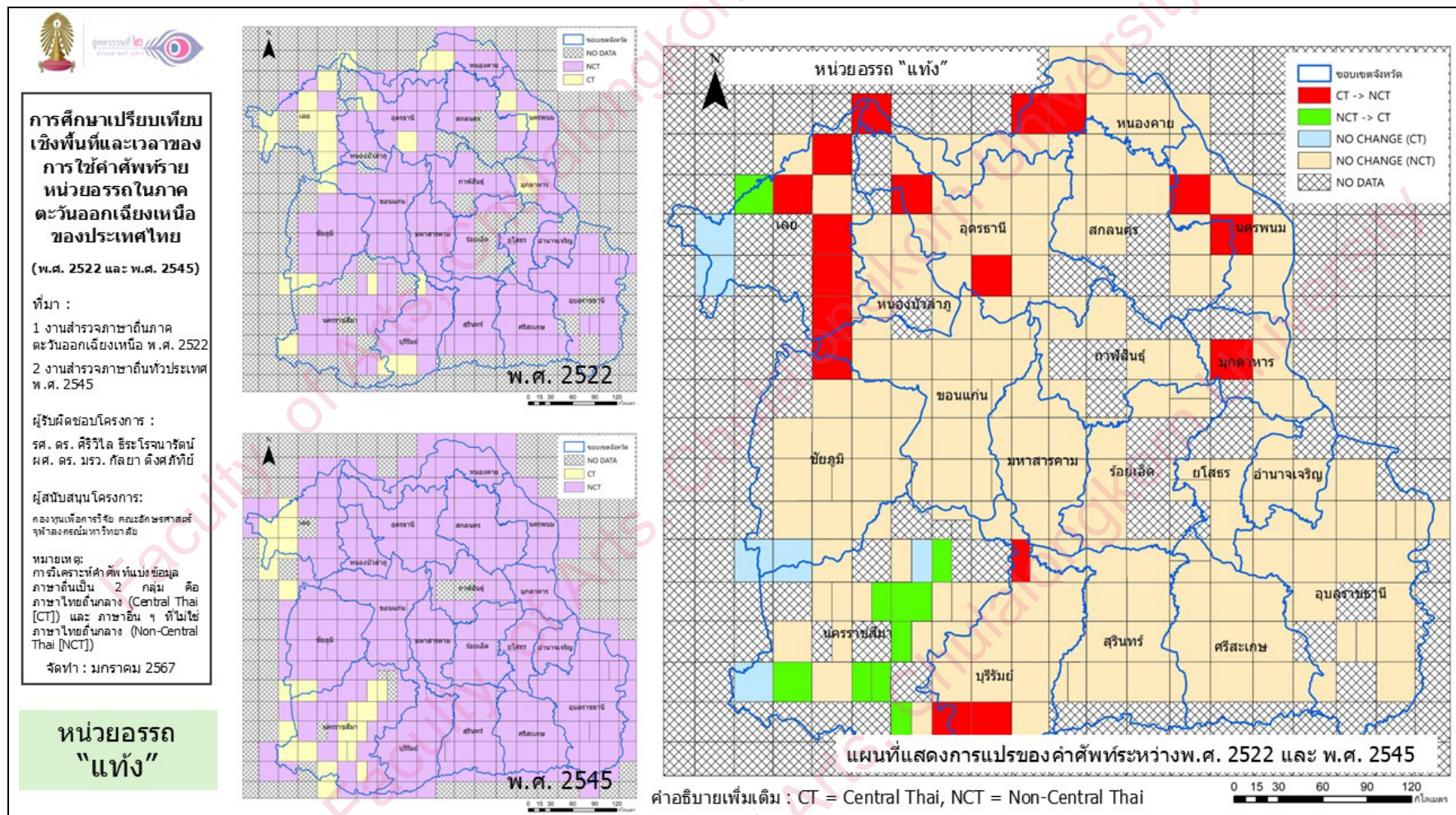
กอไฟ

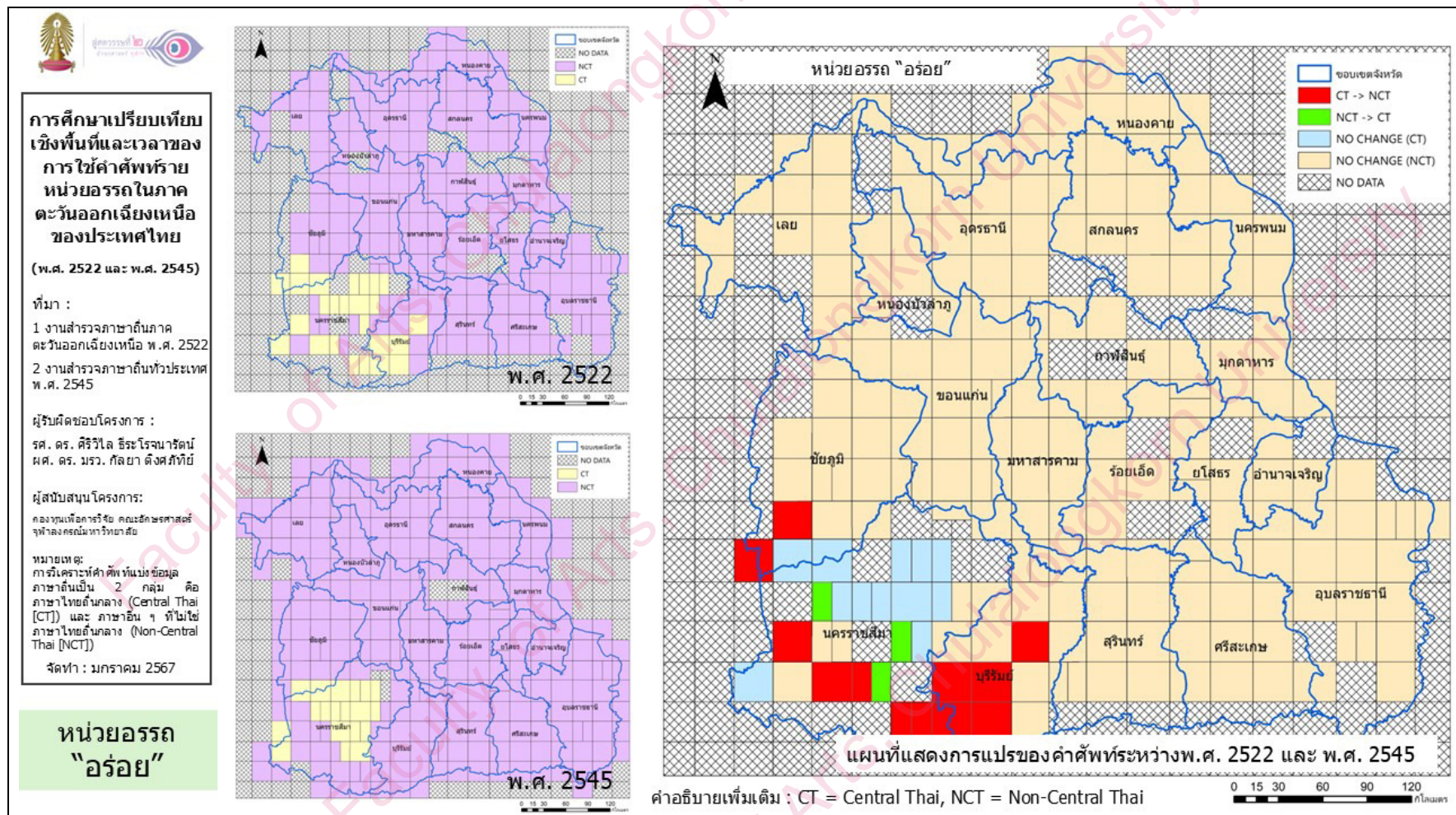
โคราช

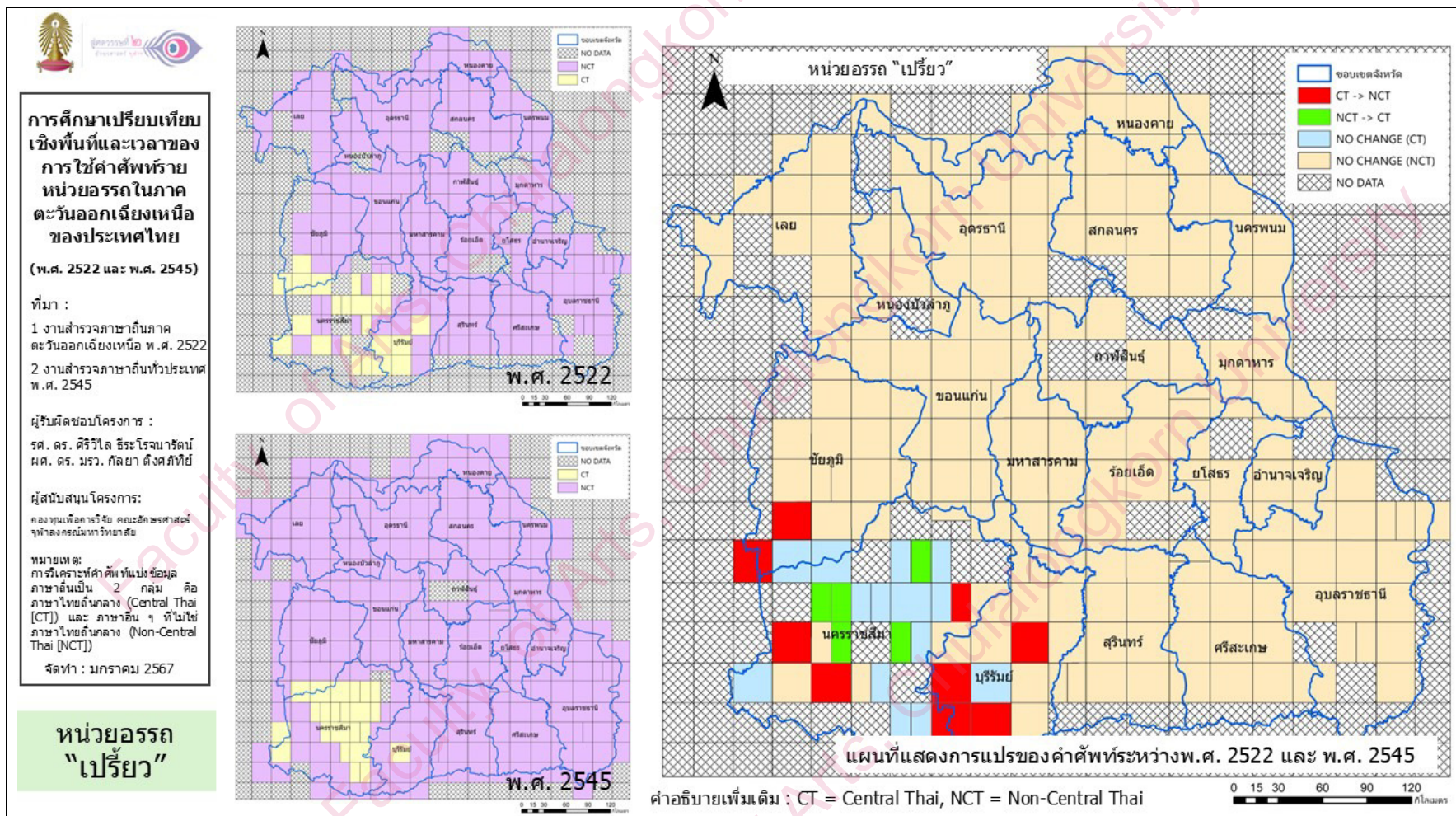
แท้ง

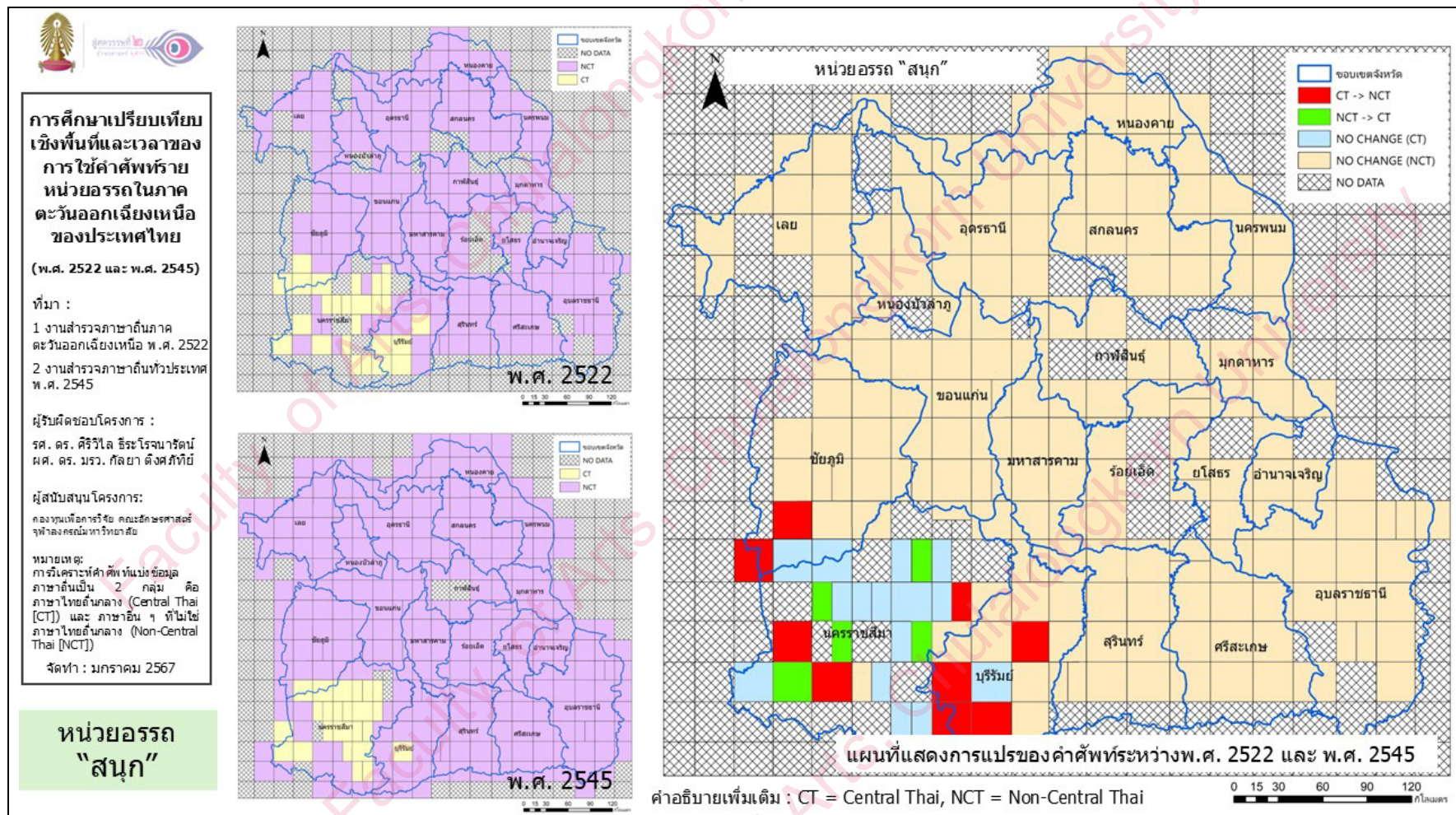
อร้อย

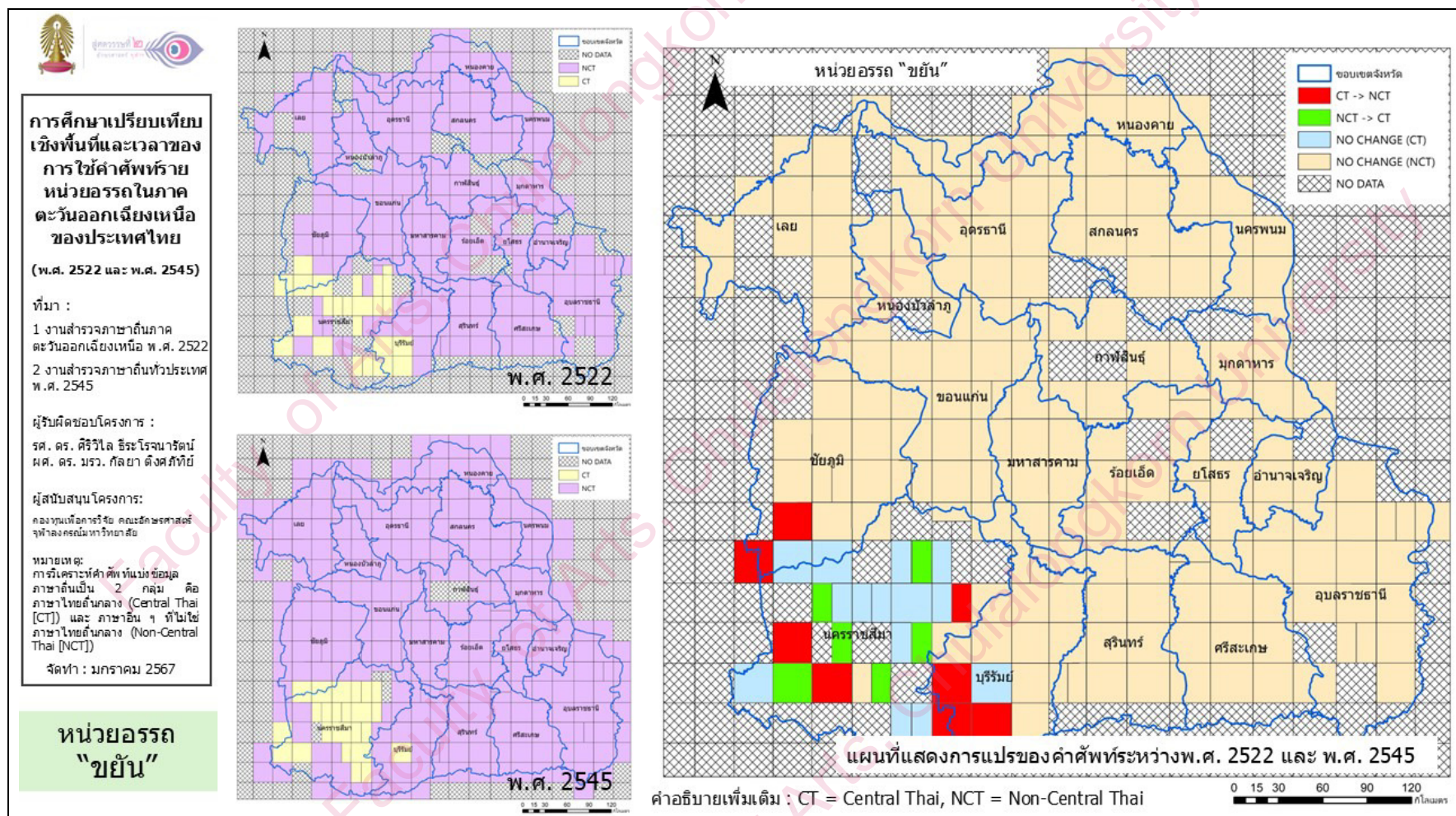
เปรียบเทียบ

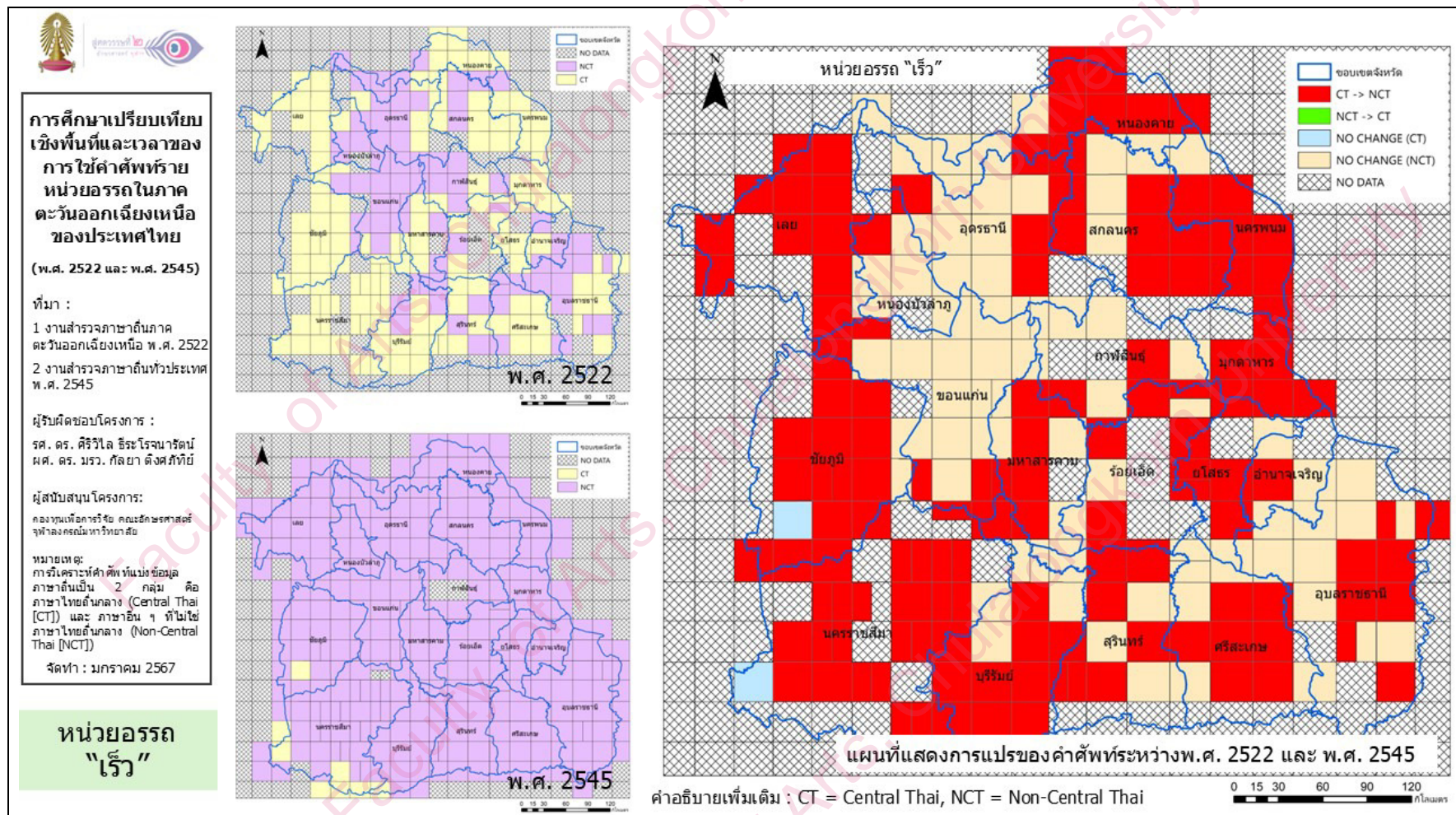
สนุก

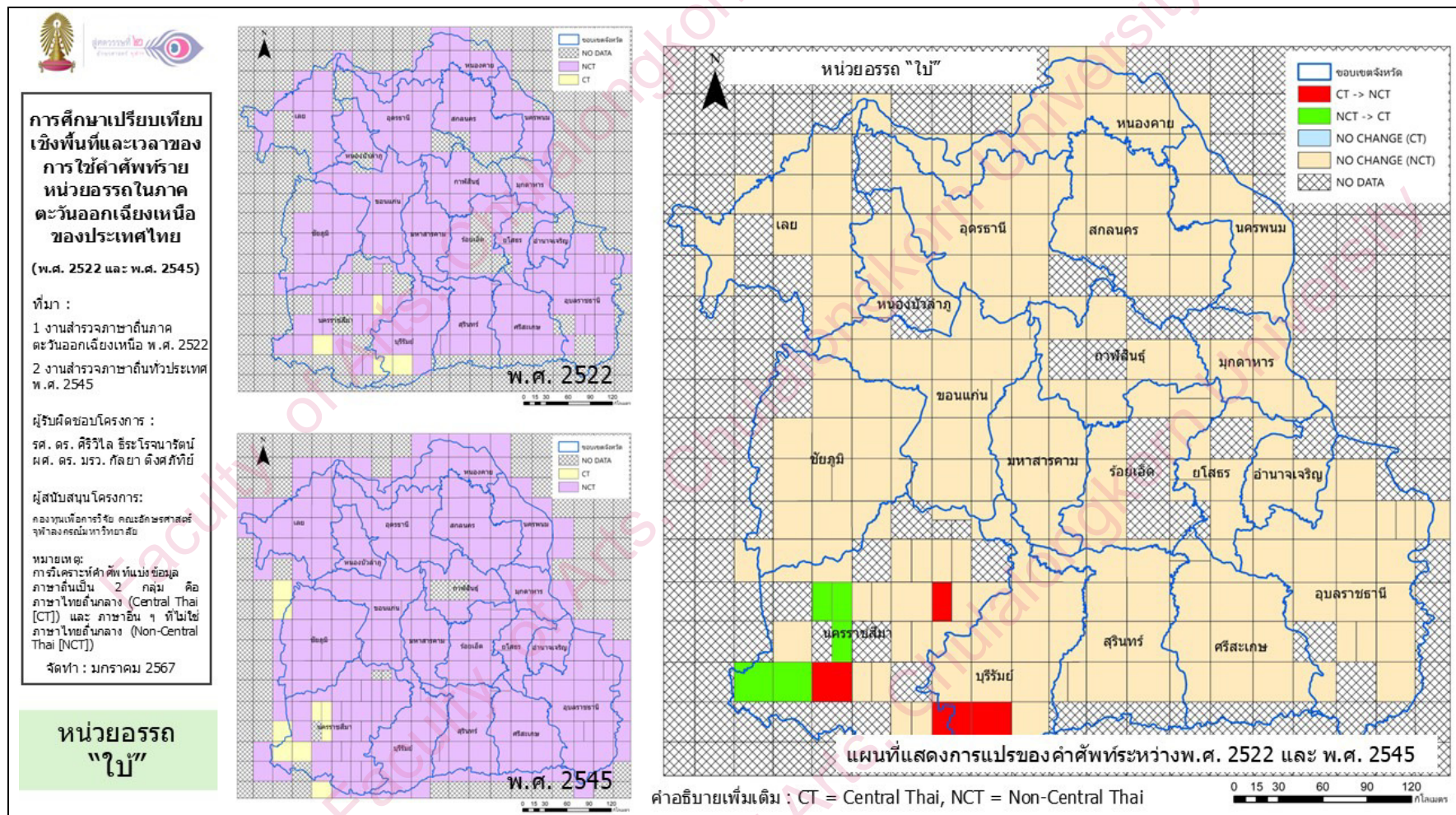
ขยั้น

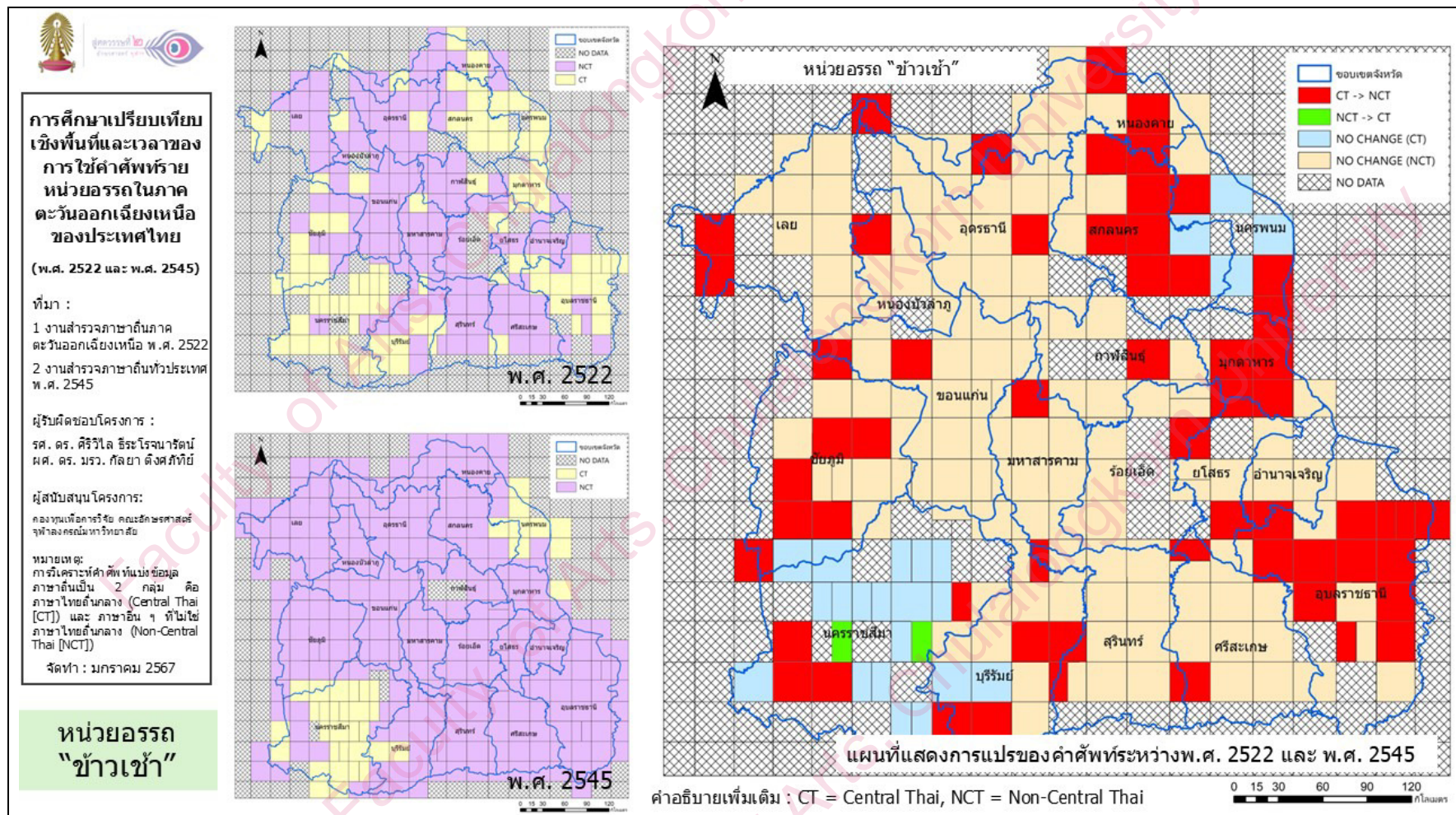
เร็ว

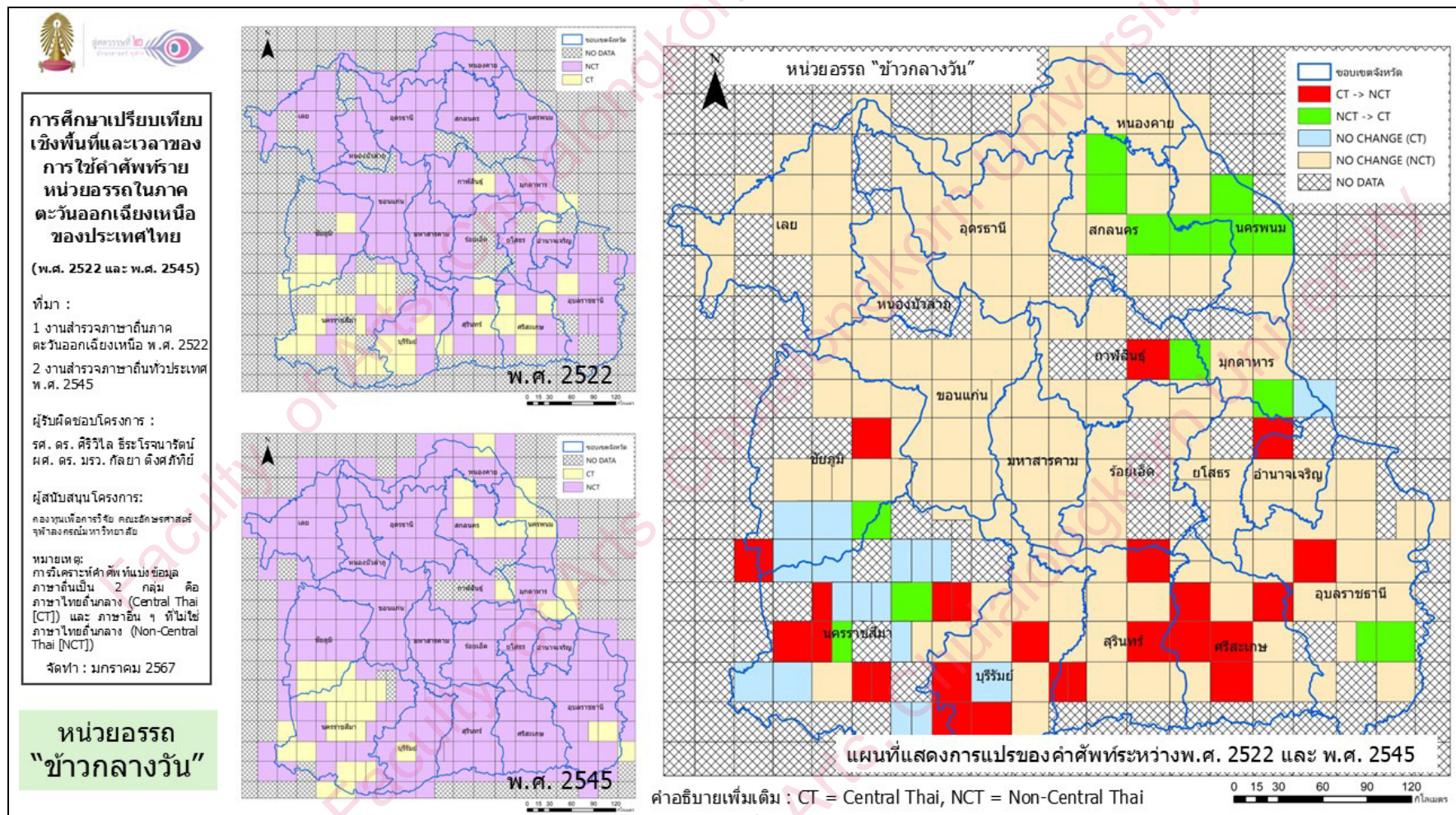
ใช้

ข้าวเจ้า

ข้าวกลางวัน

ข้าวเย็น

